

AFET SONRASI ÇALIŞMALARDA
BİR MODEL OLARAK:

GENÇLİK

ÇALIŞMALAR

İçindekiler

1. YÖNETİCİ ÖZETİ	5
2. GİRİŞ	6
3. TEŞEKKÜRLER	9
4. ÖZEL ODAĞIMIZ: ÇOCUK, ERGEN VE GENÇLER	11
4.2. HASSAS/KIRILGAN GRUPLAR	22
4.3. DEPREM BÖLGESİNDE ERGEN EBEVEYNİ OLMAK	24
4.3.1. Güvenlik	25
4.3.2. Mahremiyet	26
4.3.3. Eğitim	26
4.3.4. Afetin Psikolojik Etkileri	27
4.3.5. Bağımlılık	28
4.3.6. Özel Gereksinimlilik	29
4.3.7. Mülteci Anne Babalar	29
4.3.8. Kırsal Kesimde Yaşayan Anne Babalar	30
4.3.9. Değişen ve Dönüşen Ergen İhtiyaçları	31
4.4. GENÇLİK ÇALIŞMALARI	32
4.4.1. Burs, Menti Mentör Programı ve Gençlik Danışma Kurulu	32
4.4.2. Gençlik Katılımı	34
4.5. ÇOCUK İŞÇİLİĞİ	36
5. BİZE DAİR	39
5.1. EKİBİMİZ	39
5.1.1. Yardım Edene Yardım Faaliyetleri	40

5.2. MERKEZLERİN TANITIMI	42
5.2.1. Adıyaman Toplum Merkezi	42
5.2.2. Hatay Toplum Merkezi	43
6. ŞİMDİYE KADAR NELER YAPTIK?	45
6.1. FAALİYETLER	48
6.1.1. Acil/Akut Müdahale ve Değişen İhtiyaçlar	52
6.1.2. PSS ve Ruh Sağlığı	54
6.1.3. Afet Bölgesinde Koruma Çalışmaları	58
6.2. EĞİTİMLER	61
6.2.1. Sosyal Beceri (Soft-Skill) Eğitimleri	62
6.2.2. Teknoloji Eğitimleri	62
6.2.3. Sportif Faaliyetler	63
6.2.4. Kültürel Faaliyetler ve Destekler	63
6.2.5. Ebeveyn Eğitimleri	65
6.2.6. Öğretmen Eğitimleri	66
6.2.7. Saha Ekiplerimize Yönelik Kapasite Geliştirme Eğitimleri	66
7. GÜNCEL ÇALIŞMALAR	67
7.1. ÇOCUK VE ERGEN DOSTU GÜVENLİ ALANLARIMIZ	67
7.2. KADIN DOSTU GÜVENLİ ALAN VE KUAFÖR	69
8. GENÇLERİN ÖNERİLERİ: "GENÇLER NASIL DESTEKLENEBİLİR?"	71
9. SONUÇ	76
10. KAYNAKÇA	78

1. YÖNETİCİ ÖZETİ

Genç Hayat Vakfı, hiçbir ayırım gözetmeksizin, 11-18 yaş grubunun hayata katılımı ve eğitime erişimi için 2008 yılından bugüne kadar çalışmaktadır. Genç Hayat Vakfı 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremler sonrası profesyonel ekibiyle depreme yönelik müdahale çalışmalarına, depremin birinci gününden itibaren başlamıştır. Depremin ardından geçen bir yılda, Genç Hayat Vakfı geçmiş afet müdahale deneyimleri, eğitim, geçim kaynakları, istihdam edilebilirlik becerilerinin geliştirilmesi, koruma, çocuk koruma ve sosyal uyum alanlarındaki deneyimlerini kullanarak, Hatay, Adıyaman ve Diyarbakır illerinde depremden birincil olarak etkilenen ve deprem sonrasında göç alan illerden İstanbul, İzmir ve Sakarya'da da çalışmalarını sürdürmektedir.

Genç Hayat Vakfı bugüne kadar depremle ilgili saha gözlemlerine dayalı iki rapor¹ yayınladı. Bir yıllık süreci içeren bu rapor ise, vakfın özel odağı olan çocuk, ergen ve gençlerle yaptığı çalışmaları anlatmaktadır. Afet Sonrası Çalışmalarda Bir Model Olarak: Gençlik Çalışmaları isimli rapor, 1638 ergen ve gence uygulanan Afet Sonrası Ergen ve Gençlerin Deneyimleri ve Görüşleri çalışmasının verilerini, bir yıldır yapılan çalışmaları, gözlem notlarını, geleceğe yönelik çalışmaları ve önerileri içermektedir. Vakfın faaliyetleri, deneyimleri ve depremden etkilenen halkın kültürüne hakim saha ekibinin gözlemleri ışığında belirlenen öneriler alanda çalışan sivil toplum kuruluşları, kamu, akademi ve özel sektöre yönelik olarak hazırlanmıştır. Vakfın öneri ve çalışmaları, kültürel, zamansal ve dönemsel olarak uygun, sürdürülebilir, ihtiyaca yöneliktir. Vakıf, orta ve uzun vadeli çalışmalarını daha etkili hale getirmek için bir model çalışma yürüterek gençler, ergenler ve çocukları öncelikli hedef grubu belirleyerek çalışmalarını sürdürmektedir.

Deprem felaketi ülke çapında büyük üzüntü ve acıya yol açmış olsa da, afetin üzerinden geçen ilk altı aydan sonra gündemde eskisi kadar yer almamaktadır. Genç Hayat Vakfı depremin ekonomik, sosyal ve idari sonuçlarının ülke çapında derin etkiler bıraktığının bilincinde olarak çalışmaktadır. Vakıf, afet sonrası iyileşmenin devamı için, afet bölgelerinde hala varolan temel ihtiyaçların karşılanması, rutinlere dönüş, psikolojik ve duygusal destek sağlanmasının öneminin farkındalığıyla; bütüncül bir yaklaşımla ve işbirliklerine açık olarak çalışmalarına devam etmektedir.

Genç Hayat Vakfı tarafından geliştirilen ve bu raporun odağı olan model; afet sonrası dönemde gençler ve ergenler için bütüncül bir destek sağlama amacını taşımaktadır. Bu model, temel yaşam ihtiyaçlarına erişim, eğitime erişim ve toplumsal katılıma odaklanmaktadır. Öncelikle, gençlerin güvenli barınma, sağlıklı beslenme, temiz su ve temel sağlık hizmetlerine erişimini sağlayarak, onların fiziksel ve psikolojik iyi oluşlarını desteklemeyi amaçlar. Ardından, eğitim süreçlerinin kesintisiz devamını ve kaliteli eğitime erişimi sağlayarak gençlerin bilişsel ve sosyal gelişimlerine katkıda bulunur. Son olarak, toplumsal katılımı teşvik eden aktiviteler ve programlarla gençlerin toplum içinde aktif roller almasını ve sosyal becerilerini geliştirmesini hedefler. Bu modelleme, afet sonrası dönemde gençlerin ve ergenlerin daha dirençli ve etkin bireyler olarak topluma entegre olmalarını sağlayarak, toplumun genel dayanıklılığını ve sürdürülebilirliğini artırmayı amaçlamaktadır.

1 Depreme Yönelik Acil Durum Müdahalesi Raporu - Kahramanmaraş Depremleri (06-26.02.2023): https://genchayat.org/wp-content/uploads/2023/05/GHV_Afet_Calismalari_Raporu_2.pdf
Afet Çalışmaları Raporu II - Kahramanmaraş Depremleri (06.02-01.05.2023): https://genchayat.org/wp-content/uploads/2023/03/GHV_rapor_tr-1-1.pdf

2. Giriş

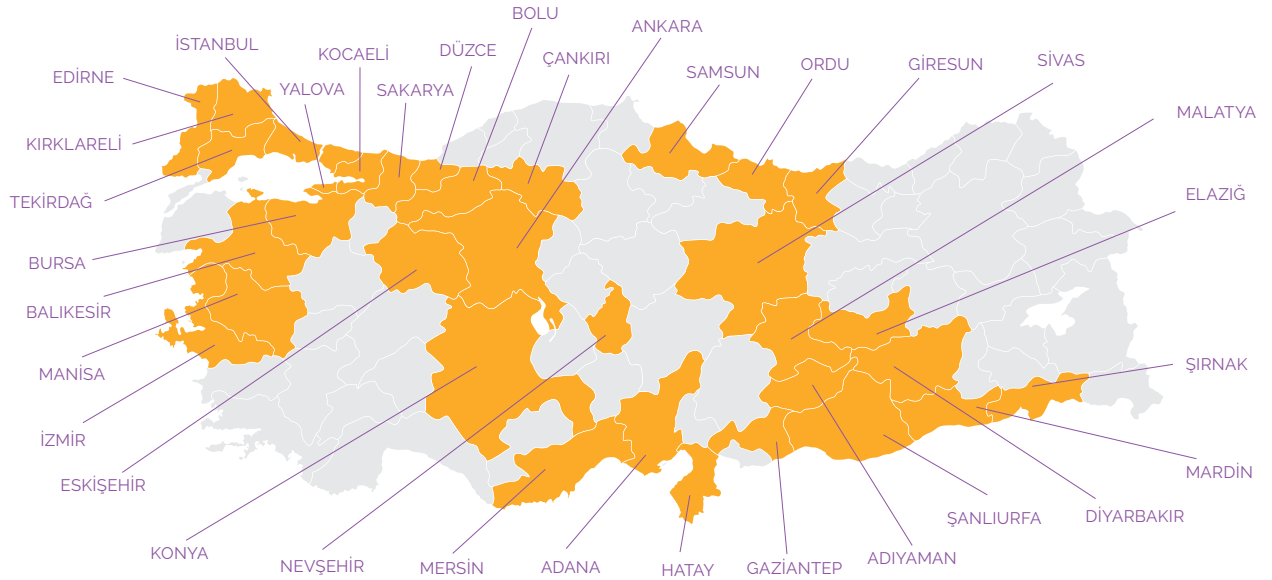
2008 - 2023

65.000+
çocuk ve genç

33
il

25+
proje

4
araştırma

Programlar

Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi

Eğitime devam

Nitelikli eğitime erişim

Burs

Koruma ve Sosyal Uyum

Afetten (deprem, sel,
yangın vb.) etkilenenler

Mülteci, Geçici ve
Uluslararası Koruma
Altındakiler

Eğitimde Niteliğin Artırılması

Gençlik Katılımı

Teknoloji

İstihdam Becerileri

Genç Hayat Vakfı, hiçbir ayırım gözetmeksizin, insan odaklı yaklaşımı merkeze alarak, 11-18 yaş grubu çocuk ve ergenlerin eğitime erişimlerini, hayata katılımlarını ve psikososyal iyi oluşlarını desteklemek için 2008 yılından bu yana faaliyetlerini sürdürmektedir. Ergenlik dönemi; fiziksel, bilişsel, psikolojik ve sosyal alanlarda hızlı bir değişim ve gelişim sürecinin yaşandığı, ergenlerin yoğun ve karmaşık duyguları deneyimlediği zorlayıcı bir dönemdir. Ergenlik döneminin getirmiş olduğu tüm bu zorlu deneyimlerin yanı sıra, deprem gibi travmatik bir olayı deneyimlemenin ve afet sonrasında zorlu yaşam koşullarına maruz kalmanın, ergenler üzerinde çok daha yıkıcı etkileri bulunmaktadır. Genç Hayat Vakfı, afet sonrası faaliyetlerini planlarken, ergenlerin psikososyal iyi oluşlarını destekleyecek, psikolojik sağlamlıklarını güçlendirecek ve baş etme becerilerini geliştirecek önleme ve müdahale çalışmalarına yer vererek "ergen odaklı yaklaşımla" aksiyon almaktadır.

Bugüne kadar hayata geçirdiği tüm çalışmalarda çocukları ve gençleri merkeze alarak, onların etrafındaki tüm grupları da çalışmalarına dahil eden Genç Hayat Vakfı bütüncül bir yaklaşım gözetmektedir. Genç Hayat Vakfı'nın hedefi çocukların ve gençlerin kendisindeki potansiyeli keşfetmesi, nitelikli eğitime erişimi ve hayata katılımını desteklemektir. Vakfın, afet bölgelerinde yaptığı çalışmalar, bu bütüncül yaklaşımın göstergesidir. Acil/akut müdahale, değişen/dönüşen ihtiyaçların tespiti ve giderilmesi, eğitim faaliyetleri, açılan Toplum Merkezleri ve saha ekibinin iyi olma halinin desteklenmesi vakfın hak temelli bakış açısı ve bütüncül yaklaşımıyla örtüşmektedir.

Genç Hayat Vakfı, gençler ve ergenler için temel yaşam ihtiyaçlarına erişim, eğitime erişim ve toplumsal katılım olmak üzere üç temel unsura dayalı model çalışmalar yürütmektedir.

Bu model, 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremler sonrası dönemde yapılan tüm çalışmaları da kapsamaktadır. Rapor, Adıyaman ve Hatay'da eğitime erişim konusunu merkeze alarak, bu bölgelerdeki eğitimin güncel durumuna dair ayrıntılı bir değerlendirme sunmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, Genç Hayat Vakfı'nın, eğitim erişimi ve katılımını temel bir öncelik olarak benimsemesi önemli bir odak noktasıdır. Raporun bu bölümünün içeriği, bu iki bölgede yürütülen saha çalışmalarımızdan ve elde edilen verilerden oluşmakta, bu sayede vakfın faaliyetlerinin geniş kapsamı ve bu çalışmaların eğitime olan olumlu etkisi detaylı bir şekilde ortaya konulmaktadır.

Adıyaman

“Bugün görüştüğümüz lise üçüncü sınıfa devam eden 16 yaşındaki bir öğrenci, okulu bırakıp vinç operatörü olmak istediğini söyledi.”

“Çocuğum bu yollardan okula gideceğine hiç gitmesin daha iyi.”

1. Adıyaman'da 749 okul binası, 460 geçici öğrenme alanı, 5 geçici kurulmuş okul, 28 prefabrik okul ve 24 derslik mevcut. 18.086 okul öncesi, 50.450 ilkökul, 48.724 ortaokul ve 63.272 lise olmak üzere toplamda 180.532 öğrenci var. 804 okuldan 413'ü hasarlı, 55 okul ise kullanılamaz halde.
2. İkili öğrenim sistemine geçildi; ancak sınıf mevcutları hala kalabalık. Bu sebeple öğrencilerin okula gitme isteksizliği gözlemleniyor.
3. Eğitime erişimde servis hizmetleri ve ulaşım sorunları yaşanıyor. Şu anda eğitimin ortalama yüzde 70'inin taşınabilir olarak yapıldığını söyleyebiliriz. Lise eğitiminin ise tamamı taşınabilir sistem ile yapılıyor. Okullar uzakta bulunuyor ve aileler çocuklarının uzak bölgelere gitmesini istemiyor; özellikle depremin ardından zemin ve yol bozulmaları sebebiyle artan trafik kazaları aileleri tedirgin ediyor. Ayrıca hem öğrencilerde hem de ailelerde okulların deprem açısından güvensiz oluşuyla ilgili ilk zamanlara oranla daha az kaygı olsa da yine de bu korku devam etmektedir.
4. Çocuk işçiliği önemli bir sorun, özellikle mülteci çocuklar kağıt ve demir topluyuculuğu gibi riskli işlerde çalışıyor.
5. Yaklaşık %80 oranında öğrencinin okulunun değişmesi sebebiyle; okula devam motivasyonlarında düşüş görülmektedir. Okulların değişmesi ile; öğrencilerin öğretmenleri, arkadaşları veya arkadaş gruplarının da

değişmesi söz konusudur. Bu süreçte yeni öğretmenine alışamayan çocukların çok fazla sayıda olduğu ve arkadaşlık kurmakta zorlandıkları görülmektedir.

6. Mülteci ve özel gereksinimli gibi hassas grupta bulunan çocuklar eğitime erişimde önemli engellerle karşılaşır; özellikle fiziksel erişim koşulları ve sosyal uyum sorunları ile karşılaşılır.
7. Çocuklar ve ergenler, depremin etkisiyle umutsuzluk yaşarken, psikososyal destek oturumlarının pozitif olarak etkili olduğu görülüyor.

Hatay

“Depremden önceki son geceyi arkadaşlarıyla geçiren ve depremde arkadaşlarını kaybeden bir genç, artık okula gitmek istemiyor.”

“Liseye giriş sınavlarına çok çalışan ve iyi bir liseyi kazandığını söyleyen bir öğrenci afette okulunun hasar aldığını ve şu an başka okula devam ettiğini söyledi. Öğrenci çalışmalarının boşa gittiğini düşünüyor ve bu nedenle okula karşı isteksiz.”

1. Hatay'da 1.315 okuldan 636 okul hasar almamış ve hasarlı binalarda çalışmalar devam etmektedir. Konteyner kentlerde bulunan bazı prefabrik okulda/sınıfta eğitim devam ediyor, ancak bazı ilçelerde okul eksikliği bulunuyor.
2. Okul sayısının yetersiz olduğu ilçelerde, sınıf mevcutları fazla oluyor. Sınıflardaki öğrenci sayısı, kapasitenin ortalama iki katına çıkabiliyor. Bu durumun düzeni için ikili öğrenim sistemi uygulanıyor. Depremde daha az hasar gördüğü için bazı ilçeler yoğun göç aldı. Göç nedeniyle bu ilçelerdeki öğrenci sayıları arttı ve okullar bu ihtiyacı karşılamak için yetersiz kalabiliyor.
3. Eğitime erişim bölgeden bölgeye değişiyor, konteyner kentlerdeki çocuklar için okul olanakları sınırlı, servis hizmetlerinin yetersiz olduğu belirtiliyor.
4. Geçici koruma altındaki çocuklar ile yerel toplumdaki çocukların birlikte eğitim aldığı okullarda da zorbalık, dışlanma ve çatışma gibi olumsuz durumlar ortaya çıkabiliyor.
5. Çocukların yeni öğretmenlerine ve yeni arkadaşlarına alışamaması; arkadaşları ve deprem ile ilgili anıları da okula dönüş sürecini zorlaştırabiliyor.
6. Eğitime devam konusunda çocukların yanında ailelerin de kaygıları görülmektedir. Aileler, okul binalarının deprem açısından güvensiz olduğunu düşündüğü için çocuklarının okula gitmesini istememektedir. Devam eden artçı depremlerden dolayı okul binasına girme korkusu devam etmekte.
7. Deprem bölgesinde çocuk işçiliğinin arttığı gözlemlenmektedir. Çocukların ailelerine destek olmak için iş hayatına katıldığı; günlük/sigortasız işlere olan talebin artması, 13-18 yaş grubu gençlerin hurdacılık ve inşaat işlerinde çalıştıkları gözlemlenmektedir.
8. Afet sonrasında değişen barınma koşulları nedeniyle çocuklar özel alan bulamıyor ve ders çalışabilecekleri bir ortam oluşturamıyor. Bu durum, motivasyonlarını ve akademik başarılarını olumsuz yönde etkiliyor.
9. Özellikle okula devam motivasyonu yüksek olan liseli öğrenciler eğitim alarak hayatlarında belli bir noktaya gelip ailelerine destek olmak istiyor.

3. TEŞEKKÜRLER

Sayın Destekçilerimiz, Sponsorlarımız ve İş Ortaklarımız,

Biz, Genç Hayat Vakfı olarak, yakın zamanda yaşanan deprem felaketi sürecinde, gençlerimizin ihtiyaçlarına yönelik olarak gerçekleştirdiğimiz projelerde siz değerli bireysel ve kurumsal destekçilerimize, ulusal ve uluslararası sponsorlarımıza, ayrıca kamu kurumları ile kurduğumuz işbirliklerine derin minnettarlığımızı ifade etmek isteriz.

Bu zor zamanlarda, vakfımıza gösterdiğiniz olağanüstü destek ve katkılar, toplumumuzun en hassas kesimi olan gençlerimize umut ve dayanıklılık aşılama adına büyük bir önem taşımaktadır. Her birinizin sağladığı maddi ve manevi katkılar, afetin yarattığı tahribatı hafifletmek ve gençlerimizin hayatlarını yeniden inşa etmelerine yardımcı olmak adına kritik bir rol oynamıştır.

Bireysel destekçilerimiz, her birinizin katkısı, toplumumuzun bu zorlu dönemde bir araya gelerek dayanışma göstermesinin canlı bir örneği olmuştur. Sizlerin şefkatli katkıları, vakfımızın çalışmalarını ve gençlerimize sunulan yardımları doğrudan desteklemiştir.

Kurumsal destekçilerimiz ve sponsorlarımız; sizlerin sağladığı kaynaklar ve uzmanlık, projelerimizin kapsamını ve etkisini büyük ölçüde genişletmiştir. Ulusal ve uluslararası arenada elde ettiğimiz başarılar, sizlerin destekleri sayesinde mümkün olmuştur.

Kamu kurumları ile işbirliğimiz ise, bu süreçte gençlerimizin ihtiyaçlarını daha etkin bir şekilde karşılamamıza olanak tanımıştır. Kurumlarınızın uzmanlığı ve kaynakları, afet sonrası topluma yönelik hizmetlerimizin kalitesini artırmada büyük bir rol oynamıştır.

Bu zorlu süreçte, vakfımıza gösterdiğiniz inanç ve desteğiniz için tekrar teşekkür eder, gelecekteki projelerimizde de sizlerle işbirliği yapmayı umut ederiz. Birlikte, gençlerimize daha parlak bir gelecek sunmak ve toplumumuzun iyileşme sürecine katkıda bulunmak adına çalışmaya devam edeceğiz.

4. ÖZEL ODAĞIMIZ: ÇOCUK, ERGEN VE GENÇLER

Uyanmak istemiyorum ben bu dünyaya
Sadece kendim ve de yalnız ruhumla
Ve beni altına alan düşünce yığımla
Hayat o kadar anlamsız ve amaçsız mı
Bu koca şakanın bedeli bu kadar ağır mı
Gitmek uzaklara ve burada kalmak,
var olmak ve tamamıyla kaybolmak
Bazen gökyüzündeki yıldızlara
Bazense yanıp giden anılara bakakalmak
Elinden kayan her taşla hayata yeniden başlamak
Düşünüp duracaksın,
Akıp giden bu yıllar nereye uzanır
Olan her şey yanlarına mı kahr
Hayat seni de beni de uçurumun kenarına bırakır
Anlamsızlık anlamın kendisi sanılır
Fakat verdikleri savaşı görmüyor musun?
Bitmeyecek bu savaşta hayatını niye bu kadar
önemsiyorsun
Beynin buz tutmuş, kuş tüyleri erimeyi bekliyor
Ruhun tek başına uyanmak istemiyor
Başka bir ruha ihtiyacı var bunu hissediyor
Sabah uyandığında kendi başına ve yalnız ruhunla

Yapılan her sorgu sorulan her soruyla
Ve anlamını yitiren her cevapla
Tekrardan başlanacak her gün bu hayata
Başta umursamadım bu eski anlatıyı
Ama şimdi bir çıkış yolu görüyorum
Olsa da baktığın gökyüzü gri ve bulutlu
Olsan biraz daha mutlu
Belki Güneş başlatır bir masalı
Biliyorum var her şeyin bir sonu
Yine de yaşanılacak düşleyerek
Daha güzel bir yarının umudunu
Ağaçların daha yeşil olduğu
Söylediğin sözlerin hayal ürünü olduğu
Değiştiremesem de ben bu dünyayı
Değiştireceğim kendi dünyamı
En açık renkler ile boyayacağım
Uzak yıldızlardan görülecek ışığı
Anlatacağım öyküsünü tüm dünyaya
Sevginin kapı araladığı
Sonsuzluğa uzanan bu barışı

Arda Buluç, Hatay, 17 yaş

Genç Hayat Vakfı, ergen odaklı yaklaşımı temel alarak, ergenlik dönemi öncesi, ergenliğe geçiş ve ergenlik dönemi olmak üzere, 6-9, 10-13 ve 14-17 yaş grubu çocuk ve ergenlere yönelik çeşitli faaliyetler sürdürmektedir. Bu kapsamda, çocuk ve ergenlerin gelişim düzeylerine ve yaş gruplarına uygun psikososyal destek çalışmaları, sosyal beceri (soft-skill) eğitimleri, sportif faaliyetler, kültür-sanat etkinlikleri ve 21. yüzyıl becerilerine yönelik eğitimler (bilişim-kodlama vb.) gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, ergenleri etkileyen tüm aktörleri güçlendirmek amacıyla ebeveynler, öğretmenler ve kamu kurumu çalışanlarına yönelik eğitsel faaliyetler yürütülmektedir.

Afet sahası ve geçmiş çalışma deneyimlerimiz süresince, ergenlerin genellikle çalışması zor bir grup olarak ele alındığı, ergenliğin çocukluktan yetişkinliğe geçişin bir parçası olarak görülüp odak noktası haline getirilmediği, eğitim ve sağlık hizmetlerinin çoğunlukla çocukluk ve yetişkinlik dönemi üzerine odaklandığı ve tüm bu nedenlere bağlı olarak ergenlerin, "dokunulmamış grup" olarak nitelendirildiği gözlemlenmiştir. Ergenlik döneminde, yoğun bir değişim ve gelişim süreci yaşandığı göz önünde bulundurulduğunda; bu dönemin ihmal edilmesi, ergenlerin ihtiyaçlarının anlaşılması ve desteklenmesinde büyük bir eksiklik yaratmaktadır.

Ergenlik dönemi; kimlik arayışı, beden imajı, bağımsızlık, akranlarla ilişkiler ve riskli davranışlar gibi kavramlarla ilişkilendirilmekte ve ergenlerin diğer yaş gruplarından farklı ihtiyaçları ve endişeleri ortaya çıkmaktadır. Zaman içerisinde değişebilen bu ihtiyaçlar, genellikle yeterince ele alınmamakta veya anlaşılmamaktadır. Deprem bölgelerinde sürdürülen afet sonrası çalışmalar kapsamında da benzer bir tablo görülmektedir. Ergenlerin kendilerini ifade etmeleri, duygusal ihtiyaçlarını anlamaları ve potansiyellerini keşfetmeleri için uygun destek ve fırsatların çok kısıtlı olduğu, bazı bölgelerde hiç olmadığı gözlemlenmektedir. Genç Hayat Vakfı, ergenlere odaklanan, onların benzersiz ve değişen ihtiyaçlarına uygun hizmetler sunan ve bu dönemi olumlu bir şekilde deneyimlemelerine yardımcı olan programlar geliştirerek ergenlerin kendilerini güvende hissetmeleri, potansiyellerini gerçekleştirmeleri ve topluma daha etkili bir şekilde katılmaları için çalışmalarını sürdürmektedir. Bu doğrultuda, afet bölgelerindeki faaliyetler, ergenlerle çalışma deneyimine sahip profesyonel ekiplerce yürütülerek ergenlere en üst düzeyde yarar sağlanması gözetilmektedir.

Genç Hayat Vakfı, afet sonrası süreçte gençlerin yaşadığı deneyimleri anlamak ve bu deneyimleri temel alarak daha etkili destek ve hizmetler sunmak, ergen ve gençlere yönelik veriye dayalı savunuculuk yapmak amacıyla 2023 Kasım ve Aralık ayında bir anket çalışması yaptı. **Afet Sonrası Ergen ve Gençlerin Deneyimleri ve Görüşleri** isimli bu çalışmanın sonuçlarının bir kısmı¹ bu raporda paylaşılacaktır.

Afet sonrası süreçte ergen ve gençlerin ihtiyaçlarını tespit etmek, ergen ve gençlere yönelik durum analizi yapmak, afet müdahaleleri ile ilgili ergen ve gençlerin fikir ve önerilerini almak amacıyla ergen ve gençlere uygulanan çalışmaya toplamda **1638 kişi** katılmıştır. **Katılımcıların yaşları 12-21 arasında** değişmekte ve yaş ortalaması 14,86'dır. Ankete katılan öğrencilerin %74,1'i kız, %24,9'u erkektir. Bu öğrencilerin %84,4'ü lisede öğrenim görmektedir.

Gençlere sorulan sorular ve cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Teknoloji Erişimi:

“Mahallemizde eskiden altyapı vardı ama depremden sonra altyapının yapılmasının 1-2 yıl süreceği belirtildi.”

“Daha fazla kendimi verdim oyunlara.”

“**Afet sonrası süreçte teknolojiye erişiminizi değerlendiriniz.**” sorusuna 1557 kişiden yanıt alınabildiği görülmüştür. Cevap veren gençler arasından 403'ünün depremden sonra ve şu anda da teknolojiye erişimde zorlandığı görülmüştür. 771 genç ise depremin hemen sonrasında teknolojiye erişmekte zorlandığını ancak şu an teknolojiye erişimlerinde bir zorlukla karşılaşmadığını belirtmiştir. 131 gencin teknolojiye erişiminin deprem öncesine göre artış gösterdiği görülmüştür. 303 öğrenci ise teknolojiye erişiminde herhangi bir değişiklik olmadığını söylemiştir.

Gençlerin şu an teknolojiye erişememesi önündeki engellere ilişkin yanıtlarına baktığımızda “kaldıkları yerde teknolojik aletlerin kullanılmasının yasak olması, şebekeye erişilememesi/ çekmemesi, alt yapı problemleri, ailelerinin izin vermemesi, teknolojik aletlerin olmaması/yetersiz olması ve elektrik kesintisi” gibi nedenler yazılmıştır.

1 Anket sonuçlarının tamamının yer aldığı başka bir rapor hazırlık aşamasındadır. Hazırlanacak olan raporda teknolojiye erişim, sosyal medyanın rolü, bağımlılıklar, sosyal etkinlikler, güçlü yönler, değer değişiklikleri, gelecek kaygıları ve eğitim konularında elde edilen önemli bulgular ayrıntılı bir şekilde ele alınacaktır. Rapor Genç Hayat Vakfı web sitesinde (genchayat.org) yayınlanacak ve ilgili paydaşlarla paylaşılacak; ayrıca sosyal medya hesaplarından duyurusu yapılacaktır.

Afet sonrası teknolojiye erişim düzeyinin yaşamlara etkisi:

“...internet üzerinden şehrin halini, videoları paylaşımları görmek doğal olarak berbat hissettirdi.”

Gençlere afet sonrasında teknolojiye erişimlerinin yaşamları üzerindeki etkilerini görebilmek adına sorulan **“Afet sonrası teknolojiye erişim düzeyinizin yaşamınıza nasıl etkileri oldu?”** sorusuna verilen 1575 cevaptan ve birden fazla seçeneğin işaretlenebildiği şekilde seçilen seçenekler en çoktan en aza aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

1. Stres ve kaygımı arttırdı. (494 cevap)
2. Önemli bir etkisi olmadı, ancak durumla başa çıkmak için eğlence amaçlı kullandım. (443 cevap)
3. Teknolojiye erişemediğim için çok sıkıldım. (435 cevap)
4. Bilgiye erişimde genel olarak zorluk yaşadım. (430 cevap)
5. Eğitim /e-öğrenme materyallerine erişim eksikliği nedeniyle öğrenme sürecinde zorluk yaşadım. (413 cevap)
6. Hiçbir etkisi olmadı. (395 cevap)
7. Daha izole ve yalnız hissetmeme sebep oldu. (304 cevap)
8. Zorluklar ve stresle başa çıkmamı kolaylaştırdı. (265 cevap)
9. Duygularıma odaklanmamı engelledi. (231 cevap)
10. Teknoloji sayesinde yeni destek kaynaklarına ulaşabildim. (209 cevap)

Araştırmanın bulgularından biri, afet sonrası dönemde gençlerin teknolojiye erişim durumları ve bu durumun onların yaşamları üzerindeki etkileri hakkında önemli bilgiler edinmemizi sağladı. Buna göre;

- **Erişim Zorlukları ve Değişen Durumlar:** 1557 gençten alınan yanıtlar, deprem sonrası teknolojiye erişimde önemli zorluklar yaşandığını ortaya koyuyor. 403 genç hala erişimde zorlanırken, 771'i depremin hemen ardından erişimde zorlandığını ancak şu an için bir sorun yaşamadığını belirtmiş. Bu, zamanla altyapı ve erişim koşullarının iyileştiğini gösteriyor.
- **Teknolojiye Erişimin Yaşamlara Etkisi:** Gençlerin afet sonrası dönemde teknolojiye erişimlerinin yaşamları üzerinde çeşitli etkileri olmuş. En çok belirtilen etki, stres ve kaygı artışı olmuş. Bu, afetin travmatik etkisi ve sürekli bilgi akışının psikolojik yükünü yansıtıyor. Eğlence amaçlı kullanım ve sıkılma hissi de yaygın olarak belirtilmiş, bu da teknolojinin gençlerin duygusal durumları üzerinde önemli bir rol oynadığını gösteriyor.
- **Eğitim ve Bilgiye Erişim:** Eğitim ve bilgiye erişimde yaşanan zorluklar da önemli bir sorun olarak ortaya çıkıyor. Özellikle e-öğrenme materyallerine erişim eksikliği, öğrenme sürecinde ciddi zorluklara yol açmış. Bu, eğitimde teknolojinin giderek artan önemini ve bu tür afet durumlarında eğitim sürekliliğinin sağlanmasının önemini vurguluyor.
- **Teknolojinin İki Yönlü Rolü:** Bazı gençler, teknolojinin zorluklar ve stresle başa çıkmada yardımcı olduğunu belirtmişken, diğerleri duygusal durumları üzerinde olumsuz bir etkiye işaret etmiş. Bu, teknolojinin afet sonrası dönemde hem olumlu hem de olumsuz psikolojik etkilere sahip olabileceğini gösteriyor.

Genel olarak, afet sonrası dönemde gençlerin teknolojiye erişim zorluklarının ve bu erişimin onların duygusal, eğitimsel ve sosyal yaşamları üzerindeki çeşitli etkilerinin altını çiziyor. Bu durum, afet yönetimi ve destek hizmetlerinin planlanması açısından dikkate alınması gereken önemli bir faktör olarak öne çıkıyor.

Afet sonrası süreçte sosyal medyanın rolü:

“Yardımlara erişimimi kolaylaştırdı.”

Afet sonrası süreçte sosyal medyanın rolüne ilişkin gençlerin düşüncelerini aldığımız soruya 1569 genç yanıt vermiştir. 1057 gencin sosyal medyanın hızlı haber ve bilgi paylaşımı sağlama konusunda çok faydalı olduğunu düşündüğü görülmektedir. Fakat bunun yanında 634 gencin sosyal medyanın yanlış bilgilerin yayılmasına da sebep olduğunu düşündükleri görülmüştür. Ayrıca 602 gencin sosyal medyanın depreme yönelik farkındalığı artırdığını düşündüğü de ortaya çıkmıştır.

Afet sonrası süreçte bağımlılık:

“Afet sonrası süreçte sizde, arkadaşlarınızda veya ailenizde artan veya azalan bir bağımlılık türü gözlemlediniz mi?” sorusuna 1596 gençten yanıt gelmiştir:

Tablo 1: Bağımlılık Türleri

Bağımlılık Türü	Bu Bağımlılık Türünü Seçen Genç Sayısı
Teknoloji	400
Sigara/Tütün	242
Alkol	65
Uyuşturucu madde	14

Genç Hayat Vakfı tarafından yapılan araştırma, afet sonrası süreçte gençlerin sosyal medya kullanımı ve bağımlılık davranışları üzerinde önemli bir ışık tutuyor.

Sosyal Medyanın Rolü:

- Bilgi Paylaşımı ve Yardımlar:** 1569 gençten 1057'si, sosyal medyanın hızlı haber ve bilgi paylaşımı konusunda çok faydalı olduğunu düşünüyor. Bu, afet sonrası durumlar için sosyal medyanın kritik bir iletişim ve yardım kaynağı olarak işlev gördüğünü gösteriyor.
- Yanlış Bilgi Yayılımı:** Ancak, 634 genç sosyal medyanın yanlış bilgilerin yayılmasına da yol açtığını belirtmiş. Bu, afet durumlarında doğru bilginin yayılması ve yanlış bilgilerin düzeltilmesi için sosyal medya platformlarında daha etkin bir yönetimin gerekliliğini vurguluyor.
- Farkındalık Artışı:** 602 genç, sosyal medyanın depreme yönelik farkındalığı artırdığını düşünmüş. Bu da, sosyal medyanın afetlere karşı toplumsal bilinci artırma ve harekete geçirme konusunda önemli bir rol oynadığını gösteriyor.

Bağımlılık Davranışları:

- **Teknoloji Bağımlılığı:** 1596 gençten 400'ü teknoloji bağımlılığının arttığını belirtiyor. Afet sonrası dönemde teknolojinin artan önemi, aynı zamanda bağımlılık riskini de beraberinde getiriyor.
- **Sigara/Tütün ve Alkol Kullanımı:** Sigara/tütün (242 genç) ve alkol (65 genç) kullanımında da artış gözlemlenmiş. Bu durum, afet sonrası stres ve anksiyeteyi hafifletme yöntemi olarak zararlı alışkanlıklara başvurma eğilimini yansıtıyor.
- **Uyuşturucu Madde Kullanımı:** Uyuşturucu madde kullanımında artış (14 genç) daha düşük sayılarda olmakla birlikte, bu tür afet sonrası durumlarda riskli davranışların artabileceğine dair bir işaret sunuyor.

Sonuç olarak, afet sonrası gençlerin sosyal medya kullanımının ve bağımlılık düzeylerinin, onların afetle başa çıkma sürecinde önemli etkileri olduğunu gösteriyor. Sosyal medya, hem bilgi paylaşımı ve farkındalık artırma açısından değerli bir araç olurken, yanlış bilgi yayılımı riskini de beraberinde getiriyor. Ayrıca, afet sonrası artan bağımlılık türleri, bu dönemlerde gençlerin desteklenmesi ve rehberlik edilmesi gerekliliğini vurguluyor. Bu bulgular, afet yönetimi ve gençlerle ilgili sosyal hizmet programlarının tasarımı ve uygulaması için önemli düşünceler sunuyor.

Afet sonrası süreçte gençlere yönelik sosyal etkinlikler:

“Dinlenmek, birinin beni ilgili bir şekilde, yargılamadan dinlemesini isterdim.”

“Yapılan sosyal etkinliklerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz (spor etkinlikleri, konserler, sergiler vb.)?” sorusuna cevap veren katılımcılardan %62'sinin afet sonrası süreçte gençlere yönelik yapılan etkinlikleri yeterli bulmadığı görülmüştür. Sadece %12'si bu gibi etkinlikleri yeterli bulduğunu belirtirken, %26'sı bunların kısmen yeterli olduğunu belirtmiştir.

Gençlere nasıl sosyal etkinliklere ihtiyaç duydukları da sorulmuştur. Gençler bu soruya sıklıkla konser/müzik etkinliği, gezi, sinema, sergi, spor etkinlikleri (voleybol, futbol, basketbol, koşu yarışı, hentbol, beyzbol, masa tenisi vb.), toplu yapılabilecek etkinlikler, piknik, doğa yürüyüşleri, bilişim etkinlikleri, çizim-resim etkinlikleri, gençlik kampları, bilgiye dayalı zeka oyunları ve kitap okuma etkinlikleri gibi cevaplar vermiştir.

Yine bu soruyla bağlantılı olarak, “Sosyalleşmek için hangi yolları tercih ediyorsunuz?” sorusu sorulmuş; gençlerden en çok tercih ettikleri 3 seçeneği işaretlemeleri istenmiştir. Toplamda 1516 katılımcıdan cevap gelmiş; katılımcılar toplamda 3497 cevap seçmiştir. Seçilen cevaplar içerisinde %33'ünün (1168 cevap) afet sonrası sosyalleşmek için sosyal medyayı kullandığı görülmektedir. Bu soruya seçilen cevapların sıralaması aşağıdaki gibidir:

- Sosyalleşmek (1168 cevap; %33)
- Spor (futbol vb oyunlar, fiziksel aktiviteler) (754 cevap; %22)
- Kafe, çay bahçesi (595 cevap; %17)
- Online oyunlar (483 cevap; %14)
- Sivil toplum kuruluşlarının gerçekleştirdiği aktiviteler (185 cevap; %5)
- Gönüllülük (184 cevap; %5)
- İnternet cafe (128 cevap; %4)

"Afet sonrasında boş zamanlarınızı nasıl geçiriyorsunuz?" sorusuna karşılık seçilen cevaplar doğrultusunda gençlerin en sık verdiği yanıt, "Sosyal medyada vakit geçiriyorum." olmuştur. Bu soru için katılım gösteren öğrencilerin seçtikleri diğer seçeneklerin dağılımı aşağıdaki grafikte yer almaktadır.

Grafik 1: Boş zamanların değerlendirilmesi

Araştırma sonucunda ortaya çıkan bir diğer bulgu ise, afet sonrası gençlerin sosyal etkinliklere ve sosyalleşme biçimlerine ilişkin önemli eğilimleri ortaya koyuyor.

- **Sosyal Etkinliklerin Yetersiz Bulunması:** Afet sonrası süreçte gençlere yönelik düzenlenen sosyal etkinliklerin çoğunlukla yetersiz bulunduğu göze çarpıyor. Katılımcıların %62'si mevcut etkinlikleri yeterli bulmamış. Bu, gençlerin ihtiyaçlarını ve beklentilerini daha iyi anlamak ve bu yönde etkinlikler düzenlemek için bir işaret olarak değerlendirilebilir.
- **Tercih Edilen Sosyal Etkinlik Türleri:** Gençler, konser/müzik etkinlikleri, geziler, sinema, sergiler, spor etkinlikleri, piknik, doğa yürüyüşleri, bilişim ve çizim-resim etkinlikleri, gençlik kampları, zeka oyunları ve kitap okuma etkinlikleri gibi çeşitli sosyal aktivitelerde bulunmak istediklerini belirtmişler. Bu, gençlerin sosyal ve kültürel faaliyetlere olan geniş çaplı ilgisini ve çeşitliliği gösteriyor.
- **Sosyalleşme Yolları:** Gençlerin %33'ü afet sonrası sosyalleşmek için sosyal medyayı tercih etmiş. Spor ve kafe/çay bahçesi gibi geleneksel sosyalleşme ortamları da popüler seçenekler arasında yer alıyor. Online oyunlar ve internet kafeler de önemli sosyalleşme araçları olarak görülüyor.
- **Boş Zaman Değerlendirme:** "Afet sonrasında boş zamanlarını nasıl geçiriyorsunuz?" sorusuna verilen yanıtlar, gençlerin büyük bir kısmının boş zamanlarını sosyal medyada geçirdiğini ortaya koymuş. Bu, dijital platformların gençler arasındaki popülaritesini ve afet sonrası dönemde sosyal medyanın önemli bir rol oynadığını gösteriyor.

Afet sonrası süreçte gençlerin sosyal etkinliklere ve sosyalleşme yollarına ilişkin bu tercihleri, onların çeşitli ve çok yönlü sosyal ihtiyaçlarını yansıtıyor. Mevcut etkinliklerin yetersiz bulunması, afet sonrası sosyal destek ve etkinlik planlamasının daha dikkatli ve gençlerin beklentilerini daha iyi karşılayacak şekilde yapılması gerektiğini gösteriyor. Ayrıca, sosyal medyanın ve dijital platformların gençlerin sosyal hayatında oynadığı rolün önemi, afet sonrası destek ve iletişim stratejilerinin geliştirilmesinde dikkate alınmalıdır.

Yeni keşfedilen güçlü yönler:

■ ■ Şehrime, doğduğum memlekete, yurduma, evime yani benim olan şeylere bağlılığım ve bunları koruma isteğim arttı."

■ ■ Kendimin ne kadar güçlü olduğumu hissettim ve olan her şeye sabırla beklemeyi öğrendim."

"Afet sonrası süreçte kendinizde yeni keşfettiğiniz güçlü yönleriniz var mı, varsa nelerdir?" sorusuna 1027 "Hayır" yanıtı gelirken; "Evet" yanıtını veren 523 öğrencinin cevabı detaylı incelendiğinde "güçlü, cesur, sakin, soğukkanlı" kelimeleri ön plana çıkmaktadır. Bununla birlikte katılımcıların afet sonrası deneyimlerinde sıkça keşfettikleri güçlü yönleri için sporla ilgili yanıtlar da gelmiştir. Bu yanıtlar, afet sonrası dönemde bireylerin kendilerinde buldukları ve belki de daha önce farkında olmadıkları psikolojik ve duygusal güçlerini keşfettiklerini, zorluklar karşısında ve kriz anlarında dengeyi korumak adına yeni yetenekler geliştirdiklerini ifade ediyor olabilir.

Sosyal sorumluluk:

"Eğer afet sonrası süreçte bir sosyal sorumluluk projesinde yer alıyorsa, projenin hangi konuya odaklanmasını isterdiniz?" sorusuna cevaben katılımcılar birden fazla şık seçebilmiştir. Katılımcıların en sık verdiği 3 yanıt sırasıyla:

Psikolojik İyi Oluş (812 kişi)

Kadınların ve Kız Çocuklarının Güçlendirilmesi (520 kişi)

Gençlik Katılımı (344 kişi) olmuştur.

Zorlayıcı duygular ile baş etmek:

"Zorlayıcı duygular (kaygı, stres vb.) ile baş etmekte hangi yöntemlere başvurursunuz?" sorusu için, katılımcılar birden fazla şık seçebilmiştir. Listedeki seçeneklerden en az birini seçen 1566 katılımcının yanıtlarından en sık seçilen baş etme yöntemleri sırasıyla:

Sosyalleşerek (769 kişi)

Kitap okuyarak (660 kişi)

İbadet ederek (587 kişi)

Oyun oynayarak (511 kişi) olmuştur.

Genç ve ergenlerden alınan yukarıdaki cevaplar, afet sonrası dönemde gençlerin deneyimleri ve başa çıkma stratejileri açısından önemli içgörüler sunmaktadır.

- **Yeni Keşfedilen Güçlü Yönler:** Afetin zorluklarıyla yüzleşen gençler, kendilerinde daha önce farkında olmadıkları güç, cesaret, sakinlik ve soğukkanlılık gibi özellikleri keşfetmişler. Spor gibi fiziksel aktiviteler, bu süreçte kendini güçlü hissetme ve zorluklarla başa çıkma konusunda önemli bir araç olmuş.
- **Sosyal Sorumluluk Tercihleri:** Gençlerin sosyal sorumluluk projelerine yönelik tercihleri, afet sonrası toplumun ruh sağlığına, eğitimde fırsat eşitliğine ve gençlerin aktif katılımına odaklanmış. Bu, afet sonrası toplumun yeniden yapılanmasında bu alanların kritik rolünü vurguluyor.
- **Duygusal Başa Çıkma Stratejileri:** Afet sonrası stres ve kaygıyla başa çıkma yöntemleri olarak sosyalleşme, kitap okuma, ibadet ve oyun oynamak öne çıkıyor. Bu, afet sonrası gençlerin duygusal ihtiyaçlarını karşılamak ve psikolojik dayanıklılıklarını güçlendirmek için çeşitli stratejilere başvurduklarını gösteriyor.

Bu bulgular, afet sonrası gençlere yönelik destek ve müdahale programlarının, gençlerin kişisel gelişimlerine, sosyal ihtiyaçlarına ve duygusal sağlıklarına odaklanarak tasarlanması gerektiğini ortaya koyuyor. Afetin yarattığı zorluklarla başa çıkmada gençlerin keşfettikleri içsel güçlerin ve sosyal bağların önemi, bu tür durumlarda sağlanacak desteklerin şekillendirilmesinde önemli bir rehber olabilir.

Eğitime erişim:

"*Şu an eğitime erişebiliyor musunuz?*" sorusu için 1577 renciden yanıt alınmıştır. Eğitime erişebildiğini belirten rencilerin %78'i okulda eğitime devam ettiğini belirtmiştir. Eğitime erişemediğini belirten rencilerin eğitime erişememe nedenlerinin çoğunlukla "eğitim imkanlarının yetersizliği", "güvenlik kaygısı", "isteksizlik" ve "materyal eksikliği" olduğu görülmektedir.

Eğitim ve kariyer:

"*Afet sonrası eğitime bakış açınız ve kariyer hedeflerinizde herhangi bir değişiklik oldu mu?*" sorusuna birden fazla şık ile yanıt verilebilmiştir. Katılımcıların en sık verdiği 3 yanıt sırasıyla aşağıdaki gibidir:

Eğitimimi daha fazla nemişiyorum (726 kişi)

Eğitim ve kariyer hedeflerim ile ilgili daha kararsız hissediyorum (458 kişi)

Eğitim sürecinden uzaklaştığımı düşünüyorum (440 kişi)

Yanıtlar cinsiyete göre değerlendirildiğinde kız renciler için sıralama aynıken erkek renciler için birinci en sık cevap aynı kalırken "Eğitim sürecinden uzaklaştığımı düşünüyorum" ifadesi 103 erkek renci tarafından seçilerek en sık ikinci cevap olmuş ve "Eğitim ve kariyer hedeflerim ile ilgili daha kararsız hissediyorum" ifadesi 101 erkek renci tarafından seçilerek en sık nc cevap olmuştur.

Kız rencilerin %48'i "Eğitimimi daha fazla nemişiyorum" seçeneğini seçerken bu oran erkek renciler için %40'a çıkmıştır. Bu sonuçlardan yola çıkararak kız ve erkek rencilerin eğitimlerine bakış açılarındaki bu değişimin kız rencilerde daha belirgin görüldüğü söylenebilir.

Ayrıca "*Afet sonrası eğitime bakış açınız ve kariyer hedeflerinizdeki değişiklikleriniz arkasındaki nedenler nelerdir?*" sorusuna yanıt veren 1268 katılımcının cevapları incelendiğinde cinsiyetler arası farklılıklar görülmektedir. Bu sebeple katılımcılardan gelen en sık 3 yanıt cinsiyetlere göre ayrılarak aşağıda verilmiştir:

Tablo 2: Afet Sonrası Eğitim ve Kariyer Konusundaki Değişimler

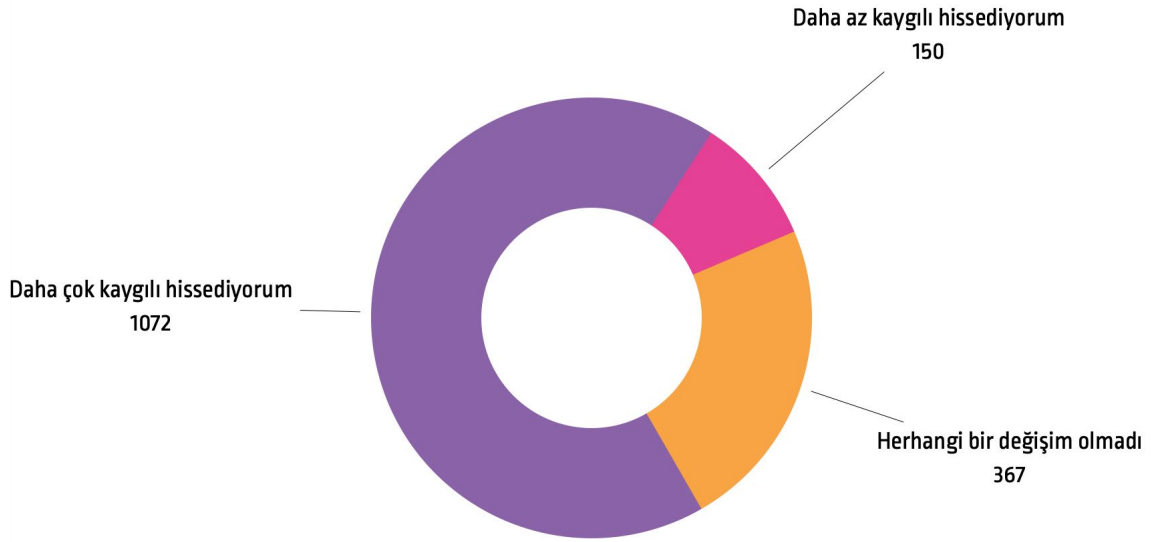
Yanıtlar	Kız renciler	Erkek renciler
Ekonomik Belirsizlik	403 kişi (%43)**	166 kişi (%51)**
Daha ok Maddi Gelir Sağlama İsteği	305 kişi (%33)	135 kişi (%42)**
İlgi Alanının Değişmesi	327 kişi (%35)**	107 kişi (%33)*
Risk Almaktan Kaçınma İsteği	313 kişi (%34)*	81 kişi (%25)

Sonuçlar erkek renciler için ekonomik belirsizlik ve daha çok maddi gelir sağlama isteğinin hedeflerindeki değişiklerde ana neden olduğunu göstermektedir. Kız renciler için ekonomik belirsizlik diğer seçeneklere kıyasla başlıca neden olarak görünürken listelenen diğer seçenekler arasında belirgin bir farklılık görülmemiştir.

Gelecek kaygısı:

"Afet öncesinde geleceğe yönelik kaygı düzeyinizi değerlendirebilir misiniz?" sorusu sorularak; ardından "Afet sonrası süreçte gelecek kaygınız ile ilgili bir değişim oldu mu?" sorusuna 1589 öğrenciden yanıt alınmıştır. Öğrencilerin %67'si depremden sonra daha çok kaygılı olduğunu belirtmiştir.

Grafik 2: Geleceğe Yönelik Kaygı Değerlendirmesi

Kız öğrencilerin %71'i deprem sonrasında daha çok kaygılı olduğunu belirtirken bu oran erkek öğrenciler için %56 olmuştur.

Bu veriler, afet sonrası dönemde gençlerin eğitime erişimi, eğitim ve kariyer hedefleri ve gelecek kaygıları üzerine önemli içgörüler sunuyor:

- **Eğitime Erişim:** %78 oranında öğrenci okulda eğitime devam ettiğini belirtmiş, ancak eğitime erişemeyenlerin karşılaştığı sorunlar arasında eğitim imkanlarının yetersizliği, güvenlik kaygıları, isteksizlik ve materyal eksikliği öne çıkıyor. Bu, afet sonrası dönemde eğitim altyapısının ve destek sistemlerinin güçlendirilmesinin önemini vurguluyor.
- **Eğitim ve Kariyer Hedefleri:** Afet sonrası dönemde, öğrencilerin bir kısmı eğitimi daha fazla önemserken, diğerleri eğitim ve kariyer hedefleri konusunda daha kararsız hissetmiş. Eğitim sürecinden uzaklaştığını düşünenlerin sayısı da dikkate değer. Cinsiyete göre değerlendirildiğinde, kız öğrencilerin eğitimi daha fazla önemsendiği, erkek öğrencilerin ise eğitim sürecinden uzaklaşma eğiliminin daha yüksek olduğu görülüyor. Ekonomik belirsizlik, özellikle erkek öğrenciler için eğitim ve kariyer hedeflerindeki değişikliklerin ana nedeni olarak ortaya çıkıyor.
- **Gelecek Kaygısı:** Afet sonrası, öğrencilerin %67'si daha fazla kaygı yaşadığını belirtmiş. Kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre daha yüksek oranda deprem sonrasında kaygı düzeylerinin arttığını ifade etmişler. Bu, afetin gençler üzerindeki psikolojik etkisinin ciddi olduğunu ve cinsiyete göre farklılık gösterebildiğini gösteriyor.

Bu veriler, afet sonrası dönemde gençlerin eğitim ve psikolojik ihtiyaçlarına yönelik politika ve programların geliştirilmesinde dikkate alınması gereken önemli noktaları ortaya koyuyor. Eğitim imkanlarının iyileştirilmesi, güvenli ve destekleyici bir öğrenme ortamının sağlanması, öğrencilerin eğitim ve kariyer hedeflerine yönelik rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin sunulması ve gençlerin artan gelecek kaygılarına yönelik psikolojik destek mekanizmalarının güçlendirilmesi bu dönemde kritik öneme sahip oluyor. Özellikle cinsiyete özgü ihtiyaçlar ve farklılıkların anlaşılması ve bu doğrultuda müdahalelerin şekillendirilmesi önem taşıyor.

Tüm bulgu ve analizler, Genç Hayat Vakfı'nın eğitim programlarını, faaliyetlerini ve gelecek çalışmalarını kurgulaması için sağlam bir temel oluşturmaktadır.

- **Eğitime Erişim ve Sorunlar:** Eğitim imkanlarının yetersizliği ve güvenlik kaygıları gibi sorunlar, vakfın afet sonrası eğitim altyapısını güçlendirmeye yönelik programlar geliştirmesine yol açmış. Hali hazırdaki eğitim model ve sınıflarını sorunlara çözüm olarak sunmuş ve güncelleyerek sunmaya devam etmektedir.
- **Eğitim ve Kariyer Hedeflerinde Değişim:** Gençlerin eğitim ve kariyer hedeflerindeki değişim ve kararsızlık, vakfın gençler için sunduğu nitelikli eğitim ihtiyacını gösteriyor.
- **Artan Gelecek Kaygısı:** Öğrencilerin artan gelecek kaygıları, psikolojik destek ve danışmanlık hizmetlerinin önemini vurguluyor. Vakıf, bu kaygıları azaltmaya yardımcı olacak atölye çalışmaları, grup terapileri veya bireysel danışmanlık seansları düzenlemektedir. PSS ve MHPSS (Ruh Sağlığı ve Psiko-Sosyal Destek) destekleri buna en iyi örneklerden biridir.
- **Bağımlılık Eğitimleri:** Afet sonrası artan bağımlılık sorunları, vakfın ebeveynlere ve gençlere yönelik bağımlılıkla mücadele eğitimlerini geliştirmesine neden olmuştur. Bu eğitimler, bağımlılığın nedenleri, belirtileri ve mücadele yolları üzerine bilgi sunarak, afet sonrası ortaya çıkan riskleri azaltmaya yardımcı olabilir.

Genel olarak, bu bulgular, Genç Hayat Vakfı'nın gelecek programlarını ve faaliyetlerini, afet sonrası gençlerin eğitim ve psikolojik ihtiyaçlarına yönelik olarak şekillendirmiş ve şekillendirmeye devam etmektedir. Genç Hayat Vakfı, bu araştırmanın sonuçlarını kullanarak hedef genç ve ergenlerin gerçek ihtiyaçlarını daha iyi anlamakta ve bu ihtiyaçlara yönelik etkili çözümler geliştirmeye devam etmektedir.

Tüm bu araştırmanın sonuçları, Genç Hayat Vakfı'nın diğer odak grubu olan hassas ve kırılgan gruplara daha etkili ve özgün destekler sunma konusundaki çabalarını daha da güçlendireceği bir temel oluşturuyor.

4.2 Hassas/Kırılgan Gruplar

“Eğitim faaliyeti gerçekleştirdiğimiz bir köyde otizmlili olduğu için çevresi tarafından sürekli dışlanan bir öğrencim vardı. Oturum esnasında eğitime katılan çocuklar ile bireysel farklılıklar ve duygular üzerine bir konuşma gerçekleştirdik. Bir sonraki oturumda otizmlili öğrencimiz eğitime biraz geç gelecekti, ailesi arayıp bizleri haberdar etmişti. Eğitime başlayacağımız sırada çocuklardan biri 'Öğretmenim arkadaşımız henüz gelmedi, eğitime başlamak için onu bekleyelim mi, belki onsuz başladığımız için üzülebilir' dedi. Diğer çocuklarda hemen bu fikri destekleyen cümleler kurdu. Hatta evine giderek arkadaşını çağırmak isteyen çocuklar bile oldu.”

Deprem bölgelerinde, temel haklara erişim, birincil ihtiyaçların karşılanması ve psikososyal destek hizmetlerine erişilmesi başlı başına zor bir durum iken özel gereksinimli bireyler, mülteci/sığınmacılar ve ergenler gibi hassas gruplar için bu süreç çok daha zorlu olabilmektedir. Deprem gibi doğal afetler, özellikle özel gereksinimli çocuk ve ergenlerde bir dizi olumsuz etkiye neden olmaktadır. Afet sonrası süreçte özel gereksinimli çocuk ve ergenler, eğitime erişim, ilaç temini, sağlık-özel bakım hizmetlerine erişim ve yıkım-hasar kaynaklı ulaşılabilirlik sorunlarıyla karşı karşıya kalmaktadır. Bu da özel gereksinimli çocuk ve ergenlerin temel ihtiyaçlara erişimlerini zorlaştırarak psikososyal iyi oluşlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Afet bölgesinde yürütülen faaliyetler ve aileler ile yapılan görüşmeler neticesinde, depremden etkilenen özel gereksinimli çocuk ve ergenlere yönelik psikososyal destek çalışmalarının yetersiz kaldığı gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda, Hatay'da yer alan toplum merkezimizde, bireylerin özel gereksinimlerine duyarlı olacak şekilde fizibilite çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Psikososyal destek programımıza, özel gereksinimli çocuk ve ergenlerin katılımını sağlayabilmek için içerikler yenilenmiş ve saha ekibine yönelik özel gereksinimli bireylerle çalışmaya dair eğitim düzenlenerek kapasiteleri güçlendirilmiştir. Böylece özel gereksinimli çocuk ve ergenlerin, psikolojik iyi oluşlarının desteklenmesi, kendilerini ifade etme becerilerinin gelişmesi, hayata katılımlarının artması ve kendi yaşitlarıyla sosyalleşmeleri amaçlanmıştır.

Afet sonrası süreçte, temel ihtiyaçlara erişimde zorluklarla karşılaşan bir diğer hassas grup da mülteci çocuk ve ergenlerdir. Deprem gibi doğal afetler, mülteci çocuk ve ergenlerin halihazırda yaşamakta olduğu zorlukları daha da derinleştirmektedir. Afet nedeniyle ailelerin dağılması, çocukların sürekli yer değiştirmesine bağlı eğitim kayıpları, kimlik ve ikametgah gibi belgelerin eksikliği, destek mekanizmalarından yoksunluk, afet sonrası kaynakların sınırlı olmasından kaynaklanan toplumsal ayrımcılık, mülteci çocuk ve ergenleri ciddi düzeyde etkilemektedir. Mülteci çocuk ve ergenlerin psikolojik iyi oluşlarının desteklenmesi ve sosyal uyumun güçlendirilmesi amacıyla, psikososyal destek programımıza mülteci çocuk ve ergenlerin katılımı sağlanmaktadır. Bu kapsamda, Hatay toplum merkezimizde mülteci çocuklar, ergenler ve ailelerine, yerel toplulukla kaynaşabilecekleri ortamlar sağlanmakta; psikososyal destek faaliyetleri ve eğitimler bir arada yaşam kültürünü desteklenerek devam etmektedir.

Adıyaman Bebek'teki mülteciler için kurulan konteyner kentte bulunan iki katlı prefabrik okul ile ilgili edindiğimiz bilgiler bu sorunları somut olarak örneklendiriyor. Okulda 16 sözleşmeli öğretmen görev yapmakta, ancak bu öğretmenlerin hiçbiri Arapça bilmemektedir. Bu durum, öğrenciler ile öğretmenler arasında iletişim engelleri oluşturmakta ve mülteci öğrencilere yönelik zorbalık ve şiddet vakalarına yol açan nedenlerden biri olmaktadır. Bu sorunlar, okulun kısa süreli kapatılmasına ve okul müdürünün değiştirilmesine sebep olmuştur. Bu tür olumsuz deneyimler, çocukların okula gitme isteğini azaltmaktadır. Ayrıca, kimlik belgesi olmayan mülteci çocukların okula kaydolamaması ve çocuk koruma süreçlerinin uzun sürmesi, eğitime erişimlerini daha da zorlaştırmaktadır. Mültecilerin sadece belirli konteyner kentlerde yaşaması ve yerel halkla sınırlı temasları, sosyal uyumu da olumsuz etkilemektedir.

Adıyaman'da deprem sonrası uzuv kaybı yaşayan çocukların durumu, özel gereksinimli çocukların eğitime erişimindeki zorlukları gözler önüne sermektedir. Bu çocuklar, fiziksel olarak uygun olmayan alanlarda yaşamakta ve eğitime erişebilmek için pek çok engelle karşılaşmaktadır. Ampute çocuklar için fiziksel erişim koşullarının iyileştirilmesi ve yaşadıkları kayıptan sonra yeni yaşamlarına uyum sağlamalarının desteklenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, ampute bireyler için özel olarak tasarlanmış bir konteyner kent (K-7) inşa edilmiştir. Bu alanda rampalı

erişim, engelli tuvaletleri ve rehabilitasyon merkezi gibi özel düzenlemeler bulunmaktadır. Ayrıca, Adana'da da ampute çocukların uyumunu desteklemek için grup eğitimleri düzenlenmektedir. Bu tür girişimler, mülteci ve özel gereksinimli çocukların eğitime erişimini kolaylaştırmada önemli adımlar olarak değerlendirilebilir.

Hatay'da özel gereksinimli bireylerin ve mülteci göçmen çocukların durumu, eğitime erişim ve sosyal entegrasyon açısından dikkate değer zorluklar içermektedir. Öncelikle, özel gereksinimli bireylerin konteyner kentlere ve okullara entegrasyonu, gerekli önceliği almamaktadır. Bu durum, bu bireylerin eğitim ve sosyal hayata katılmalarını sınırlamaktadır.

Mülteci ve göçmen çocukların temel hak ve ihtiyaçlarının karşılanmasındaki eksiklikler, çeşitli risk faktörlerini beraberinde getirmektedir. Güvenli olmayan barınma koşulları, yetersiz hijyen ve öz bakım imkanları, sağlık hizmetlerine sınırlı erişim gibi faktörler, çocukların fiziksel ve psikolojik sağlıklarını olumsuz etkilemektedir. Örneğin, sağlıklı bir yaşam ortamı olmadan çocukların eğitime odaklanmaları ve akademik başarı göstermeleri zorlaşmaktadır.

Eğitim alanında ise dil ve kültür farklılıkları nedeniyle ayrımcılık ve ötekileştirme, öğrenme ortamlarında önemli bir engel teşkil etmektedir. Mülteci ve göçmen çocuklar, bu farklılıklar nedeniyle eğitimde tam anlamıyla yer bulamamakta ve sosyal olarak dışlanabilmektedirler.

Çocuk işçiliği, bu çocukların karşılaştığı bir diğer ciddi sorundur. Eğitim ve sosyal hayata tam anlamıyla katılmayan çocuklar, ekonomik zorluklar nedeniyle iş gücü piyasasına dahil olmakta ve bu durum onların eğitimden uzaklaşmalarına sebep olmaktadır.

Sosyal uyum süreçleri ve pozitif entegrasyon sistemlerinin eksikliği, mülteci ve göçmen çocukların toplumsal dışlanma yaşamalarına yol açmaktadır. Bu durum, onların toplumsal hayata eşit ve etkin bir şekilde katılımını engellemekte ve risk altında yaşamalarına sebep olmaktadır. Özetle, Hatay ve Adıyaman'da mülteci ve göçmen çocukların karşılaştığı bu zorluklar, onların eğitim erişimi, sosyal entegrasyon ve genel refah durumlarını olumsuz etkilemektedir. Bu sorunların çözümü için kapsamlı ve çok boyutlu stratejilerin geliştirilmesi gerekmektedir.

4.3 Deprem Bölgesinde Ergen Ebeveyni Olmak

Afet sonrası süreç, çocuklar, ergenler ve yetişkinler olmak üzere her yaş grubunda çeşitli düzeyde etkiler bırakmıştır. Genç Hayat Vakfı olarak, deprem bölgesinde yapılan ve devam etmekte olan ergen odaklı projelerde, ergenler ve ebeveynleri ile bir araya geliyor ve yaşanan zorluklara çözüm üretmeye yönelik çalışmalar yürütüyoruz. Benimsediğimiz ergen odaklı yaklaşım ile yürüttüğümüz çalışmaların temeline ergeni alırken, onlara etki eden kişilere de ulaşmaya, onların ihtiyaçlarını anlamaya ve bu ihtiyaçlara yönelik çözümler geliştirmeye çalışıyoruz. Bu kapsamda, ergen ebeveynleri ile sıkı bir iletişim kurarak onların çocuklarına ve kendilerine dair gözlemlerine ve isteklerine dikkatimizi veriyoruz.

Hızlı değişimlerin ve yoğun gelişmelerin yaşandığı bir dönem olan ergenlikte, duygu ve davranış değişiklikleri ve iletişim güçlükleri görülebilmektedir. Kişilik gelişimi için önemli olan bu süreçte yaşanan değişiklikler aileler için zorlayıcı olabilmektedir. Ailelerin, ergenlik döneminde olan çocuklarıyla iletişim kurmakta zorlandıklarını, onları anlayamadıklarını ve onlara nasıl davranmaları gerektiğini bilemediklerini ifade ettiğini duymaktayız. Bakım verenlerin ergenlik dönemi ile ilişkili yaşadıkları güçlüklerin yanı sıra, afet sürecinin de bu durumu daha zorlaştırdığını fark etmekteyiz. Bu nedenle, bakım verenlerin ergenlik dönemine dair soru işaretlerini anlamak ve bunlara çözüm üretmek için çalışmalar düzenlemek büyük bir önem taşımaktadır.

Afet sürecinde gençler ve aileleri ile yaptığımız görüşmelerde, gençlerin gelişim, eğitim, sağlık, barınma, sosyalleşme, korunma gibi temel haklarına ve gelişimsel ihtiyaçlarına yönelik hizmetlere ulaşmakta zorlandıklarını görmekteyiz. Ergenlik döneminde, psikolojik ve gelişimsel ihtiyaçların fark edilmesi ve desteklenmesi önem taşımaktadır. Bu nedenle, Genç Hayat Vakfı olarak ergenlerin ve onların gelişiminde kritik öneme sahip bakım verenlerinin ihtiyaçlarını gözeterek yaşanan zorlukların tespit edilmesi ve bu zorlukların giderilmesi için çalışıyoruz. Bu doğrultuda yapılan

gözlemlerde ve aile görüşmelerinde, anne ve babaların çocuklarının güvenlikleri, fiziksel ve ruhsal sağlıkları, eğitime katılım durumları, duyguları, davranışları ve iyi oluşları hakkında endişeli olduğunu fark etmekteyiz. Aileler, çocuklarının durumları ile ilgili endişeler yaşamakta, ebeveyn olarak nasıl davranmaları gerektiğini bilememektedir.

Bunun yanı sıra, ebeveynlerin çocuklarına destek olabilmeleri için ilk olarak kendilerini iyi hissetmeye ihtiyaç duydukları bilinmektedir. Uçakta yapılan "Acil durumlarda oksijen maskenizi önce kendinize, sonra çocuğunuza takın" anonsunda da belirtildiği gibi ebeveynlerin kendilerini iyi hissetmeye öncelik vermesi durumunda çocuklarına yardımcı olabilmeleri mümkün olabilmektedir. Ancak, afet sonrası süreçte ebeveynlerin kendilerini geri plana aldıklarını ve psikolojik olarak zorlandıklarını gözlemlemekteyiz. Bu nedenle, ebeveynlerin kişisel iyi oluşlarına önem vermelerinin de vurgulanmasının önemli olduğunu düşünüyoruz, buna yönelik çalışmalar yürütüyoruz.

Ergenlerin ve bakım verenlerinin ihtiyaçlarını daha iyi anlamak için ergen anne babalarının deneyimlerine odaklanacak, onların gözünden afet sürecini ifade edecek, onların ve ergenlerin desteklenmesi için yaptığımız çalışmaları inceleyeceğiz.

4.3.1 Güvenlik

Afet sonrasında yapıların zarar görmesi, yaşam koşullarının değişmesi ve yeni yaşam düzenine uyum sağlanması süreçlerinde yaşanan hızlı değişimler, planlama ve uygulama aşamasında güvenlik açısından bazı endişelerin oluşmasına neden olmuştur. Afet bölgesinde yaptığımız saha çalışmalarında çocuk, ergen ve ebeveyn olmak üzere tüm aile bireylerinin güvenlik endişesi nedeniyle pek çok açıdan zorluk yaşadığının farkındayız.

Okulların açılmasının ardından ailelerin, tekrar bir deprem yaşanması ve çocuklarının güvenliği ile ilgili endişeleri artmıştır. Bazı aileler, çocuklarının tekrar deprem olmasından ve binaların yıkılmasından korktuklarını, bu nedenle okula gitmek istemediklerini belirtmiştir. Bazı aileler ise kendilerinin de bu konuda çok endişeli olduklarını ifade etmiş, çocuklarının tehlikeli bir durumla karşı karşıya kalmalarını istemedikleri için okula göndermediklerini belirtmiştir.

Güvenlik kaygısının söz konusu olduğu bir diğer alan ise ailelerin yaşam alanları olarak karşımıza çıkmaktadır. Çadır veya konteyner kentlerde yaşayan ailelerin, yaşam alanlarının içinde ve/veya dışında güvenliğin sağlanmasının zor olabileceğini düşündüğü için çocuklarının dışarı çıkmasına izin vermedikleri görülebilmektedir. Aileler, bu durumun özellikle ergenlik döneminde bulunan çocukları ile aralarında tartışmalara neden olabildiğini belirtmektedir. Deprem sonrasında bazı ergenler sosyal ortamlardan uzak durmak istese de bazı ergenler için arkadaşları ile zaman geçirmek ve sosyalleşmek önemli bir ihtiyaç olarak devam etmektedir. Sosyalleşmek ve arkadaşları ile zaman geçirmek isteyen ergenler için ailelerinin belirledikleri kurallar anlaşmazlık oluşturabilmektedir. Aileler, yaşadıkları travmatik yaşam deneyiminin de etkisi ile birlikte çocuklarına karşı korumacı bir tutum sergileyebilmektedir. Ancak, sınırların fazla katı bir şekilde belirlenmesi veya gerekçelerinin etkili bir iletişim ile açıklanmaması, ergenlerin ve ailelerinin karşılıklı olarak anlamamalarına neden olabilmektedir.

“16 yaşında oğlum akşam 10.00’da arkadaşının doğum gününü kutlamak için dışarı çıkmak istedi. Güvenli olmadığı için gitmesini istemedim. İzin vermediğimi söyledim ama dinlemedi.”

Yukarıda belirtilen alıntı bir ebeveyn eğitimi sırasında paylaşılmıştır. Bu alıntıda gördüğümüz üzere, güvenlik ihtiyacı farklı şekillerde kendini gösterebilmektedir. Bu örnekte güvenlik konusunun aile ve ergen arasındaki ilişkiye etki ettiğini ve aralarında bir çatışmaya neden olabildiğini görmekteyiz.

Ergenlerin deneyimleri ve ailelerin paylaşımları ile birlikte güvenliğin, afet sonrası süreçte eğitime erişim, sosyalleşme ve aile ilişkileri başta olmak üzere gençlerin eğitim, gelişim ve korunma haklarına erişimleri yönünde engel oluşturduğu görülmektedir. Gençlerin sahip olduğu haklara erişebilmeleri için temel olan güvenliğin, deprem bölgesinde sağlanması önemli ve öncelikli bir adım olarak dikkate alınmalıdır.

4.3.2 Mahremiyet

Afet ile değişen yaşam koşulları ile aileler çadır ve konteyner gibi kısıtlı alanlarda birlikte yaşamak ve aynı alanları paylaşmak durumunda kalmaktadır. Bu durum, çocuk, genç ve ebeveyn olmak üzere tüm aileyi ilgilendiren ve zorlayan bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Tüm aile bireylerinin kişisel alana ve mahremiyete ihtiyaç duyduğu bilinmektedir.

Ergenlik, gelişimsel olarak bireyselleşme ihtiyacının olduğu bir dönemdir. Ergenler, bireysel zaman geçirirken kendi duygularını ve düşüncelerini değerlendirme, iç dünyalarını ve kişisel değerlerini keşfetme ve bağımsızlaşma fırsatı bulabilmektedir. Aileler, ergenlerin yalnız kalmaya ihtiyaç duyduklarını sık sık dile getirmektedir. Ancak konteynerlerdeki yaşam koşullarının buna uygun olmaması nedeniyle gençlerin kişisel alan bulamadıklarını görmekteyiz. Bunun yanı sıra, aileler, ergenlerin bireysel zaman geçirmek istediklerini belirtse de kişisel alan ihtiyacına eleştirel bir bakış açısıyla bakabilmektedir. Ailelerin bu durumu bir davranış problemi olarak görebildiğini, çocuklarının öfkeli ve asi olması veya ailesiyle zaman geçirmek istememesi nedeniyle böyle davrandıklarını düşünebildiğini fark etmekteyiz.

Bireyselleşme ihtiyacı bazı ergenlerde çok belirgin bir şekilde görülürken, travmatik deneyimlerin, yas ve kayıp süreçlerinin de etkisiyle birlikte bazı ergenlerin de ailelerinden ayrılmak istememeleri dikkat çekmektedir. Konteynerlerin, özel alanların korunmasına imkan vermemesi nedeniyle, aile ile ergen arasında mahremiyet sınırlarının belirlenmesinin ve ergenlerin rutin hayatlarına geri dönüşünün zorlaştığını bilmekteyiz.

Mahremiyet açısından ebeveynlerin özel alanlarını korumakta zorlanması ve tuvalet, duş gibi kişisel bakımın karşılandığı alanların ortak olarak kullanılması da çocuklar ve gençler için önemli problemler oluşturmaktadır. Ailelerle yapılan görüşmelerden edindiğimiz bilgiler üzerine; ailelerin kendi mahremiyetlerini ve çocuklarının kişisel alanlarını koruma konusunda bilinçlenmesi için çocuk ve genç güvenliği ve mahremiyet konusunda farkındalık çalışmaları yapılmasının faydalı olabileceği görülmektedir. Buna ek olarak, ergenlerin kişisel alanlarını oluşturabilmeleri için konteyner kentler içerisinde serbest zamanlarını değerlendirebilecekleri ve bireysel olarak zaman geçirebilecekleri alanların bulunmasının önemli olduğu görülmektedir.

4.3.3 Eğitim

Milli Eğitim Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından depremin öğrenciler üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak ve öğrencileri desteklemek için çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çabalara rağmen, afet sonrası süreçte eğitim faaliyetlerinde ve öğrencilerin eğitime katılımlarında sorunlar yaşanmıştır. Gençlerin okula gitmek istememesi, ailelerle yaptığımız görüşmelerde ve çalışmalarda sıklıkla duyduğumuz bir sorun olarak öne çıkmaktadır. Aileler, tekrar deprem olması ve yakınlarını kaybetme gibi endişeler, arkadaş veya öğretmen kaybı, motivasyon eksikliği, umutsuzluk, psikolojik zorluklar gibi nedenlerle gençlerin; okula gitme konusunda isteksiz olduğunu belirtmektedir. Bunun yanı sıra, travmatik deneyim ve yas süreci ile dikkat, odaklanma, algı ve hafıza gibi bilişsel becerilerde zorluk yaşanabildiği bilinmektedir. Aileler ile yaptığımız görüşmelerde, gençlerin derslerine odaklanmadığını ve bu nedenle ders çalışmak veya ödev yapmak istemediklerini sıklıkla duyuyoruz.

Bu noktada, ergenlerin psikolojik olarak desteklenmeye ihtiyaç duyduğunu görmekteyiz. Genç Hayat Vakfı olarak bireysel psikolojik danışmanlık ve psikososyal destek oturumları ile ergenlerin psikolojik iyi oluş süreçlerine katkıda bulunuyoruz. Genç Hayat Vakfı olarak ergenlerle yapılan eğitim faaliyetleri sonrasında ailelerden aldığımız geri bildirimlere aşağıdakiler örnek verilebilir:

“Çocuğumun okula yönelik ilgisi arttı. Biraz da ılımlı tavırlar sergilemeye başladı.”

“Kızım okulda zorbalığa uğramıştı ve okuldan uzaklaşmıştı. Bu sene çok daha mutlu başladı. Sizin etkiniz olduğunu düşünüyorum.”

Eğitime katılım konusunda ergenlerin bireysel kaygılarının ve psikolojik nedenlerin etkisi haricinde aileler, eğitim sisteminde yaşanan sorunların da gençleri etkilediğini belirtmiştir. Konteyner kentlerde çok az sayıda okul ve/veya sınıf bulunduğu, eğitimin çoğunlukla taşınabilir sistemle yapıldığı bilinmektedir. Ancak, yolların bozuk olması, toplu taşıma araçlarının yaygın olmaması ve servis ücretlerinin fazla olması nedeniyle ebeveynlerin, çocuklarının okula gidemediğini veya giderken zorluk yaşadıklarını belirttiğini görüyoruz:

“Çocukların çalışabilecekleri bir ortam yok. Konteynerler çok küçük ve ders çalışmaları için bir alan olmuyor. Yaşadığımız konteyner kentte de çocukların ders çalışabilecekleri bir alan, kütüphane bulunmuyor.”

“Çocuklar okuldan uzak kaldı. Ders çalışmalarına yardım olacak kurslara katılmalarını istiyoruz. Dershaneler çok az yerde var ve çok pahalı. Dersleri için destek alabilecekleri bir yer bulamıyoruz.”

Ergenlerin eğitimden uzak kalmaları veya eğitim sisteminde yaşadıkları zorluklar nedeniyle ebeveynlerin çocuklarına dair yaşadıkları kaygı da dikkat çeken bir durum olarak sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Ebeveynler, çocuklarının okula istekle ve düzenli olarak devam etmesini ve derslerini takip etmesini istediklerini belirtmektedir.

Gençlerin temel haklarından ve gelişimsel ihtiyaçlarından biri olan eğitime erişim konusunda içsel ve dışsal nedenlerle çeşitli aksamalar yaşandığı görülmektedir. Gençlerin eğitime kesintisiz bir şekilde erişimini sağlamak için psikolojik iyi oluşu desteklemenin, afet bölgesindeki eğitim uygulamalarını iyileştirmenin ve erişilebilir eğitim hizmeti sunmanın öncelikli hedefler olduğunu düşünüyoruz.

4.3.4 Afetin Psikolojik Etkileri

Afet sürecinde yaşanan travmatik deneyimler, yas ve kayıp süreçlerinin etkisi ile ergenlerde duygusal ve davranışsal zorlukların arttığını gözlemlemekteyiz. Ergenlik döneminin getirdiği fiziksel ve duygusal değişimlerin yanı sıra depremle birlikte yaşanan ani, travmatik ve istenmeyen gelişmeler ergenlerde olumsuz etkiler bırakmaktadır. Sahada yaptığımız görüşmelerde ve ebeveyn eğitimleri sırasında ailelerden aldığımız geri bildirimlerde sıklıkla ergenlerin yaşadıkları psikolojik zorlukları duyuyoruz. Aileler, deprem sonrasında çocuklarının öfke problemlerinde, kaygı ve korkularında önemli ölçüde artış olduğunu, gençlerin konteynerlerden çıkmak istemediklerini, kendilerini ailelerinden ve arkadaşlarından izole ettiklerini veya sadece arkadaşları ile zaman geçirmek istediklerini paylaşmaktadır.

Ailelerden aldığımız geri bildirimlerde ve ergenlerle yaptığımız çalışmalarda sıklıkla duyduğumuz bir başka durum da, gençlerinin geleceğe dair umutlarını kaybetmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Travmatik yaşam deneyimlerinin öngörülemez yapısı, gençlere hayatın beklenmeyen, ani gelişen, olumsuz etkiler bırakabilen ve zorlayıcı olabilen yapısını göstermektedir. Bu nedenle, deprem sonrasında gençler, hayatın anlamsız olduğunu, hayal kurmanın ve plan yapmanın gereksiz olduğunu düşünebilmektedir.

Gençlerde oluşan ümitsizlik, boşluk hissi ve depresif ruh hali, intihar riski konusunda da bir endişeyi beraberinde getirmektedir. Deprem sahasında yapılan aile görüşmeleri ve gözlemler sırasında ergenler arasında intihar düşüncelerinin artmakta olduğunu gözlemlemekteyiz. Bu durum, aileler için çok önemli bir endişe konusu olmaktadır. İntihar riski karşısında ergenlere yardımcı olmak için Genç Hayat Vakfı olarak yaptığımız psikososyal destek ve koruma faaliyetleri ile riskli durumda olan gençlerin tespit edilmesini ve ihtiyaç duydukları hizmetlere ivedilikle ulaşmasını destekliyoruz.

Afet sonrası süreçte aileler, çocuklarının yaşadıkları duygusal ve davranışsal problemlere karşı nasıl karşılık vermeleri

gerektiğini bilmediklerini ve bu zorluklar ile başa çıkamadıklarını dile getirmiştir. Ergenlere yaklaşım konusunda zorluk yaşayan bakım verenler, çocukları ile çok sık çatışma yaşadıklarını belirtmektedir. Bununla birlikte, ailelerin sınır koymakta zorlandığı veya çok katı sınırlar koydukları görülmüştür. Bu ihtiyaçlar ile, Genç Hayat Vakfı olarak deprem bölgesinde yürüttüğümüz projelerde ebeveynlere yönelik travmaya dair farkındalık artırma ve ebeveynlik becerilerini geliştirme eğitimlerini öncelikli bir hizmet alanı olarak görüyoruz. Ebeveyn eğitimleri ile güçlenen aileler, travma ve stres tepkilerini tanıyarak, pozitif ebeveynlik yöntemlerini öğrenerek, çocuk ve gençler ile afet sonrası süreçte iletişim kurmaya dair farkındalık kazanarak çocuklarına destek olabilmektedir. Bu şekilde, ebeveynlerin, çocukları ile kurdukları iletişimi güçlendiriyor ve ergenlerin psikolojik iyi oluş süreçlerine katkı sağlıyoruz.

Ailelere yönelik sunduğumuz eğitimlerin yanı sıra, afetin ergenlerin psikolojileri üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak için ergenlerle psikososyal destek faaliyetleri düzenliyoruz. Ergenlere verilen psikososyal destek süreci sonrasında ailelerden gelen geri bildirimlere aşağıdakiler örnek verilebilir:

“Kimseyle konuşup oynamıyordum içine kapanmıştım. Etkinlikler sonrasında daha iyi duruma geldi. Arkadaşları ile muhabbeti sohbeti arttı.”

“Korkularını yendiler, hevesli olması çok güzeldi. Okula alışmasında büyük etkisi oldu.”

“İçine kapanıktım. Kendini daha iyi ifade edip savunabiliyorum. Kendinin bir birey olduğunun farkında arttım.”

4.3.5 Bağımlılık

Afetin psikolojik etkileri ile ortaya çıkan ve ebeveynler için de önemli bir kaygı nedeni olan bir diğer konu gençler arasında hızla artmakta olan bağımlılıklardır. Afet sonrasındaki süreçte güvenliğin sağlanmasının zorlaşması ile gençler bağımlılık yapıcı maddelere kolaylıkla ulaşabilir hale gelmiştir. Gençler arasında artan bağımlılıklar, saha gözlemleri sırasında tespit edilmektedir. Ancak, ailelerin gençlerde sigara, alkol ve madde bağımlılığına yönelik direkt olarak paylaşım yapmadıkları dikkat çekmektedir. Bu durum, gençlerin ailelerinden gizli bir şekilde bağımlılık davranışını sürdürmesi vb. sebepler ile açıklanabilir. Bununla birlikte, ailelere bağımlılıkla ilgili bilgilendirme yapıldığı ve bu konuda bir eğitim verileceğine dair bilgi verildiği zaman ebeveynlerin eğitime katılma konusunda istekli olduğu görülmektedir.

Ailelerin çocuklarına dair endişelerini dile getirdiği bir diğer başlık ise teknoloji bağımlılığıdır. Aileler, çocuklarının ekran başında geçirdikleri sürenin afet sonrasında önemli ölçüde arttığını söylemektedir. Aileler, bunu bir bağımlılık olarak belirtmese de yaptıkları paylaşımlar bağımlılık riskine işaret etmektedir:

“Misafir geliyor ama oğlum hiç görüşmüyor. Direkt telefonu alıp içeri gidiyor. Hiç yanımıza gelmiyor. Saatlerce telefona bakıyor.”

“Eline telefonu alıyor, saatlerce oyun oynuyor. Uyarsam da bırakmıyor. Biraz ara verse sonra yine telefona bakmaya başlıyor.”

Deprem sürecinde eğitimden uzaklaşan, sosyalleşme imkanı bulamayan veya sosyalleşmek istemeyen ve tek başına zaman geçirmek isteyen gençler, günlerinin önemli bir kısmını ekranda geçirmekte ve ekran başından kalkmak istememektedir. Dijital araçların ve internetin güvenli kullanımı mümkün olsa da, ailelerin geri bildirimleri gençlerin uygun ekran süresini aştığını göstermektedir. Aileler, çocuklarını uyararak ekran kullanımlarını azaltmaya

çalıştıklarını söyleseler de bu yöntemin işe yaramadığını da belirtmişlerdir. Ailelerin bu konuda yaptığı paylaşımlar, anne babaların bağımlılık, etkili iletişim ve sınır koyma konusunda zorluk yaşadığını bize göstermiştir. Bu nedenle, Genç Hayat Vakfı olarak ebeveynlere ergenler ile etkili iletişim kurma, sağlıklı sınır koyma gibi yöntemleri içeren pozitif ebeveynlik ve çocuklarla iletişim eğitimleri vermeyi ve bağımlılığı önleme ve bağımlılığa yaklaşım oturumları düzenlemeyi önemsemekteyiz.

4.3.6. Özel Gereksinimlilik

Deprem ile yaşanan travmatik deneyimin ve afet koşullarının oluşturduğu olumsuz etkilerin kırılğan gruplarda daha derin olduğunu görmekteyiz. Özel gereksinimli gençler ve deprem sonrasında amputasyon geçirmiş gençler, sağlık ve eğitim hizmetlerine ve sosyal faaliyetlere erişimde zorluklarla karşılaşmaktadır. Afet sonrası süreçte sağlık, eğitim, ulaşım ve kamu hizmetlerinin sekteye uğraması ile özel gereksinimli gençlerin ihtiyaç duydukları hizmetlere ulaşması zorlaşmıştır.

Sahada yaptığımız görüşmelerde, ailelerden çocuklarının özel eğitime erişimde zorluk yaşadığını ve onlara yönelik ek faaliyetlerin olmadığını sıklıkla duymaktayız. Özel eğitim kurumlarının depremde zarar görmesi, özel gereksinimli gençlerle çalışan kurum ve kuruluş sayısının yetersiz olması, okulların konteyner kentlere uzak bölgelerde bulunması ve bu bölgelere ulaşımın zorlu olması özel gereksinimli gençlerin eğitime katılımını zorlaştırmaktadır. Eğitime ve sosyal faaliyetlere katılmayan özel gereksinimli gençler, gün içinde tüm vakitlerini konteynerlerde geçirdikleri için sıkılmakta ve ekran sürelerinin çok artması nedeniyle sağlıksız teknoloji kullanım alışkanlığı geliştirmektedir. Aileler, bu durumun kendilerini çok endişelendirdiğini ve çocuklarının katılabilecekleri faaliyetlere ihtiyaç duyduklarını belirtmektedir. Genç Hayat Vakfı olarak özel gereksinimli ergenleri psikososyal destek oturumlarına ve sosyal beceri (soft-skills) eğitimlerine dahil ederek bu ihtiyacı karşılamaya yönelik çalışıyoruz. Eğitimler sonrasında özel gereksinimli ergenler ve ebeveynlerden gelen geri bildirimlere aşağıdaki örnek verilebilir:

“**Tekerlekli sandalye kullandığımız için normalde hareket alanımız çok kısıtlı. Burada çok rahat ettik.**”

4.3.7 Mülteci Anne Babalar

Afet sonrası süreçte kırılğanlıkların gözlemlendiği bir diğer grup olarak sığınmacı ve göçmen ergen ve ailelerin ön plana çıktığını görmekteyiz. Sahada aileler ile yaptığımız çalışmalarda sıklıkla duyduğumuz sorun maddi ihtiyaçlar olarak öne çıkmaktadır. Sığınmacı ve göçmen aileler, maddi olarak ihtiyaçlarını karşılamakta zorlandıklarını ve temel ihtiyaçlarını karşılamak için yardıma ihtiyaç duyduklarını belirtmektedir.

Sığınmacı aileler deprem sonrasında ilk olarak yerel toplumla birlikte aynı çadır ve konteyner kentlerde yaşamaya başlamıştır. Ancak yerel ve mülteci topluluklar arasında anlaşmazlıkların ortaya çıkması ile toplumların ayrı alanlara yerleştirilmesine yönelik planlama yapılmıştır. Bu doğrultuda, sığınmacı ve göçmen aileler kendileri için belirlenen konteyner kentlere taşınmıştır. Yerel ve mülteci toplulukların birlikte yaşadığı süre boyunca ailelerden çocuklarının akran zorbalığı yaşadığına dair geri bildirim almış bulunmaktayız. Ancak, yaşam alanlarının ayrılması yönünde yapılan bu değişik akran zorbalığına ve yerel-mülteci topluluklar arasındaki gerginliğe çözüm olmamaktadır. Ergenler, okula devam ettikleri noktada yerel toplumdan öğrencilerle bir araya gelmektedir. Bu durumda, ailelerden aldığımız geri bildirimler ile mülteci gençlere karşı akran zorbalığının devam ettiğini bilmekteyiz.

Mülteci ergenlerin eğitim sisteminde yaşadığı başka problemler de aileler için endişe konusu olmaktadır. Aileler, okula kayıt sürecinde yaşanan prosedürel sorunlar nedeniyle çocuklarını okula kaydettiremediğini paylaşmaktadır. Eğitim sürecinde yaşanan kimlik ve kayıt problemleri ve akran zorbalığı, mülteci gençlerin eğitimden uzaklaşmasına ve sosyal uyum problemlerinin artarak devam etmesine neden olmaktadır.

Okul terki ve çocuk işçiliği açısından risk grubunda olan mültecilerin, afet sonrası süreçte bu risklere daha açık bir hale geldiğine dair bir yorumda bulunabiliriz. Mülteci gençlerin tehlikeli yaşam ve çalışma ortamlarından uzak kalmalarını sağlamak, eğitime katılımlarını desteklemek, gelişimsel ihtiyaçlarını karşılamak için pek çok adım atılması gerekmektedir. Genç Hayat Vakfı olarak yaptığımız koruma faaliyetleri ile riskli durumda olan gençlerin tespit edilmesini ve ihtiyaç duydukları haklara ulaşmasını destekliyoruz. Bunun yanı sıra, mülteci gençlerin psikososyal destek oturumlarına katılımlarını teşvik ederek psikososyal gelişimlerini destekliyor ve sosyal uyuma katkı sunuyoruz.

4.3.8 Kırsal Kesimde Yaşayan Anne Babalar

Kırsal alanlarda, yerleşim ve yıkım şehir merkezlerine göre daha az olsa da hizmetlere erişim konusunda pek çok zorluk bu süreçte deneyimlenmiştir. Deprem ile birlikte kırsal alanlara giden yolların kullanılamaz hale gelmesi ve nüfusun az olması nedeniyle bu alanlara ulaştırılan yardımların ve destekleyici hizmetlerin kısıtlı kaldığı görülmektedir. Eğitimin taşınabilir olarak yapılması ve özellikle ortaokul ve lise düzeyinde köy okullarının yaygın olmaması nedeniyle gençlerin eğitime erişim konusunda zorluklar yaşadığı belirtilmektedir. Kırsal alanlara yardım ve hizmet ulaştırma sisteminde yaşanan problemler, gençlerin kırtasiye ve kitap gibi eğitim materyallerine ulaşmalarını da engellemektedir.

Kırsal alanlarda yaşanan eğitime erişim zorluklarının yanı sıra, bakanlıklar ve sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan sosyal faaliyetlerin şehir merkezinde bulunan konteyner kentler ve çevresinde yoğunlaşması kırsal alanda yaşayan gençlerin destekleyici eğitim, spor ve psikososyal destek faaliyetlerinden uzak kalmasına sebep olabilmektedir. Kırsal kesimde yaptığımız aile görüşmelerinde ebeveynler sıklıkla çocuklarına yönelik faaliyetlerin bulunmadığını belirtmekte ve bu konuda desteğe ihtiyaç duyduklarını ifade etmektedir. Genç Hayat Vakfı olarak ergenlerin ve ailelerin bu ihtiyaçlarından yola çıkarak mobil araçlarla kırsal kesimde yaşayan ergenlere ulaşıyor ve gençlerin psikososyal destek çalışmalarına katılmalarını sağlıyoruz.

4.3.9 Değişen ve Dönüşen Ergen İhtiyaçları

Dijitalleşmenin etkisi ile hayatın her alanında önemli gelişmeler ve değişiklikler yaşanmaktadır. Yaşanan değişimler, çocuk, genç ve yetişkin olmak üzere herkesi etkilese de çocuk ve gençlerin bu değişimlere uyum sağlama kapasitesinin daha hızlı ve gelişmiş olduğu dikkat çekmektedir. Gençler, teknolojik araçlara ilgi duymakta ve bu araçları kullanma imkanı bulduklarında bilgi ve becerilerini hızla geliştirebilmektedir. Gençler için dijital ortam; eğitim, sosyalleşme ve eğlenme amaçlarına hizmet edebilmektedir.

Dijital çağda ebeveynlerin, özellikle ergenlik dönemindeki çocuklarının, dijital çağın getirdiği risklerden en az ölçüde etkilenerek ve sağladığı faydalardan en yüksek düzeyde faydalanarak gelişimlerini desteklemeye çalıştıklarını biliyoruz. Tüm bu değişimlerin merkezinde, ebeveynin sürekli kendisini güncel tutması gerekliliğinin de farkındayız.

21. yüzyılda ortaya çıkan ihtiyaçlar ve dijitalleşme ile ergenlerden beklenen bilgi ve beceriler de değişim göstermektedir. Teknik ve akademik bilginin yanı sıra sosyal beceriler, yenilikçi düşünme ve problem çözme becerileri, liderlik ve işbirliği gibi insan ilişkilerinin ön planda olduğu beceriler de önemli görülmektedir.

Afet sonrası süreçte, depremden etkilenen ergenler ve anne-babaları hem afetin travmatik etkileriyle baş etmekte, hem de çağın gerekliliklerini yakalamaya çalışmaktadır. Tüm bu değişim ve gelişim sürecinin ortasında, ebeveynleri anlıyor ve onların bu süreçte desteklenmesinin önemini merkezde tutuyoruz. Genç Hayat Vakfı olarak afet bölgesinde ergen odaklı olarak yürüttüğümüz projeleri psikososyal destek, sosyal beceri ve teknoloji başlıklarında kapsamlı bir şekilde ele alarak hem afetin olumsuz etkileriyle baş etmelerine yardımcı oluyor, hem de gençlerin güncel ihtiyaçlarını destekliyoruz. Gençlerin 21. yüzyıl becerilerini ve dijital becerilerini geliştirmek için eğitimler düzenliyoruz ve ebeveynlerin bu alanlara dair farkındalıklarını artırmaya çalışıyoruz.

Ayrıca, ebeveynlerin bir diğer ihtiyacının da çocuklarının tekrar rutin oluşturduklarını ve deprem öncesindeki faaliyetlerini sürdürdüklerini görmek olduğunu gözlemledik. Ebeveynler, çocuklarının başarılarını takdir etmek, onları alkışlamak, hayata dair umutlarının yeşerdiğini görmek istiyor. Bu doğrultuda, gençlerin, gerçekleştirdiğimiz eğitsel ve kültürel faaliyetler neticesinde somut ürünler oluşturmalarını, gösteriler düzenlemelerini destekliyor ve festival, sergi, kapanış etkinliği gibi faaliyetlerle, gençler ve ebeveynlerin bu isteğine alan açıyoruz.

Sonuç olarak, Genç Hayat Vakfı olarak yürüttüğümüz projelerle, afetlerin gençler üzerindeki etkilerini anlamaya ve bu zorlu süreçte gençlere destek olmaya odaklandık. Yaptığımız saha çalışmaları ve aile görüşmeleri sonucunda elde ettiğimiz veriler, afetlerin; gençlerin bütüncül olarak iyi oluşları üzerinde ciddi etkiler bıraktığını göstermektedir.

Özellikle ergenlik döneminin getirdiği zorluklar, afetin travmatik etkileriyle birleşerek gençlerin ruh sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle, gençlere yönelik psikososyal destek programları, eğitim faaliyetleri ve ailelerine yönelik bilinçlendirme çalışmaları gerçekleştirdik.

Afet sonrası sürecin gençler üzerindeki yıkıcı etkilerinin azaltılmasında işbirliği yapılması gereken aktörlerden en önemlisi aileleridir. Bu sebeple anne-baba ve bakım verenlerle yaptığımız çalışmaları önemsiyor, onlara kulak vermenin, çocuklarıyla arasındaki iletişimi kuvvetlendirmenin elzem olduğunu biliyoruz.

Gençlerin afet sonrası toparlanma sürecindeki ihtiyaçlarını anlamak ve bu ihtiyaçlara uygun destekleri sağlamak, toplumlarımızın dayanıklılığını artırmak adına kritik bir öneme sahiptir. Genç Hayat Vakfı olarak, gençlerimizin geleceğe umutla bakabilmeleri, kendi değerlerinin farkında olabilmeleri ve sağlıklı bir şekilde gelişmelerine katkıda bulunabilmeleri için çabalıyor ve bu süreçte gençlerin çevresindeki önemli aktörlere ulaşarak etkili bir destek ağı oluşturmaya devam ediyoruz.

4.4 Gençlik Çalışmaları

Genç Hayat Vakfı, deprem sonrası gençlerin iyileşmesine ve sosyal katılımlarının artırılmasına yönelik çeşitli programlar sunmaktadır. Bu programlar arasında, afet bölgelerinden gelen gençler için özel eğitim bursları, kişisel ve profesyonel gelişimleri için Menti Mentör Programı ve farklı sosyo-kültürel arka planlardan gelen gençlerin bulunduğu Gençlik Danışma Kurulu yer almaktadır. Vakıf, gençlerin inovasyon, istihdam ve girişimcilik alanlarında da desteklenmesine odaklanırken, kültürel mirasın korunması ve tarihsel bilinç yaratılmasına yönelik çalışmalarıyla gençleri toplum içinde aktif roller almaya teşvik etmektedir. Bu çalışmalar, gençlerin hem bireysel hem de toplumsal gelişimlerine katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

4.4.1 Burs, Menti Mentör Programı ve Gençlik Danışma Kurulu

Genç Hayat Vakfı Eğitim Bursu Afet Kotası

Genç Hayat Vakfı'nın Eğitim Burs Programı, akademik yıl boyunca Eylül ayından Mayıs ayı sonuna kadar dokuz aylık bir süreçte, vakfın belirlediği kriterlere uygun olarak başvuran, başvuruları kabul edilen ve Burs Komisyonu'nun değerlendirmesinden olumlu yanıt alan, Türkiye'deki ortaokul ve lise düzeyindeki öğrencilere tahsis edilen bir yardımdır.

2023-2024 eğitim – öğretim dönemini kapsayan burs kapsamında, afet bölgelerinden olan 50 gence özel olarak, ayrı bir kontenjan açılmıştır. Genç Hayat Vakfı, yıllık olarak uyguladığı bu burs programıyla, öğrencilerin eğitim dönemi süresince temel ihtiyaçlarının karşılanmasına katkıda bulunmaktadır.

Menti Mentör Programı

“Üniversite de okuyacağım bölüm ne olursa olsun bir STK Gönüllüsü olarak hayatıma devam edeceğim.”

“Genç Hayat Ekibi gibi olmak için hangi bölümü okumamız gerekiyor?”

Genç Hayat Vakfı, maddi desteklerinin yanı sıra, burslu öğrencilere yönelik mental ve psikososyal destek sağlamayı da amaçlamaktadır. Vakfın Menti Mentör programı, her yıl burs verilen gençlerin kişisel, akademik ve mesleki gelişimlerine katkıda bulunmak için tasarlanmıştır. Bu program kapsamında, alanlarında deneyimli ve uzman mentör, gençlerle eşleştirilerek, onlara rehberlik etmektedir; hedeflerine ulaşmalarında yardımcı olmak, deneyimlerini paylaşmak ve potansiyellerini tam olarak geliştirebilmeleri için destek sağlamaktadır.

Menti Mentör programı, gençlerin hayatlarında önemli bir etkisi olan sınav dönemlerinde stres ve anksiyete yönetimi konusunda da yardımcı olmayı hedeflerken, aynı zamanda gençlerin kendi benliklerini ve hayattaki amaçlarını keşfetmelerine yardımcı olacak farkındalık yaratmayı amaçlar. Mesleki karar verme süreçlerinde de gençlere destek olunmaktadır.

Bu yılın Menti Mentör programı, vakfın burs programından yararlanan, sınavlara odaklanan ve depremden etkilenmiş 14-18 yaş arası 24 öğrenciyi de içerecek şekilde genişletilmiştir. Bu öğrenciler, programa dahil edilerek hem akademik hem de mesleki gelişimlerine katkı sağlanması hedeflenmektedir. Gençlerin bu programdan bizlere dönüşlerinden birkaçı aşağıda paylaşılmaktadır:

“Çok güzel geçeceğini biliyordum merak ettiğim her şeyin cevabını buldum”

“Hedeflerimizden vazgeçmemeyi öğrenmek hoş”

“İyi ki bu oturumlara katılmışım beni her açıdan çok geliştirdi.”

“Ben bu sene doğru düzgün hazırlanamadım aslında. Hep bölündü çalışmalarım bir düzen oturtamadım. Notumu söylemekten utanıyorum aslında çok düşük. Konservatuara gitmek ve kendi bestelerimi yapmak istiyorum ben. Bunun için çabalamayacağımı, pes etmeyeceğim.”

Gençlik Danışma Kurulu (GDK)

Gençlik Danışma Kurulu, çeşitli sosyo-kültürel arka planlardan gelen 14-18 yaş aralığındaki gençlerin bir araya gelerek, hem belirlenen hem de buluşmalar sırasında ortaya çıkan çeşitli konular üzerinde düşüncelerini paylaştıkları bir platformdur. Bu kurul, gençlerin aktif katılımını teşvik ederek, onlara karar verme süreçlerinde etkin bir rol alma imkanı sunmaktadır. Kurul üyeleri, küresel ve yerel meseleleri - doğal afetler, akran zorbalığı gibi konuları - kendi yaşam tecrübeleri ışığında tartışmakta ve değerlendirmelerde bulunmaktadır. Farklı sosyo-kültürel yapıdan gelen gençleri bir araya getirmek, farklı bakış açıları kazanmalarını ve birbirlerine kazandırmalarını hedeflemektedir.

Genç Hayat Vakfı'nın yürüttüğü genç merkezli projeler, bu danışma kurulunun ürettiği fikirlerden ve tartışmalardan önemli ölçüde faydalanmaktadır. Bu yıl düzenlenecek olan Gençlik Danışma Kurulu etkinliği, özellikle depremden etkilenmiş gençlerin de dahil olacağı bir yapıda Adıyaman'da gerçekleştirilecek ve 10 genci kapsayacak şekilde planlanmıştır. Bu etkinlik, gençlerin seslerini daha yüksek bir platformda duyurabilmeleri ve toplumsal konulara dair farkındalıklarını artırebilmeleri açısından büyük önem taşımaktadır.

4.4.2 Gençlik Katılımı

“Bizim burada ne işimiz var, biz çocuk muyuz?” gibi tepkileri olan gençler, ilerleyen süreçlerde ‘kendimi daha kıymetli ve daha özel hissettim’ diye dönüş yaptılar.”

Genç Hayat Vakfı, doğal afetlerin ardından, özellikle gençler üzerindeki psikolojik etkileri ve sosyal katılımlarını artırmaya yönelik yenilikçi çalışmalara hızla başlamıştır. Deprem sonrası gözlemlenen, gençlerin travma sonucu sosyal yapı içerisindeki yerlerini ve benlik algılarını zayıflatması gerçeğinden yola çıkarak, Hatay ve Adıyaman'daki 15-24 yaş arasındaki gençlerden oluşan gönüllü ekipler aracılığıyla, kentsel yeniden inşa süreçlerine aktif katılımları sağlanmaktadır.

Genç Hayat Vakfı, yenilikçi yaklaşımlar ve stratejiler aracılığıyla gençlerin inovasyon, istihdam ve girişimcilik alanlarında etkin katılımını teşvik eden projeler ve eğitim programları geliştirmektedir. Bu çerçevede, vakıf gençlerin geleceğe yönelik kariyer planlamalarını desteklemek, nitelikli genç istihdamını artırmak ve genç girişimciliği teşvik etmek amacıyla çalışmalar yürütmektedir. Kültürel mirasın korunması ve tarihsel bilincin gençler arasında artırılması, vakfın odak noktalarından birini oluşturmaktadır. Vakıf tarafından yürütülen kültürel sözlü tarih projeleri ve akrandan akarana aktarım metodolojisi, gençlerin liderlik becerilerini geliştirirken aynı zamanda deprem bölgesindeki gençlerin toplum içerisinde daha güçlü ve etkili roller üstlenmelerini sağlamaktadır. Bu projeler, gençlere tarihi ve kültürel mirası koruma bilinci kazandırırken, onların toplumsal ve kültürel konularda farkındalıklarını ve katılımlarını artırmaktadır. Özellikle deprem bölgesinde gerçekleştirilen bu tür etkinlikler, gençlerin yaşadıkları travmaları işlemelerine ve toplumsal bütünleşme süreçlerine pozitif katkılarda bulunmaktadır. Genç Hayat Vakfı'nın bu girişimleri, gençlerin kendi potansiyellerini keşfetmelerine, sosyal ve ekonomik hayatta aktif roller olarak toplumun geleceğine katkıda bulunmalarına olanak tanımaktadır.

Her hafta düzenlenen buluşmalarda, gönüllü gençlerin hazırladığı içerikler profesyonel destekle zenginleştirilerek, tarihi değerlere sahip şehirlerimizde kültürel farkındalık yaratılması hedeflenmektedir. Vakıf ayrıca, gençlerin ruhsal sağlık sorunlarına ve yaşadıkları travmatik deneyimlere karşı baş etme becerileri geliştirebilmelerine katkı sağlamak amacıyla kültürel zirveler ve söyleşiler organize etmektedir. Bu etkinlikler gençleri toplulukları adına anlamlı katkılarda bulunmaya ve pozitif değişim yaratmaya teşvik etmektedir.

İnovasyon ve girişimcilik odaklı yaklaşımlarla, genç gönüllülerin talepleri doğrultusunda sunulan kapasite güçlendirici eğitimlerle, hem bireysel becerilerinin gelişimi hem de topluluk içinde etkin liderlik edebilme yetenekleri desteklenmektedir. İstihdam yaratma ve gençlerin temsiliyetini güçlendirecek çalışmalarla, Genç Hayat Vakfı, gönüllülük projelerini ve genç katılımını daha da genişleterek, depremin ikinci yılında yüksek hedeflerle çalışmalarına devam etme kararlılığındadır.

4.4. Çocuk İşçiliği

Genç Hayat Vakfı, ergenlerin, çocukların, gençlerin nitelikli ve ilgilerine yönelik eğitim alabilmeleri ve aldıkları eğitimleri de uygulayabilmeleri için, bütüncü ve model olabilecek projeleri hayata geçirmektedir. Bu uygulamalar; Çocuk işçiliğinin önlenmesi, genç istihdamının artırılması, mültecilerle çalışma, toplumsal katılımın teşviki, 21. yüzyıl becerilerinin geliştirilmesi, soft skills eğitimleri, WASH (Su, Hijyen ve Sanitasyon) ve geçici barınma ihtiyaçlarını içermektedir. Vakfın yaklaşımı da, üç temel müdahale stratejisi üzerine kuruludur. Çocuk ve ergenlerin temel ihtiyaçlarının (barınma, su, hijyen, sağlık ve eğitim) karşılanmasını sağlamak, eğitimin kalitesinin artırarak, toplumsal katılımını geliştirmek ve çocuk işçiliğini önleyerek, fiziksel ve zihinsel gelişimlerinin olumsuz etkilenmesini engellemek ve eğitim devamlılıklarını sağlamak, onların gelecekteki ucuz işgücü istihdamını ortadan kaldırmak.

Vakfın 2014'ten beri yürüttüğü Çocuk İşçiliğini Önleme Programı, binlerce genci kapsayacak şekilde, özellikle hasat ürünleri üzerinde çalışmalar yapmıştır. Bu program dahilinde, BALSU'nun fındık tedarik zincirinde çocuk işçiliğini ortadan kaldırmayı hedefleyen Fındık Bahane Projesi, GIZ - Çocuk İşçiliği için Son Durak Eskişehir!, Desip - Eğitim Küçüğün, İş Büyüğün, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Uluslararası Çalışma Örgütü işbirliğiyle "Mevsimlik Tarımda Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi" Projesi ve Rainforest Alliance'ın Hollanda İşletme Ajansı (RVO) tarafından desteklenen "Sürdürülebilir Fındık Köyleri" projesi gibi önemli girişimler bulunmaktadır.

Vakıf, çocuk işçiliğinin önlenmesi sürecinde; ilgili bakanlıklarla, üniversitelerle, öğretmenlerle, ebeveynlerle, tarım iş araçlarıyla, özel sektör temsilcileriyle yakın çalışmaktadır. Bu yaklaşım, sistem yaklaşımı olarak bilinir ve karmaşık toplumsal olayların çözümünde bütüncül bir perspektif sunar. Vakfın çalışmaları, çocukların üstün yararını gözeterek niteliksel ve ihtiyaca yönelik cevaplar sunmayı amaçlamaktadır.

Vakıf, yaşanan krizler sonrasında, oluşan ihtiyaçlara göre, hedef grubun eğitim devamlılığının sağlanması için uygulanabilir modeller de geliştirmektedir. Pandemi (COVID-19) sırasında, hareketliliğin kısıtlanması nedeniyle, vakıf "yerinde eğitim uygulamaları" modelini geliştirerek, mevsimlik gezici tarımda çalışan ailelerin çocuklarının eğitime erişimlerini sağlamıştır.

2023'te Kahramanmaraş merkezli depremin ardından ise vakıf, depremden etkilenen illerdeki bireylere yönelik kapsamlı projeler gerçekleştirmiş, bu projeler; Bireylerin/toplulukların ihtiyaç analizleri yapılarak oluşturulmaktadır. Uygulanan içerikler; Psikolojik destek, travma sonrası stresle baş edebilme, kadın güvenli alan oluşturularak kuaförlük hizmetlerinin verilmesi, ergenlere yönelik bilişim eğitimlerinin gerçekleştirilmesi, sportif, kültürel ve sanatsal etkinlikler, yetişkinlere yönelik eğitimler, temiz su dağıtımı, informal alanların ihtiyaçlarına yönelik hizmetlerin sunulması ve sanitasyon gibi faaliyetleri kapsamaktadır.

Vakfın projeleri, deprem gibi doğal afetlerin neden olduğu ekonomik ve sosyal etkilerle mücadele etmekte, çocuk işçiliğinin azaltılmasına yönelik çabaları desteklemekte ve iklim değişikliğinin tarım sektörü üzerindeki etkilerini dikkate almaktadır. Özellikle, iklim değişikliği nedeniyle fındık hasadının zamanlamasında meydana gelen değişiklikler, ailelerin gelir kaybıyla başa çıkma stratejilerini etkilemekte ve çocuk işçiliği riskini artırmaktadır. Bu durum, çocukların eğitimden uzak kalma riskini de beraberinde getirmektedir. Deprem bölgesinde yaşanan çok boyutlu kriz durumu, çocuk işçiliği risklerini de artırmaktadır. Bu riskler aynı zamanda, çocuk işçiliğinin farklı sektörlerde de yoğunlaşmasına zemin oluşturmaktadır.

Deprem bölgesinde gözlemlenen çocuk işçiliği riskleri ve tespitleri:

- Ailelerine destek olmak ve yaşanan ekonomik sıkıntıları azaltmak için, çocuklar kazanç elde edebilecekleri işlerde çalışmak durumundadır.
- Günlük sigortasız işlere olan talebin artmasından dolayı 13-18 yaş grubu gençlerin inşaat, işlerinde çalıştıkları gözlemlenmiştir.
- Sosyal çevresi ve öğretmenleri değişen öğrencilerin okula gitmeme veya düzensiz gitmeleri gibi durumlar ile karşılaşmaktadır.

- Okul sayısının azalması ve Reyhanlı – Yayladağı - İskenderun gibi yıkımın az olduğu ilçelerin göç almasıyla, sınıfta bulunan öğrenci sayısının yüksek olmasından dolayı eğitime devam etmeme durumu oluşmaktadır.
- Yaşanılan küçük ölçekli artçı depremlerden dolayı çocukların okula girme korkuları sürmektedir.
- Mülteci ve göçmen çocuklar, temel hak ve ihtiyaçlarının karşılanmasında bazı zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu zorluklar arasında güvenli olmayan barınma koşulları, yetersiz hijyen ve öz bakım imkanları, sağlık hizmetlerine sınırlı erişim, eğitimde dil ve kültür farklılıklarından kaynaklanan ayrımcılık, işçi olarak sömürüye maruz kalmaları, sosyal hayata tam olarak katılamama ve toplumsal uyum süreçlerinde eksiklikler bulunmaktadır. Bu durumlar, çocukların toplumdan dışlanmasına ve riskli koşullarda yaşamalarına neden olabilmektedir.
- Mülteci çocukların eğitime erişimlerinin deprem sonrası daha da kısıtlı hale geldiği, eğitime katılımlarında çeşitli sorunlarla (dışlanma, ötekileştirme, okula kaydolamama, akran zorbalığı) baş etmek zorunda kalmaktadırlar.
- Çocukların barınma ihtiyaçlarının deprem sonrasında değişiklik göstermesi, özel alanlarının çok kısıtlı olması ya da olmaması
- Alışık olmadıkları yaşam koşullarına uyum sağlama konusunda zorluk yaşamaları
- Çocukların, Covid-19'a bağlı pandemi döneminde aksayan eğitim faaliyetlerinin depremin ardından da sekteye uğraması ve buna bağlı okul iklimine alışmadan tekrar aynı döngüye girmeleri
- Deprem bölgesinde çocuklara yönelik gerçekleştirilen eğitim ve çeşitli sosyal aktivitelerin sürekliliğinin olmaması
- Eğitim alanlarına/okullara erişim için gerekli ulaşım imkanlarının yetersiz olması

Adıyaman'da yapılan izleme çalışmasında, bölgedeki 940 çocuktan 105'inin mevsimlik tarım döngüsüne katıldığını ortaya koymuştur. Bu grubun yaklaşık yarısı yüksek veya orta derecede çocuk işçiliği riski altında bulunurken, diğer yarısı düşük risk altındadır. Bu bağlamda, Adıyaman'da kağıt toplayıcılığı yapan mülteci çocukların oranının %80-85 civarında olduğu gözlemlenmiştir. Bu örneğin, çocuk işçiliği ve eğitim erişimindeki engellerin, göç ve mültecilik gibi faktörlerle iç içe geçtiğini gösterdiği açıktır.

Eğitimle iş gücü arasındaki tercihler konusunda, bir lise öğrencisinin okulu bırakıp vinç operatörü olma isteği önemli bir örnektir. Bu öğrenci, vinç operatörlüğünün yüksek maaş potansiyeli nedeniyle eğitimini terk etmeyi planlamaktadır. Bu durum, eğitim ile ekonomik fırsatlar arasındaki zorlu dengenin bir yansıması olarak değerlendirilebilir.

Tekstil endüstrisindeki çocuk işçiliği, Kahta bölgesinde özellikle yaygındır. Bu alanda çalışan çocuklar genellikle daha düşük ücretlerle çalıştırılmakta ve sigorta yapılmamaktadır. Çocuk işçilerin eğitimle iş gücü arasında yaptıkları tercihler, bölgedeki nüfus artışı ve ekonomik fırsatların kısıtlılığı ile ilişkilidir. Çocukların yazın çalışıp okul zamanında eğitime dönmeleri, eğitim erişimiyle ilgili zorlukları ve bu zorlukların çözümüne yönelik yapılan müdahaleleri göstermektedir.

Son olarak, mevsimlik tarım işçiliği yapan ailelerin çocukları, özellikle yaz aylarında Malatya ve Giresun'a göç etmekte ve burada çalıştırılmaktadır. Kahta'da tekstil kültürünün yaygınlığı ve çocuk işçiliğinin artması, eğitim erişimi önündeki engelleri daha da karmaşık hale getirmektedir. Bu durum, bölgedeki sosyo-ekonomik yapıyı ve eğitim erişimi üzerindeki etkilerini daha derinlemesine anlamamızı gerektirmektedir.

Eğitim erişimi üzerindeki engeller, özellikle afet sonrası durumlarda, çeşitli faktörlerin etkisi altında artmaktadır. Deprem bölgesinde gerçekleşen gözlemler, çocuk işçiliğinin bu tür durumlar sonrasında önemli ölçüde artış gösterdiğini ortaya koymaktadır. Afet sonrasında yaşanan ekonomik darboğaz ve yoksulluk, ailelerine maddi destek sağlamak amacıyla çocukları iş gücüne dahil etmektedir. Özellikle 13-18 yaş arası gençlerin, sigortasız ve günlük işlerde, örneğin inşaat sektöründe çalıştığı gözlemlenmiştir.

Eğitim faaliyetlerine katılım konusunda da engeller yaşanmaktadır. Örneğin, 14 yaşında bir genç, su tesisatçılığı yaparak ailesine ekonomik katkıda bulunmayı tercih etmiş ve bu nedenle eğitim faaliyetlerimize devam edememiştir. Hatay bölgesinde, deprem öncesi tarım sektöründe var olan çocuk işçiliği, afet sonrasında inşaat ve hurdacılık gibi alanlara da yayılmıştır. Bu durum, çocuk işçiliğinin kapsamının ve yoğunluğunun, afetlerle birlikte nasıl değişebileceğinin altını çizmektedir.

Eğitime devam etmekteki zorluklar, deprem sonrası değişen yaşam koşulları ile daha da pekişmektedir. Değişen barınma koşulları, çocukların özel alan bulmalarını ve ders çalışmaları için uygun bir ortam oluşturmalarını engellemektedir. Alışık olmadıkları bu yeni yaşam koşullarına uyum sağlama süreci, çocukların motivasyonlarını ve akademik başarılarını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum, eğitim erişimi engellerinin sadece ekonomik ve sosyal faktörlerle sınırlı olmadığını, aynı zamanda fiziksel ve psikolojik etmenlerin de bu engelleri pekiştirdiğini göstermektedir. Bu nedenle, eğitim erişimi konusundaki müdahalelerin, bu çok boyutlu engelleri kapsayacak şekilde tasarlanması gerekmektedir.

5. BİZE DAİR

Genç Hayat Vakfı, 2008'den beri özellikle 11-18 yaş aralığındaki çocuk ve ergenlere odaklanarak, eğitim, sosyal katılım ve psikososyal iyi oluşlarına destek sağlamaktadır. Vakıf, ergenlik döneminin getirdiği zorlukların yanı sıra, deprem gibi travmatik olayların ergenler üzerindeki etkilerini hafifletmeye yönelik çalışmalar yapmaktadır. 6 Şubat 2023'teki Kahramanmaraş merkezli depremde, vakıf hızlı bir şekilde müdahale ederek, acil durum protokollerini harekete geçirmiş, personel ve gönüllülerle bölgeye yardım malzemeleri ulaştırmış ve prefabrik konutlar inşa ederek, personelin ihtiyaçlarını karşılamıştır. Ayrıca, vakıf, afet sonrasında çocuk ve gençlere psikososyal destek, temiz su dağıtımı ve eğitim gibi hizmetler sunarak toplumun iyileşmesine katkıda bulunmuştur. Genç Hayat Vakfı'nın bu hızlı ve etkili müdahalesi, afet sonrası dönemde çocuk ve gençlerin ihtiyaçlarına odaklanarak toplumun daha sağlam bir temel üzerinde ilerlemesini hedeflemektedir.

5.1 Ekibimiz

“Kendim de bir depremzede olarak çalışarak yaralarımı iyileştiriyorum.”

6 Şubat 2023'te meydana gelen Kahramanmaraş merkezli deprem sırasında, Adıyaman, Şanlıurfa, Mardin ve Diyarbakır'da faaliyet gösteren sahalarımız ve bölgede ikamet eden çalışanlarımız nedeniyle, kurumumuz bu doğal afetten doğrudan etkilenmiştir. Söz konusu felaket günü, personelimizin %32'si ya bizzat depremden etkilenmiş ya da aileleri depremden zarar görmüştür. Bu durum, sivil toplum alanındaki insani yardım misyonumuz çerçevesinde, çalışanlarımızın iyileşme sürecini desteklemeyi ve toplumun iyileşmesine katkıda bulunmayı birincil önceliğimiz haline getirmiştir.

Deprem gecesi, acil durum protokollerimizi harekete geçirerek bölgedeki ekip arkadaşlarımızla irtibat kurduk ve sağlık durumlarıyla ilgili bilgi aldık. Türkiye genelindeki iletişim ağımız aracılığıyla onlara ve ailelerine güvenli alanlar sağlamak için çalışmalar yürüttük.

Deprem bölgesinde bulunmayan personellerimiz arasından oluşturduğumuz on kişilik bir ekip 6 Şubat 2023'te yola çıkarak ertesi gün bölgeye ulaşmıştır. Ekip, Hatay'da konaklamalarını sağlamak için bir tır servisi ile işbirliği yaparak, park alanında araçlar içerisinde konaklama düzeni sağlamıştır. Gönüllü olarak görev alan ekip haricindeki personelimize birlikte, 10 Şubat 2023 tarihinden itibaren kendi kaynaklarımızı kullanarak insani yardım malzemelerinin ilk partisini tedarik ettik ve dağıtımına başladık. Ayrıca, Adıyaman'da depremi bizzat yaşamış olan personellerimizden oluşan on kişilik bir ekip ile de saha çalışmalarına başladık.

Sürecin devamında, Türkiye'nin dört bir yanındaki personelimizi Adıyaman ve Hatay'daki sahalara yönlendirerek, bölgede erişilemeyen ürünleri dışarıdan sağladık ve ekibimizin moralini ve operasyonel kapasitesini güçlendirmeye devam ettik.

Deprem bölgelerinde gerçekleştirilen çalışmalarda, tamamı deprem bölgesinde yaşayan 17 kişiyi ekip arkadaşı olarak işe aldık. Çalışma arkadaşlarımızın konaklama sorunlarını çözmek için ihtiyaca yönelik tam donanımlı prefabrik konutlar inşa ettik. Bu sayede, sıcak su, elektrik ve beyaz eşya ihtiyaçları da dahil olmak üzere, onlara sorunsuz bir yaşam alanı sunduk.

Deprem bölgesinde faaliyet gösteren ekibimiz, depremin verdiği zararın üstesinden gelme bilinciyle hareket etmektedir. Bu süreçte, depremzedelerin yanı sıra kendileri de birer depremzede olan ekiplerimizin de duygusal durumlarını göz önünde bulundurarak uzman psikolog ve travma bilimcileri tarafından sürekli süpervizyon desteği sağladık. Bu destek, depremin yıkıcı etkilerini birlikte aşma bilincini güçlendirdi ve ekibimizi bu duygusal yıkımdan koruma amacıyla çalışma planlarımızı oluşturduk.

Hatay ve Adıyaman'daki projelerimiz kapsamında; temiz su dağıtımı, konteyner ve çadır alanlarının temizliği, kadınlar için oluşturulan güvenli alanlar ve bu alanlarda sunulan kuaför hizmetleri, informal çadır alanlarının iyileştirilmesi, yetişkin ve çocuklar için psikolog hizmetleri, bölge halkı ve çocuklara yönelik travma odaklı psikososyal destekler, bir spor salonu ile fiziksel aktiviteler ve bilişim sınıflarında çocuklara teknoloji eğitimi gibi çeşitli hizmetler sunulmuştur. Bu çalışmalar, başlangıçta 70 personelimizle yürütülmüş olup, şu anda 55 kişilik ekibimizle Hatay ve Adıyaman'da devam etmektedir.

5.1.1 Yardım Edene Yardım Faaliyetleri

Hizmet verilen bireylerin iyi oluşu kadar, onlarla temas halinde olan saha ekiplerinin iyi oluşunu desteklemek ve korumak, afet sonrası çalışmaların verimliliği ve sürdürülebilirliği açısından kritik öneme sahiptir. Özellikle depremde etkilenen kişilerin, bir yandan kayıp, yas, evsizlik gibi durumlarla baş etmeye çalışırken öte yandan diğer deprem mağduru kişilere destek olmaya çalışması, travma sonrası stres bozukluğu, ikincil travma ve tükenmişlik riskini artırarak psikolojik iyi oluşlarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Çocuk ve ergenlere yönelik afet çalışmaları kapsamında hizmet veren ve çocukların hayatını etkileyen bütün aktörlere ulaşmak büyük önem taşımaktadır. Bu hassasiyetin farkında olarak, Genç Hayat Vakfı, afet sonrası çalışmalara dahil olan tüm ekiplere yönelik "Yardım Edene Yardım" etkinlikleri düzenlenmektedir. Ayrıca deprem bölgelerinde çalışan ekiplerin, zorlu saha şartlarından olumsuz yönde etkilenmesini önlemek için sahada kaldıkları süreyi sınırlı tutmaya ve dönüşümlü olarak ekipleri dinlendirmeye özen gösterilmektedir. Bu doğrultuda ilk olarak, Hatay'da çalışan ve deprem bölgesinden ayrılan ekipler için sahada yaşadıkları zorlu deneyimlerle baş etmelerini ve psikolojik iyi oluşlarını desteklemek amacıyla, İstanbul'da ruh sağlığı uzmanları moderatörlüğünde süpervizyon ve psikolojik iyi oluşun desteklenmesi oturumları gerçekleştirilmiştir.

Afet sonrası süreçte, çalışmalarına Adıyaman ve Hatay'da devam eden saha ekiplerinin psikolojik iyi oluşlarını desteklemek için yardım edene yardım etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Ruh sağlığı uzmanlarının moderatörlüğünde gerçekleşen etkinlikler kapsamında, grup çalışmaları, dışavurumcu sanat terapisi yöntemleri ve mindfulness egzersizlerine yer verilmiştir. Yardım edene yardım etkinlikleri ile katılımcıların duygu ve düşüncelerini fark etmeleri, yaşadıkları zorlu süreci anlamlandırılmaları, baş etme becerilerinin geliştirilmesi ve destek mekanizmalarının güçlendirilmesi hedeflenmiştir. Etkinlik kapsamında ayrıca ekiplerin travma sonrasında görülen belirtiler, öz-bakım becerileri, baş etme mekanizmaları gibi konularda bilgilendirilmesini sağlanarak sahada yürüttükleri çalışmalara katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

Deprem bölgesinde çalışan saha ekiplerinin iyi oluşlarını desteklemeye yönelik çalışmalara devam edilmektedir. Bu kapsamda, travma ve ruh sağlığı alanında yetkin bir MHPSS (Ruh Sağlığı ve Psiko-Sosyal Destek) uzmanı istihdam edilerek afet sonrası çalışmaların ve ekibin yararı gözetilmiştir. MHPSS uzmanımız, deprem bölgelerinde psikososyal destek çalışmalarını yürüten saha ekiplerine süpervizyon ve psikolojik iyi oluş desteği sağlamakta, saha ekibi arasında bireysel olarak psikolojik desteğe ihtiyaç duyan kişileri alandaki diğer uzmanlara yönlendirmektedir.

Çocuk ve ergenlere hizmet veren kamu kurumu çalışanlarının psikolojik iyi oluşunu desteklemek ve böylece çocuk ve ergenlere daha sağlıklı ve destekleyici bir yardım süreci yürütülmesine katkıda bulunmak amacıyla Adıyaman'da, depremden etkilenen kütüphane görevlilerine yönelik psikososyal destek grup çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Afet sonrası süreçte, çocuk ve ergenlerle aktif olarak çalışan 30 kütüphane görevlisinin katılımıyla gerçekleşen psikososyal destek grup çalışmalarında, katılımcıların kendilerini ifade etmelerine alan açılması, duygularını anlamlandırılmalarına ve paylaşmalarına, yaşadıkları stres ve kaygı gibi duygusal zorluklarla başa çıkmalarına destek olunması ve yeni baş etme becerileri edinerek psikolojik sağlamlılıklarının güçlendirilmesi hedeflenmiştir.

5.2 Merkezlerin Tanıtımı

5.2.1 Adıyaman Toplum Merkezi

“Çocuklar burada kurdukları arkadaşlıkları devam ettirdiklerini, artık konteyner kentte de bir araya geldiklerini söylüyorlar.”

Adıyaman'daki Yaşam Alanı ve Toplum Merkezi, 1240 metrekarelik geniş bir alanda yer almakta ve burada ergenler, çocuklar ve gençler için özel olarak tasarlanmış eğitim ve aktivite programları sunulmaktadır. Merkez içerisinde, her biri 42 metrekare büyüklüğünde olan üç sınıf bulunmakta ve bu sınıflarda her birinde 15 ile 20 arasında değişen öğrenci kapasitesi ile eğitim verilmektedir.

Psikososyal Destek (PSS) Eğitimleri, özellikle deprem sonrasında travma yaşayan çocuk ve ergenlerin duygusal ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. Bu eğitimler, onların yaşadıkları zorlukları anlamalarına ve sağlıklı başa çıkma stratejileri geliştirmelerine yardımcı olmak için tasarlanmıştır.

Teknoloji Tabanlı Eğitimler ise, gençlerin dijital dünyada gerekli becerileri kazanmalarını ve teknolojik gelişmelere ayak uydurabilmelerini amaçlamaktadır. Bu eğitimler, öğrencilerin bilgi teknolojileri ve dijital araçları etkin bir şekilde kullanabilmelerini sağlamak için kritik öneme sahiptir.

Spor Faaliyetleri, çocuk ve ergenlerin fiziksel ve zihinsel sağlığını desteklemekte, stres yönetimi ve bedensel kondisyonlarının iyileştirilmesine katkı sağlamaktadır. Bu aktiviteler, öğrencilerin enerjilerini pozitif bir şekilde kullanmalarına ve grup içinde sosyal becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur.

Bireysel Görüşme Sınıfı ise, çocuk, ergen ve gençlerin kişisel sorunlarını ve zorluklarını uzman desteği ile ele alabilmeleri için ayrılmış bir alandır. Bu odada, bireysel danışmanlık ve destek hizmetleri, onların özel ihtiyaçlarına göre şekillendirilir.

Adıyaman'daki Yaşam Alanı ve Toplum Merkezi, bu çeşitli program ve faaliyetleriyle, deprem bölgesinde yaşayan çocuk, ergen ve gençlerin eğitim ve yetişkinlerin psikososyal ihtiyaçlarını karşılayarak, onların topluma adaptasyon süreçlerine katkıda bulunmaktadır. Bu merkez, gençlerin deprem sonrası yaşamın zorluklarıyla başa çıkabilmeleri ve sağlıklı bir gelişim süreci izleyebilmeleri için önemli bir kaynaktır.

Adıyaman'daki Genç Hayat Vakfı yaşam alanı, iki prefabrik yapıdan oluşmakta ve vakfın projelerinde çalışan toplam 18 personele ev sahipliği yapmaktadır. Bu prefabrik yapılar, çalışanların ihtiyaçlarına uygun şekilde tasarlanmıştır ve her biri iki oda içermekte, toplamda her yapıda dört yatak bulunmaktadır. Bu düzenleme ile her iki yapıda 8'er kişi olmak üzere toplam 16 çalışan konaklayabilmektedir.

Yaşam alanının güvenliği önceliklidir ve bu amaçla profesyonel bir güvenlik sistemi mevcuttur. Güvenlik, çalışanların ve tesisin korunması için 24 saat esasına göre sağlanmaktadır. Ayrıca, çalışanların günlük yaşamlarını kolaylaştırmak için her prefabrik yapıda tam donanımlı bir mutfak bulunmaktadır. Mutfaklar, çalışanların yemek ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri ve sağlıklı beslenme rutinlerini sürdürebilmeleri için gerekli tüm ekipman ve araçlarla donatılmıştır.

Bunun yanı sıra, çalışanların profesyonel faaliyetlerini etkin bir şekilde yerine getirebilmeleri için bir ofis alanı da mevcuttur. Bu ofis alanı, çalışanların toplantılarını yapabilecekleri, projeler üzerinde çalışabilecekleri ve günlük işlerini yönetebilecekleri bir ortam sağlar. Ofis alanı, modern ofis ekipmanları ve teknolojik araçlarla donatılmıştır, böylece çalışanlar verimli bir şekilde çalışabilirler.

Genç Hayat Vakfı'nın Adıyaman'daki yaşam alanı, güvenlik, konfor ve işlevsellik açısından çalışanların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tasarlanmıştır. Bu alan, vakfın personelinin hem güvenli ve rahat bir konaklama imkanı bulmalarını hem de verimli çalışmalarını sürdürebilmelerini sağlamak için kritik bir öneme sahiptir.

5.2.2 Hatay Toplum Merkezi

Hatay Yaşam Alanı ve Toplum Merkezi, 1500 metre karelik geniş bir alanda kurulmuş engelli dostu tasarımı ve geniş hizmet yelpazesi ile dikkat çeken, her kesimden bireye hitap eden bir sosyal merkezdir. Özellikle engelli bireylerin ihtiyaçları düşünülerek tasarlanmış olanaklar sayesinde, merkez herkese eşit ve rahat bir deneyim sunar. Engelli bireyler için özel yürüyüş yolları ve uygun şekilde düzenlenmiş WC'ler, merkezin erişilebilirliğini ve kullanıcı dostu yapısını vurguluyor.

Merkez, gençler ve ergenler başta olmak üzere toplumun çeşitli kesimlerine yönelik kapsamlı faaliyetler sunuyor. Bu faaliyetler arasında, psikososyal destek eğitimleri, soft skill eğitimi, ebeveynlere yönelik programlar, gençlik aktiviteleri, robotik kodlama eğitimleri ve spor faaliyetleri yer alıyor. Her bir faaliyet, katılımcılara değerli bilgi ve beceriler kazandırmak amacıyla merkezin çeşitli bölümlerinde özenle yürütülüyor.

Eğitim sınıflarının her biri 48 metre kare büyüklüğünde olup, 30 öğrenci kapasiteli olarak tasarlanmıştır. Bu sınıflar, engelli öğrenciler de dahil olmak üzere herkesin erişimine uygun şekilde düzenlenmiştir. Ayrıca, ihtiyaç duyulduğunda iki sınıfın birleştirilerek 98 metre karelik bir alan oluşturulabilmesi, merkezin esnek ve uyarlanabilir yapısını gösteriyor.

Merkezin Kadın Güvenli Alanında sunulan kuaför hizmeti, kadınlara özel bir mekanda kişisel bakım ve rahatlama imkanı sunuyor. Bu alan, aynı zamanda kadınların sosyalleşebilecekleri ve destek bulabilecekleri bir ortam olarak da işlev görüyor.

Akdeniz ve Defne sınıflarında düzenlenen psikososyal destek eğitimleri, katılımcılara zihinsel ve duygusal sağlık konularında bilgi ve destek sağlamakta, bu sayede bireylerin günlük yaşamda karşılaştıkları zorluklarla daha etkili bir şekilde başa çıkabilmelerine yardımcı olmaktadır. Soft skill eğitimleri ise, iş ve sosyal yaşamda başarılı olmak için gerekli olan iletişim, takım çalışması, problem çözme gibi becerilerin geliştirilmesine odaklanıyor.

Ebeveynlere yönelik eğitim programları, çocukların gelişimi ve eğitimi konusunda ebeveynlere rehberlik ediyor ve onlara pratik bilgiler sunuyor. Bu eğitimler, aile içi ilişkilerin güçlenmesine ve çocukların daha sağlıklı bir ortamda büyümesine katkı sağlıyor.

Gençlik aktiviteleri, gençlerin sosyal, kültürel ve kişisel gelişimlerine katkıda bulunmak için tasarlanmış çeşitli etkinlikleri içeriyor. Bu aktiviteler, gençlerin sosyal becerilerini geliştirmelerine, yeni arkadaşlıklar kurmalarına ve farklı ilgi alanlarını keşfetmelerine olanak tanıyor.

Titus sınıfında verilen robotik kodlama eğitimi, gençlere teknolojinin hızla gelişen alanlarında önemli beceriler kazandırıyor. Bu eğitimler, problem çözme, analitik düşünme ve teknolojik yaratıcılık gibi alanlarda gençlerin yeteneklerini artırıyor.

Spor salonunda düzenlenen spor faaliyetleri, fiziksel sağlık ve fitness konusunda gençlere ve diğer katılımcılara rehberlik ediyor. Bu faaliyetler, sağlıklı yaşam alışkanlıklarını teşvik ediyor ve katılımcıların fiziksel kondisyonlarını geliştirmelerine yardımcı oluyor.

Bireysel görüşme odalarında sunulan danışmanlık hizmetleri, ergen, genç ve yetişkinlerin kişisel, eğitimsel veya mesleki konularda destek ve rehberlik alabilmeleri için özel olarak tasarlanmıştır. Bu hizmetler, bireylerin karşılaştıkları zorluklarla başa çıkabilmeleri ve kişisel gelişimlerini sürdürebilmeleri için önemli bir kaynak teşkil ediyor.

Merkezin barındırdığı iki prefabrik ev, vakıf çalışanları için toplamda 16 kişilik bir kapasiteye sahiptir. Bu evler, vakıf personelinin konaklama ihtiyaçlarını karşılamak üzere tasarlanmış ve böylece çalışanların merkezde daha verimli ve rahat bir şekilde görev yapmaları amaçlanmıştır. Merkezin idari işlerinin yürütüldüğü idari ofis, toplamda 34 çalışan ile merkezin sorunsuz işleyişini sağlamak ve gençlerin ihtiyaçlarına yönelik programların koordinasyonunu üstlenmektedir. Ayrıca, güvenlik görevlisi sayesinde merkezdeki gençlerin ve çalışanların güvenliği sağlanıyor.

Hatay Yaşam Alanı ve Toplum Merkezi, kapsayıcı ve çeşitlendirilmiş hizmetleriyle, bölge halkının geniş bir yelpazede ihtiyaçlarına yanıt vererek her yaş grubundan bireyin yaşam kalitesini yükseltmeyi hedefliyor. Özellikle ergenler ve gençler, merkezin sunduğu eğitim, sosyal etkileşim ve kişisel gelişim imkanlarından büyük ölçüde yararlanıyor. Bu genç nüfus, merkezin dinamik ve yenilikçi programları sayesinde hem bireysel hem de toplumsal anlamda gelişimlerini sürdürebiliyor. Merkez, engelli bireylerin de bu faaliyetlere tam ve eşit erişimi ile kapsayıcılığını ve erişilebilir yapısını gösteriyor, böylece tüm toplum kesimlerinin katılımını ve dayanışmayı güçlendiriyor. Bu çeşitlilik ve kapsayıcılık, Hatay Yaşam Alanı ve Toplum Merkezi'ni bölgedeki önemli bir toplumsal merkez haline getiriyor.

6. ŞİMDİYE KADAR NELER YAPTIK?

Şubat

Hatay'a doğru yola çıktık

Tüm sahalarımızdaki çalışanlarımızı Hatay ve Adıyaman'a yönlendirdik

Depo tuttuk

Battaniye, sıcak ekmek, su, ısıtıcı dağıttık

Mart

Çadır alanlarında çalışmaya başladık

Psiko sosyal destek çalışmalarına başladık

Önceliğimiz çocuklar, ergenler, gençler ve kadınlar dedik

Nisan

Ekibimiz için donanımlı prefabrik yapıların da olduğu Toplum Merkezlerimizi kurduk

Eğitimlerimizi hem merkezlerimizde hem çadır/ konteyner kentlerde devam ettirdik

Mayıs

Sponsorlarımızla çalışmalarımızın kapsamını genişlettik

Mobil PSS araçlarımızla her yere gittik

Teknoloji eğitimlerimizi başlattık

Afet bölgelerinden göç eden ailelerle çalıştık

Haziran

Hatay'da ve Adıyaman'da Çocuk Dostu Güvenli Alanlarımızı kurduk

Hatay'da Toplum Merkezimizde Kadın Dostu Güvenli Alanımızı açtık

Temmuz

Ergenleri merkeze alarak yaptığımız çalışmalarımızın kapsamını genişlettik

Tam donanımlı teknoloji sınıflarımızı kurduk

Farklı yaş gruplarına uygun Psikososyal Destek faaliyetlerimizi yapmaya devam ettik

Ağustos

Mevsimsel/dönemsel değişen ihtiyaçlara göre müdahale çalışmalarımıza devam ettik

Sponsorlarımızla desteklerinin devamı için yeni hedeflere imza attık

Eylül

Konteyner kentlerdeki banyo ve tuvaletlerin hijyen ve sanitasyonunu sağladık

Damacana su dağıtımlarına başladık

Ekim

Deprem bölgelerinden İzmir'e göç eden öğrencilere yönelik projemizi tamamladık

Mobil PSS etkinliklerimiz devam etti

Kasım

Değişen ihtiyaçlara yönelik acil/akut desteklerimiz devam etti

Afet bölgesi öğrenciler önceliğimiz olarak burs kampanyamızı yürüttük

Aralık - Ocak 2024

Spor salonumuzda farklı yaş gruplarına uygun çalışmalarımız devam etti

Çocukları ve ergenleri desteklemek için kadın çalışmalarımız devam etti

6.1 Faaliyetler

AKUT DÖNEM MÜDAHALE

Psikososyal Destek			
Faaliyet	İl	Toplam Kişi Sayısı	
Psikososyal Destek	Hatay	600	
	Adıyaman	916	
TOPLAM		1516	

Dağıtımlar			
Faaliyet	İl	Toplam Hane Sayısı	Açıklama
Dağıtımlar	Hatay	3450	Gıda: 12.880 koli Battaniye; 2.500 adet Yatak; 80 adet Bebek bakım ürünleri; 28.000 adet bebek bezi, 400 adet bebek maması, Soba/elektrikli ısıtıcı; 1.092 adet Fındık kabuğu; 204.190 kg Jeneratör; 8 adet İlk yardım çantası; 140 adet Çadır; 89 adet Branda; 54.000 m ²
	Adıyaman	618	500 adet emzik/biberon Oyuncak; 600 adet Kıyafet; 43.000 adet (iç giyim, dış giyim, çorap, eldiven) Ayakkabı; 3.000 adet Hijyen Kiti: 5648 Su Dağıtım: 133,852 lt Su Deposu: 6 adet Maske: 15000 Adet Hasta Bezi: 4000 Adet Mutfak Seti: 160 Adet
TOPLAM		4068	

Kurulumlar			
Faaliyet	İl	ADET	Açıklama
Tuvalet Kurulumu	Hatay	88	
Tuvalet Kurulumu (Özel Gereksinimli Bireylere Uygun)	Hatay	8	6 farklı geçici barınma yerinde WC banyo kurulumları gerçekleştirildi
Banyo Kurulumu	Hatay	24	
Mutfak Kurulumu	Hatay	1	3000 kişilik kapasitesi olan mutfak kurulumu gerçekleştirildi

Yardım Edene Yardım			
Faaliyet	İl	Toplam Kişi Sayısı	Açıklama
Yardım Edene Yardım	Adıyaman	38	49 Genç Hayat Vakfı çalışanına ve 10 kamu personeline yardım edene yardım faaliyetleri kapsamında ulaşıldı.
	Hatay	11	
TOPLAM		49	

GHV Yararlanıcılarının Depremden Etkilenme Düzeylerinin Tespiti			
Faaliyet	Aile Sayısı	Çocuk Sayısı	Açıklama
GHV Yararlanıcılarının Depremden Etkilenme Düzeylerinin Tespiti	1746	3339	Afetten etkilenen 16 ilde yaşayan GHV yararlanıcıları ile deprem sonrasında iletişime geçilmiştir ve depremden etkilenme düzeyleri ile ilgili bilgi alınmıştır.

AKUT DÖNEM SONRASI MÜDAHALE

Psikososyal Destek

Faaliyet	İl	Toplam Kişi Sayısı
Psikososyal Destek	Adıyaman	721
	Hatay	891
	İzmir	206
TOPLAM		1818

Psikolojik Destek

Faaliyet	İl	Toplam Kişi Sayısı
Psikolojik Destek	Adıyaman	23
	Hatay	157
	İzmir	8
TOPLAM		188

Çocuklara Yönelik Eğitim Faaliyetleri

Faaliyet	İl	Toplam Kişi Sayısı
Spor	Hatay	267
Kodlama	Hatay	51
Soft Skill (Sosyal Beceriler)	Hatay	63
Gençlik Katılımı	Hatay	55
Gençlik Katılımı	Adıyaman	13
Psikososyal Destek Eğitimi	Adıyaman	2647
Psikososyal Destek Eğitimi	Hatay	2727
TOPLAM		5823

Ebeveynlere Yönelik Eğitim Faaliyetleri

Faaliyet	İl	Toplam Kişi Sayısı
Afet Sonrası Çocuklarla Etkili İletişim	Hatay	279
Psikososyal Destek Eğitimi	Hatay	856
Psikososyal Destek Eğitimi	Adıyaman	655
Pozitif Ebeveynlik	Hatay	54
TOPLAM		1844

Kuaför Hizmeti (Kadın Güvenli Alan)

Faaliyet	İl	Toplam Kişi Sayısı
Kuaför Hizmeti	Hatay	1547
TOPLAM		1547

İhtiyaç Analizi		
Faaliyet	il	Toplam Kişi Sayısı
İhtiyaç Analizi	Adıyaman	1819
	Hatay	3131
	İzmir	256
	Diyarbakır	140
	Şanlıurfa	7
TOPLAM		5353

Bölge-Mahalle Profillemesi		
Faaliyet	il	Toplam Bölge Mahalle Sayısı
Alan Profillemesi	Adıyaman	304
	Hatay	86
TOPLAM		390

Yönlendirme		
Faaliyet	il	Toplam Kişi Sayısı
Yönlendirme	Adıyaman	245
	Hatay	40
TOPLAM		285

Yönlendirme için Nakit Desteği		
Faaliyet	il	Toplam Kişi Sayısı
Yönlendirme için Nakit Desteği	Adıyaman	202
TOPLAM		202

Vaka Yönetimi		
Faaliyet	il	Toplam Kişi Sayısı
Vaka Yönetimi	Adıyaman	180
	Hatay	39
TOPLAM		219

Topluluk Toplantısı		
Faaliyet	il	Toplam Kişi Sayısı
Topluluk Toplantısı	Adıyaman	78
	Hatay	30
TOPLAM		108

Bilgilendirme Toplantısı		
Faaliyet	İl	Toplam Kişi Sayısı
Bilgilendirme Toplantısı	Adıyaman	74
	Hatay	30
TOPLAM		104

Dağıtımlar		
Faaliyet	İl	Toplam Kişi Sayısı
Kırtasiye	Adıyaman	721
Kırtasiye	Hatay	419
Kırtasiye	İzmir	199
Gıda	Adıyaman	135
Gıda	Diyarbakır	38
Gıda	İzmir	50
Gıda	Şanlıurfa	2
Hijyen	Adıyaman	7039
Hijyen	Hatay	6717
Alet Kutusu	Adıyaman	16
Alet Kutusu	Hatay	16
Kıyafet	Hatay	362
Kıyafet	İzmir	196
Solar Lamba	Adıyaman	325
Solar Lamba	Hatay	75
Su Isıtıcısı	Hatay	17
Temiz Su	Hatay	8042
Kar Kiti	Adıyaman	30

Sanitasyon		
Faaliyet	İl	Toplam Kişi Sayısı
Tuvalet Sanitasyonu	Hatay	338
Duş Kabini Sanitasyonu	Hatay	235

6.1.1 Acil/Akut Müdahale ve Değişen İhtiyaçlar

“Montajı yapılan ortak aydınlatma direği sayesinde aydınlanan alanda yaşamını sürdüren bir çocuk 'sizin sayenizde karanlıkta korkmuyorum çünkü artık aydınlık oldu' sözlerini bizlere belirtti.”

“Aydınlatma desteği ile çocuklar kendini daha güvende hissedip rahatlıkla lavaboya gittiklerini dile getiriyor.”

Genç Hayat Vakfı afetin ilk gününden itibaren Hatay, Adıyaman ve Diyarbakır illerinde acil/akut müdahaleler yapmaktadır. Afad, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı İl Müdürlükleri, Adıyaman ve Hatay Valilikleri, Kızılay, Afet Platformu ve 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremler sonrasında oluşan inisiyatiflerle işbirliği içerisinde acil/akut ihtiyaçların giderilmesi sağlandı. Bugüne kadar geçen süreçte 22.183 kişiye destek olunmuş ve temel ihtiyaçlarının karşılanması için hızlı müdahalelerde bulunmuştur. Gerçekleştirilen bu müdahaleler; acil yardım, su, sanitasyon, koruma ve barınma gibi temel sektörlerde ve değişen ihtiyaçlara yönelik olarak sürdürülmektedir.

Bununla birlikte Genç Hayat Vakfı, afetten etkilenen bireylerin ihtiyaçlarını tespit eden, güncelleyen ve planlayan profesyonel ekipleri ve gönüllüleri ile sahada etkili bir koordinasyon içinde çalışarak değişen ihtiyaçlara cevap verebilmek için çaba sarf etmiştir. Bu kapsamda ihtiyaç takip sistemi aracılığıyla toplanılan bilgiler, afetzedelerin mevcut ihtiyaçlarının karşılanması için kritik bir önem taşımaktaydı.

Genç Hayat Vakfı, ilk olarak Hatay'da depremzedelere temel gıda ve hijyen ürünleri dağıttı ve bu süreçte bölgedeki depremzedelerin ihtiyaçlarını tespit etti. Diyarbakır'da, AFAD'ın yardım çalışmalarına katılarak, çadır kentlerdeki ailelerin ihtiyaçlarını belirleyerek; gıda, hijyen ve giyim yardımında bulundu. Adıyaman'da ise, çeşitli kurumlar ve iş insanlarıyla işbirlikleri kurarak, afet bölgesindeki ihtiyaçların belirlenmesi ve karşılanması için çalışmalar yürüttü. Gıda, su, ısınma malzemeleri, giyim, temizlik ve hijyen ürünleri, ilk yardım malzemeleri ve çeşitli ev eşyaları gibi ihtiyaç malzemelerinin dağıtımını gerçekleştirdi. Hatay'da su deposu kurulumları ve arama kurtarma operasyonları

için ekipman desteği sağlandı, Diyarbakır ve Adıyaman'da ise durum tespitleri ve yardım dağıtımları gerçekleştirildi.

Tüm bunları yanısıra Genç Hayat Vakfı, acil müdahalenin de ötesine geçerek, önceki afet ve kriz yönetimi tecrübelerini de kullanarak; eğitim, psikososyal destek ve koruma gibi alanlardaki ihtiyaçları erkenden tespit etmiş ve afet bölgesi için bütüncül bir çalışma planı oluşturmuştur. Bu plan, özellikle bölgedeki kadınlar, gençler ve ergenlerin sosyal etkileşim ve güvenlik ihtiyaçlarını dikkate almakta, bu ihtiyaçlara yönelik çözümler üretmektedir.

Vakfın çabaları, ergenler için güvenli alanlar oluşturmayı ve tek seferlik yardımların ötesine geçerek, yapılandırılmış ve sürdürülebilir programlar geliştirmeyi içermektedir. Bu yaklaşım, ergenlerin hayatlarına anlam ve destek katmak için tasarlanmıştır. Çeşitli çalışmalarla sağlanan bu güvenli alanlar ve programlar, aynı zamanda onlara arkadaşlık, anlayış ve kendini ifade etme fırsatları sunmaktadır. Bu destekleyici ortam, kriz zamanlarında bile umudu ve dayanıklılığı teşvik ederek, ergenlerin zorlukların üstesinden gelme becerilerini ve topluma katkıda bulunma potansiyellerini geliştirmelerine olanak tanımaktadır. Genç Hayat Vakfı'nın orta ve uzun vadeli projeleri, bu hassas dönemdeki ergenlerin sadece güncel durumlarına değil, geleceğine de pozitif etkiler yapmayı hedeflemektedir, böylece onların toplum içinde sağlıklı ve üretken bireyler olarak büyümelerine katkıda bulunmaktadır.

Ayrıca, kış mevsiminin zorlu hava şartlarının da kendisini göstermesiyle afet bölgesinde ısınma, ulaşım, kışlık kıyafet, sıcak su gibi çeşitli ihtiyaçların olduğu tespit edilmiştir. Bu ihtiyaçlar kapsamında Hatay ve Adıyaman'da solar su ısıtıcıları dağıtılarak çevresel bir çözümlerle depremzedelerin sıcak suya erişimleri sağlanmıştır. Ayrıca geçici yerleşim alanlarında sıkça meydana gelen tamir ve kışa hazırlık ihtiyaçları sebebiyle alanların ortak kullanıma uygun kar kiti ve alet edevat çantası dağıtımları da gerçekleştirilmiştir.

Depremi yıkıcı etkileri sonucunda çeşitli alt yapı sorunları yaşandığını da gözlemleyen Genç Hayat Vakfı, bu konularda da çalışmalar yürütmektedir. Özellikle bölgede yaşanan elektrik sıkıntısı sebebiyle mutfak, tuvalet gibi ortak alanların kullanımı konusundaki güvenlik sorunlarını gidermek adına hem çevresel hem de sürdürülebilir bir çözüm olarak alanlara solar lambaların dağıtımı gerçekleştirilmiştir. Bu dağıtımlara ek olarak alanlarda yaşanan yangınların önlenmesi için afet bölgesinde yangın tüpleri dağıtılmış ve tüplerin kullanımı hakkında bilgilendirici oturumlar düzenlenmiştir.

Geçici yerleşim yerleri ve konteyner kentlerde birçok kişinin birlikte barınmasıyla birlikte; mutfak, tuvalet gibi ortak alanları birlikte kullanmak zorunda kalmasıyla bu alanlara erişimi ve hijyeni konusunda çeşitli sorunlar oluşacağını öngören Genç Hayat Vakfı bu konular özelinde de sanitasyon çalışmaları yürütmüştür.

Genç Hayat Vakfı, bu çalışmalarıyla depremden etkilenen kişilere kapsamlı bir destek sunmakla kalmamış, bu desteklerin sürdürülmesi ve oluşabilecek deprem sonrası olumsuz sonuçların öngörülerek çeşitli tedbirlerin alınması için ulusal ve uluslararası işbirlikleri ile çeşitli çalışmalar ve projeler yürütmektedir. Bu projeler afet bölgesinde çeşitli şartlara bağlı olarak değişen ihtiyaçlar da göz önüne alınarak; profesyonel ruh sağlığı desteği, psikososyal destek, koruma, kadın ve çocuk güvenli alanların oluşturulması, çeşitli eğitimler, sportif faaliyetler, geçici barınma alanları ve sanitasyon gibi oldukça geniş ve çeşitli alanlarda yürütülmektedir.

6.1.2 PSS ve Ruh Sağlığı

Gençlerde Deprem Uzun Vadeli Ruhsal Etkileri

1- Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB)

- Deprem sürekli hatırlanması ve kabuslara yol açması
- Uyku problemleri
- Travma ile ilişkilendirilen kişileri, yerleri veya olayları kaçınma

2- Depresyon

- Sürekli üzüntü, hüzün veya boşluk hissi
- Keyifsizlik, ilgi kaybı ve mutsuzluk
- Aşırı iştah artışı veya iştah kaybı
- Uyku problemleri

3- Anksiyete Bozuklukları

- Sürekli üzüntü, hüzün veya boşluk hissi
- Keyifsizlik, ilgi kaybı ve mutsuzluk
- Aşırı iştah artışı veya iştah kaybı
- Uyku problemleri

4- Sosyal Sorunlar

- İlişki sorunları, okul başarısızlığı ve antisosyal davranışlar
- Arkadaş kaybı ve güven sorunları
- Aile içi çatışmalar

Genç Hayat Vakfı Neler Yapıyor?

1. Travma odaklı bakış açısına sahip psikologları ile birlikte gençlerde ortaya çıkan travma sonrası problemlere bireysel psikolojik destek görüşmeleri ve bütüncül bakış açısıyla müdahale etmektedir.
2. Bireysel görüşmelerde, deprem travmasına müdahale edip ileride ortaya çıkabilecek travmaya bağlı bozukluklar için önleyici çalışmalar yapmaktadır.

Edinburgh Üniversitesi Öğretim Görevlisi, Psikoterapist ve Travma Uzmanı Abigail Finnegan Danışmanlığında Travma Eğitimi ve MHPSS Manuelinin Oluşturulması:

Genç Hayat Vakfı, deprem bölgesinde devam etmekte olan faaliyetlerinin etkililiğini artırmak, saha çalışanlarının güncel koşul ve ihtiyaçlara cevap verebilecek bilgi birikimini kazanmalarını sağlamak ve onların psikososyal iyi oluşlarını desteklemek için yardım edene yardım etkinlikleri ve kapasite geliştirme eğitimleri düzenlemeye devam etmektedir. Yardım edene yardım etkinlikleri ve kapasite geliştirme eğitimleri kapsamında, bu zamana kadar alanında yetkin, afet ve travma alanında deneyimli, deprem bölgesinin ve yerel halkın kültürüne aşina olan birçok uzman ile çalışmış ve çalışmaya devam etmektedir. Bununla birlikte, afet ve travma alanında alanyazını, uluslararası çalışmaları ve güncel müdahale ve önleme çalışmalarını yakından takip etmektedir. Bu bağlamda, afet ve travma alanında uluslararası çalışma deneyime sahip olan, Edinburgh Üniversitesi Öğretim Görevlisi, Psikoterapist ve Travma Uzmanı Abigail Finnegan'dan travma eğitimi ve MHPSS süreçlerinin yönlendirilmesine dair danışmanlık desteği alınmaktadır.

Travma eğitimi, Genç Hayat Vakfı merkez ofisi çalışanları ve afet bölgesi saha çalışanlarına yönelik olmak üzere iki ayrı program şeklinde tasarlanmıştır. Eğitim programının geliştirilmesi sürecinde; ekiplerin farklı koşullarda çalışıp farklı ihtiyaç ve taleplere sahip olması ve afet sahası çalışanlarının kapasite geliştirmeye ek olarak psikolojik iyi oluşu destekleyen uygulamalara da gereksinim duymasına dikkat edilmiş, program Abigail Finnegan ve Genç Hayat Vakfı uzmanlarının görüşleri alınarak oluşturulmuştur. Bu kapsamda, "Türkiye'de Deprem Sonrası Travma ile Çalışmaya Yönelik Zihin-Beden Yaklaşımları" eğitiminin ilki, merkez ofis çalışanlarının katılımı ile İstanbul'da, ikincisi ise Adıyaman ve Hatay saha ekiplerinin katılımı ile Hatay'da gerçekleştirilmiştir.

Travma eğitiminin ardından, deprem bölgesinde çalışan saha ekiplerine yönelik süpervizyon sürecinin devam ettirilmesi ve MHPSS sürecinin standardize edilmesine yönelik manuel oluşturulması amacıyla Abigail Finnegan ile yürütülen danışmanlık sürecine devam edilmiştir. Bu kapsamda, İstanbul'da, Abigail Finnegan ve Genç Hayat Vakfı uzmanlarının katılımıyla, MHPSS mekanizmasının geliştirilmesine yönelik çalışma gerçekleştirilmiş ve MHPSS aksiyon planı oluşturulmuştur. Adıyaman ve Hatay saha ekiplerinin dahil olduğu çevrimiçi görüşme gerçekleştirilerek, buradan edinilen çıktılar ve ihtiyaçlar doğrultusunda Genç Hayat Vakfı MHPSS Uzmanının saha ekipleri ile devam edeceği düzenli süpervizyon buluşmalarının yapılandırılması yapılmış ve MHPSS manuelinin taslağı oluşturulmuştur.

Abigail Finnegan danışmanlığında, Genç Hayat Vakfı uzmanlarının çalışmaları ile sürdürülen eğitim ve süpervizyon süreci, saha ekiplerinin afet bölgesindeki özel koşullara ve ihtiyaçlara daha etkili bir şekilde yanıt vermesini sağlamaktadır. Ayrıca, süpervizyon sürecinin yapılandırılması ve MHPSS mekanizmasının geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmalar, deprem bölgesindeki saha ekiplerinin psikososyal destek süreçlerini standartlaştırmaya ve optimize etmeye yönelik önemli adımlar atılmasına olanak tanımıştır. Bu çabalar, vakfın afet sonrası müdahalelerinde kalite ve etkinlik düzeyini artırarak depremden etkilenen bireylere daha etkili yardım hizmeti sunulmasına katkıda bulunmaktadır.

Genç Hayat Vakfı, çocuk ve ergenlerin yaş ve gelişim özelliklerine uygun, çoklu oturumlu psikososyal destek programları yürütmektedir. 6-9 yaş arası için oyun ve sanat terapisi teknikleriyle dolu 8 oturumlu bir program, çocukların ifade becerilerini, dikkat ve konsantrasyonlarını geliştirirken, yaratıcılıklarıyla zor duyguları işlemelerini destekler.

10-13 yaş aralığındaki çocuk ve ergenler, ergenliğin zorlukları ve yaşadıkları travmalarla karşılaşırken, öfke, dikkat, uyum sorunları gibi güçlükler yaşıyor. Onlar için akran ilişkileri, öfke kontrolü ve problem çözme gibi konuları içeren 8 oturumlu bir program hazırlanmıştır, bu program ile çocuk ve ergenlerin mevcut becerilerini geliştirerek umutlu bir gelecek perspektifi ve benlik saygısı kazanmaları amaçlanır.

14-18 yaşındaki ergenler, yetişkinliğe geçişin zorluklarının yanı sıra, deprem kaynaklı stres

ve yaşla başa çıkmaya çalışırken bazen zararlı alışkanlıklara yönelebilmektedir. Bu yaş grubuna özel "Yaşam Becerileri Eğitimi Programı" ile afetin etkilediği ergenlerin kendini ifade etme yetilerini güçlendirir, bağımlılık hakkında bilinçlendirir ve sağlıklı yaşam becerileri kazandırır.

Vakıf, afet sonrasında çocuk ve ergenlerin kontrol ve güven hissini yeniden kazanmalarına yardımcı olmak için, rutin oluşturacak şekilde, aynı ortam ve uzmanlarla düzenli oturumlar planlamaktadır. Bu tutarlı yaklaşım, onların gelişimine ve topluma uyumlarına destek olmayı amaçlar.

Deprem, sadece fiziksel yıkımlarını geride bırakmakla kalmaz, aynı zamanda toplumun ruhsal sağlığı üzerinde de derin etkiler yaratır. Bu etkiler arasında en hassas gruptan biri gençlerdir. Genç Hayat Vakfı olarak, depremin ilk yılında, bu yaş grubunun karşı karşıya kaldığı travma ve riskleri akademik bir perspektifle incelemekteyiz. Depremler, genç bireyler üzerinde çeşitli psikolojik travmalar oluşturabilir. Bu travmalar, genellikle akut stres bozukluğu, post-travmatik stres bozukluğu (PTSD), anksiyete ve depresyon gibi rahatsızlıklarla kendini gösterir. Depremin getirdiği belirsizlik ve kayıp duygusu, gençlerin zihinsel sağlığını ciddi şekilde etkileyebilir.

Gençler Neden Daha Fazla Risk Altında?

Depremler ve benzer doğal afetler, gençlerin psikolojisini ağır etkileyebilir, bunun birçok nedeni vardır:

- **Gelişim Hassasiyeti:** Gençler fiziksel ve psikolojik gelişimlerinin zirvesindedirler. Kimlik oluşturma ve sosyal bağlar gibi önemli görevler üzerinde çalışırlar. Travmatik olaylar bu süreci bozabilir ve kendilerine olan güvenlerini sarsabilir.
- **Duygusal ve Bilişsel Gelişim:** Gençlerin duygusal ve bilişsel gelişimi tamamlanmamıştır, bu da stres ve travma ile başa çıkma konusunda eksikliklere yol açabilir.
- **Sosyal ve Eğitimsel Kesintiler:** Sosyal ilişkiler ve eğitim, gençlerin gelişiminde kilit rol oynar. Afetler bu alanlarda ciddi kesintilere neden olabilir.
- **Gelecek Kaygıları:** Gençler için gelecek planları önemlidir. Afetler bu planlara zarar verebilir ve geleceğe dair belirsizlik yaratabilir.
- **Uzun Vadeli Travma Etkileri:** Genç yaşta yaşanan travmalar yetişkinliğe kadar etkilerini sürdürebilir ve yaşam kalitesini etkileyebilir.

Bu sebeplerle, Genç Hayat Vakfı olarak gençlerin travma sonrası psikolojik durumlarını ciddiye alıyoruz. Uygun destek ve rehberlik, onların sağlıklı gelişimini ve geleceğe güvenle bakmalarını sağlamak için kritik önem taşır.

Genç Hayat Vakfı olarak, gençlerin travma sonrası ihtiyaçlarını anlamak ve onlara en uygun desteği sağlamak için çalışmalarımızı sürdürmekteyiz. Depremin birinci yılında, gençlerin ruh sağlığını desteklemek ve onları geleceğe

hazırlamak için gerekli adımları atmaya kararlıyız. Depremi birinci yıldönümünde, gençlerin karşılaştığı travmaları ve bunların uzun vadeli etkilerini anlamak ve bu konuda farkındalık yaratmak bizim için büyük önem taşımaktadır. Vakfımız, gençleri desteklemek ve onların bu zorlu süreci en az hasarla atlattıklarını sağlamak için çeşitli programlar ve kaynaklar sunmaktadır. Deprem sonrasında travma odaklı bakış açımızla toplumun ruhsal iyileşmesine katkıda bulunmak, misyonumuzun ve sorumluluğumuzun bir parçasıdır.

Genç Hayat Vakfı olarak travma odaklı terapi anlayışını benimsememiz, Adıyaman ve Hatay'da psikolojik destek sağlayan psikologlarımızın uygulamalarını önemli ölçüde etkilemektedir. Vakfımız, psikologlarımızın kapasitelerini artırmak ve onları travma ile ilişkili durumlarda daha etkin hale getirmek için düzenli süpervizyonlar ve eğitimler sunmaktadır. Bilişsel Davranışçı Terapi (BDT) eğitimi, bu çabaların şu anda merkezinde yer almakta ve terapistlerimiz travmayı anlama ve müdahale etme yeteneklerini geliştirmekte büyük rol oynamaktadır.

Travma odaklı terapi, travmanın birey üzerindeki etkisini anlama ve sağlıklı şekilde ele almayı hedefler. Özellikle deprem gibi olaylardan etkilenenlerde kaygı, stres gibi durumları etkili bir şekilde ele almak için farklı yöntemler kullanılır. Bu yöntemler, deprem travması gibi durumlarda bireylere büyük fayda sağlar ve travma sonrası stres bozukluğu, kaygı, depresyon gibi durumlarla mücadelede etkili olduğu bilinmektedir.

Vakfımız, acil durumlar ve psikiyatrik destek gereksinimi için kurumlarla işbirliği yaparak, ihtiyaç duyulan hızlı ve etkili müdahale imkanı sağlamaktadır. Bu işbirlikleri, özellikle deprem bölgesindeki bireylerin zihinsel sağlık ihtiyaçlarını karşılamada büyük bir önem taşımaktadır. Vakfımıza gelen psikolojik destek başvurularına baktığımızda somatizasyon belirtilerinin oldukça yoğun olduğu gözlemlenmiştir buna bağlı olarak ağrı kesici ilaçların kullanımlarında artış bulunmaktadır, bu durum ağrı kesici gibi ilaçlara bağımlılık riskini oldukça arttırmaktadır.

Genç Hayat Vakfı olarak, çalışanlarımızın iyi oluşunu da büyük bir önemle ele alıyoruz. Psikolojik destek sağlamak, özellikle zorlu durumlarla başa çıkma konusunda onlara yardımcı olmak ve çalışma ortamında sağlıklı bir zihinsel durumun korunmasını sağlamak adına temel bir yaklaşımdır. Bu kapsamda, vakfımızda görev yapan tüm çalışanlara düzenli olarak psikolojik destek hizmetleri sunuyoruz. Bu hizmet, çalışanlarımızın kendi kişisel ve profesyonel zorluklarıyla başa çıkabilmelerini, iş yerinde ve özel yaşamlarında daha sağlıklı ve dengeli bir hayat sürdürebilmelerini sağlamak amacıyla tasarlanmıştır. Çalışanlarımızın iyi oluşunu desteklemek, vakfın genel verimliliğini ve etkinliğini artırmakta, böylece Genç Hayat Vakfı'nın hizmet kalitesini daha da yükseltmektedir.

Sonuç olarak, Genç Hayat Vakfı olarak psikologlarımızı sürekli geliştirmeye yönelik bu yaklaşım, deprem gibi travmatik olaylardan etkilenen bireylere sunulan psikolojik destek kalitesini artırmakta ve vakfın MHPSS sistemine önemli katkılarda bulunmaktadır.

6.1.3 Afet Bölgesinde Koruma Çalışmaları

Afetler, toplumda yaşayan bireylerin ruhsal, fiziksel ve sosyal sağlığını etkileyen; ölümlere, hastalıklara ve sakatlıklara yol açarak olumsuz sonuçlar doğuran olaylar olarak tanımlanmaktadır. Depremler gibi büyük doğal afetler, her yaşta bireyleri etkileyerek fiziksel yıkımlara ek olarak önemli psikolojik ve sosyal etkiler yaratır. Özellikle çocuklar ve ergenler, depremden olumsuz etkilenen başlıca gruplardır. Deprem, bireylerin kendi iç dünyalarında, sosyal ilişkilerinde ve kurumsal çevrelerinde mevcut düzeni bozarak sosyal sorunlara yol açmaktadır. Ergenler bu sosyal etkiyi; psikolojik ve fiziksel değişimlerinin hızla yaşadıkları, kimliklerini keşfettikleri, bağımsızlık kazandıkları ve sosyal ilişkilerini yeniden yapılandırma süreçlerinde oldukları; ayrıca bağımsızlık ve kontrol hissini geliştirmeye başladığı, sosyal çevre ve akademik başarının önemli olduğu bir süreç içerisinde olmaları nedeniyle daha fazla hissetmektedir. Bu sosyal etki, ergenlerin sosyal çevreleriyle olan etkileşimlerinin sınırlanmasına, okulların kapanmasıyla arkadaşları ve sosyal destek ağlarından uzaklaşmalarına, okulların hasar görmesi nedeniyle eğitimlerinin kesintiye uğramasına neden olabilir. Ek olarak, ailelerin ekonomik durumları da deprem sonrası yaşanan iş kayıpları ve mali zorluklarla etkilenebilir. Bu durum, ergenlerin yaşam standartları ve geleceğe dair beklentileri üzerinde baskı oluşturabilir. Ergenler, deprem sonrası değişen toplumsal koşullara uyum sağlamakta zorlanabilirler. Özellikle toplumsal destek mekanizmalarının yetersiz olduğu durumlarda daha belirgin olabilir. Deprem sonrası dönemde beklentiler ve sorumluluklar değişebilir. Örneğin, aile üyelerinin kaybı veya yaralanması durumunda ergenler, daha fazla ev işi

Depremi Çocuklar ve Ergenler Üzerindeki Sosyal Etkileri

1- Psikolojik Etkiler

- Travma sonrası stres bozukluğu
- Depresyon
- Anksiyete bozuklukları
-

2- Eğitimde Aksamalar

- Hasarlı ya da yıkılmış okul binaları
- Ulaşım sorunları
- Akademik gerileme
- Eğitimde fırsat eşitsizliği

3- Sosyal İzolasyon

- Sosyal destek ağlarının kaybı
- Toplulukların dağılması
- Olumsuz baş etme yöntemleri (bağımlılık)

4- Aile İçi Sorunlar

- Aile içi ilişkilerde gerginlik ve çatışma ortamı
- İhmal, istismar
- Erken yaşta evlilik

5- Ekonomik Sorunlar

- Ailelerin kötüleşen ekonomileri
- Çocuk işçiliği

Genç Hayat Vakfı Ne Yapar?

- Çocukların, ergenlerin ve ebeveynlerin sorunlarını ve ihtiyaçlarını, onları çevreleyen aile, topluluk, sosyal ve ekonomik sistemlerin bağlamında anlamayı amaçlar.
- Çalışmalarını Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin ilkeleri ve çocukların üstün yararını gözeterek yürütür.
- Çocuklar ve ergenler ile çalışırken empati ve saygıyı ön planda tutarak, yargılamadan ve onların iyilik hallerine odaklanarak faaliyetlerini sürdürür.

veya bakım verme görevlerini üstlenebilir. Ergenlerin sosyal gelişimlerini, günlük rutinlerini ve geleceğe yönelik beklentilerini önemli ölçüde etkileyebilir. Bu bağlamda, afet müdahale ve iyileştirme süreçlerinde ergenlerin özel sosyal ihtiyaçlarına dikkat edilmesi ve uygun desteklerin sağlanması büyük önem taşımaktadır.

Depremi ardından Genç Hayat Vakfı, özellikle Hatay, Adıyaman ve Diyarbakır illerindeki faaliyetlerine hızla başlamıştır. Genç Hayat Vakfı, acil müdahale kapsamında çadır, ısıtıcı, battaniye ve gıda gibi temel ihtiyaçların dağıtımını gerçekleştirmiştir. Yapılan tüm çalışmalar, koruma perspektifiyle ele alınarak, bireylerin sağlık, ekonomik, hukuki ve eğitim gibi alanlarındaki özel ihtiyaçlarına yönelik bir hizmet modeli geliştirilmiştir. Koruma etik ilkelerinden olan zarar vermeme prensibi çerçevesinde, çocuklar, ergenler ve ebeveynlerine yönelik ihtiyaç analizleri yapılmaktadır. Alanında uzmanlaşmış ve kendini sürekli geliştiren koruma ekipleri, bireylerin karşılaştıkları risklerin ve tehditlerin azaltılmasına odaklanarak hizmetlere erişim engellerini aşmaya, bireylerin kapasitelerini arttırmaya yönelik çalışmalar yürütmektedir. Deprem sonrası sahada gözlemlenen başlıca koruma riskleri arasında eğitime erişimdeki sorunlar, çocuk işçiliği, bağımlılık (teknoloji, madde, tütün vb.) geçim kaynaklarına erişememe kaynaklı artan stres, aile içi bağların zayıflaması, kadınların ve kız çocuklarının ev içi sorumluluklarında artış ve sosyalleşme fırsatlarının azalması gibi başlıklar bulunmaktadır. Genç Hayat Vakfı, bireylerin hizmetlere erişimini sağlamak amacıyla savunuculuk çalışmalarını sürdürmektedir. Tüm çalışmalarını yürütürken Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, ilgili il milli eğitim müdürlükleri ve valilikler

ile yaptığı protokoller ve anlaşmalar ile desteklemektedir. Genç Hayat Vakfı çalıştığı tüm alanlarda bölgedeki kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları ile yakın işbirlikleri kurarak etkinliğini ve kapasitesini arttırmıştır. Kamu kurum ve kuruluşları ile yapılan işbirlikleri ve koordinasyonun sağlanması Genç Hayat Vakfı'nın en güçlü taraflarından biridir. Koruma sektörü dışında yürütülen faaliyetlerde de korumanın ana akımlaştırılması yaklaşımı çerçevesinde, tespit edilen her hassasiyet, bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmış, Genç Hayat Vakfı Koruma Ekiplerine iletilmiş ve çözüm yolları araştırılmıştır. Tespit edilmiş tüm koruma riskleri ile karşı karşıya kalan çocuklar, ergenler ve aileler vaka yönetimi sürecine dahil olmuştur.

Genç Hayat Vakfı'nın deprem bölgesinde gerçekleştirdiği koruma çalışmaları, eğitim, sosyal hizmet ve psikoloji alanlarında ortaya çıkan güçlendirme yaklaşımının temel prensiplerini de yansıtmaktadır. Bu yaklaşım, bireylerin, ailelerin, grupların ve toplumların kendi içlerindeki ve çevrelerindeki kaynakları keşfetmelerine ve bunları kullanmalarına yardımcı olmayı hedefler. Deprem sonrası baskı, yoksulluk ve diğer zor yaşam deneyimleriyle mücadele eden bireyler için Vakfın uyguladığı programlar, müracaatçılara yaşamlarında değişiklik yapmaları için sahip oldukları güçleri kullanmaları konusunda destek sağlamaktadır. Bu programlar, özellikle depremedelerin olumsuz duygularını ve kendilerini sınırlayan algılarını değiştirmeye odaklanmakta, onlara kendi kararlarını verme ve yaşamları üzerinde daha fazla kontrol ve güç kazanma fırsatları sunmaktadır. Genç Hayat Vakfı'nın bu çalışmaları, bireyleri ve aileleri güçlendirmeye, onların var olan yeteneklerini ve olumlu özelliklerini vurgulamaya, bunları geliştirmeye ve toplum içinde aktif roller alabilmelerine destek olmaya yöneliktir.

Genç Hayat Vakfı bu yaklaşım ile bireylerin sorunlarını ve ihtiyaçlarını, onları çevreleyen aile, topluluk, sosyal ve ekonomik sistemlerin bağlamında anlamayı amaçlar. Faaliyetler, çocukların, ergenlerin ve ebeveynlerin fiziksel, duygusal ve psikososyal ihtiyaçlarını kapsayan geniş bir hizmet yelpazesi sunar. Koruma sorumluları, psikologlar, eğitim koordinatörleri ve diğer uzmanlar arasında koordinasyon, her bireyin ihtiyaçlarına uygun bütüncül hizmetler sunulmasını sağlar.

Genç Hayat Vakfı bireylerin ve toplulukların karşılaştığı zorlukları anlamada toplumsal dinamikleri ve ilişkileri dikkate alır. Eğitim programları ve farkındalık yükseltme etkinlikleri, bireyleri sosyal bağlam içinde destekleyerek toplumun genel refahına katkı sağlar. Deprem sonrası yaşanan fiziksel ve sosyal çevre değişiklikleri, korumaya dair uygulama stratejilerini şekillendirir. Böylece, bireylerin ve toplulukların yaşadıkları çevreye uyum sağlama ve bu çevrelerde etkili olma kapasitelerini geliştirme amaçlanır.

Genç Hayat Vakfı olarak, deprem bölgesinde gerçekleştirdiğimiz koruma çalışmalarımızı, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin rehberliğinde ve çocukların üstün yararını her zaman gözeterek yürütmekteyiz. Çalışmalarımızda, her bir çocuğun ve ailenin özgün ihtiyaçlarını anlamak ve bu ihtiyaçlara duyarlı bir şekilde yanıt vermek için titiz bir yaklaşım benimsemekteyiz. Çocukların ve gençlerin yaşadıkları zorlukları, bireysel düzeyin ötesinde, sosyal, kültürel ve çevresel bağlamlar içinde değerlendiriyoruz.

Her aşamada, her bir çocuğun ve ailesinin sesine kulak veriyor, karar verme süreçlerinde onları desteklemeyi temel bir prensip olarak kabul ediyoruz. Profesyonel anlamda kendimizi sürekli geliştirerek, etkili ve duyarlı hizmet sunmayı hedefliyoruz. Bireylerin bağımsız karar verme yeteneklerini destekleyerek çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Kurduğumuz ilişkilerde empati ve saygıyı ön planda tutuyor, bireyleri yargılamadan onların iyilik hallerine odaklanıyoruz. Kültürel duyarlılığı destekleyerek, her bireyin benzersiz ihtiyaç ve durumunu göz önünde bulunduruyoruz. Bu insan odaklı ve etik yaklaşım, Genç Hayat Vakfı'nın deprem bölgesindeki çocuklar ve aileler için yürüttüğü koruma çalışmalarının temelini oluşturmaktadır.

Genç Hayat Vakfı Koruma Ekipleri tarafından saha çalışmaları, Adıyaman'ın, depremden en fazla etkilenen Merkez ve Kahta ilçelerine bağlı köylerinde yürütülmektedir. Genç Hayat Vakfı, tüm çalışma bölgelerinde olduğu gibi, deprem bölgesinde yürüttüğü koruma faaliyetleri için ilgili kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları ile yakın ilişkiler kurmuştur. Adıyaman ilinde bireylerin hizmetlere erişimde karşılaştığı zorluklar, eğitimine devam edemeyen çocuklar, bireysel psikolojik destek talep eden ve medikal malzemelere ihtiyaç duyan bireyler tespit edilmiştir. Vaka yönetimi sürecinde hizmetlere erişimde sorun yaşayan kişilere nakit destek sağlanmış, diğer ihtiyaçları için yönlendirmeler yapılarak takip süreçleri etkin bir şekilde yürütülmüştür.

Hatay ilinde yürütülen koruma çalışmalarında Genç Hayat Vakfı odaklandığı gruptan yola çıkarak kapsamlı

İhtiyaç analizleri gerçekleştirmiştir. Çocuklar, gençler ve yetişkinlerin yaşadığı zorluklar, yalnızca bireysel düzeyde değil, aynı zamanda sosyal, kültürel ve çevresel bağlamlar içerisinde değerlendirilmiştir. Hatay ilinde yürütülen bu çalışmalarda, Genç Hayat Vakfı, müdahalelerini hem mülteci hem de yerel topluluk çocukların ve ailelerinin farklı gereksinimlerini karşılayacak şekilde uyarlamış, bütünsel ve kapsayıcı bir yaklaşım benimsemiştir. Yürütülen tüm faaliyetler, kalıcı olumlu değişimleri teşvik etmek amacıyla tasarlanmıştır. Koruma ekipleri tarafından yapılan ihtiyaç analizlerinde, ihmal, istismar, sömürü, temel hak ve hizmetlere erişimdeki zorluklar gibi koruma riskleri ile, okula devam edemeyen çocuklar ve çocuk işçiliği vakaları tespit edilmiştir ve bu durumlar için gerekli destekler sağlanmaya devam edilmektedir.

6.2 Eğitimler

Deprem bölgelerinde yürüttüğümüz afet çalışmaları kapsamında, çocuk ve ergenlere yönelik faaliyetlerin oyun, psikososyal destek ve akademik destek çalışmalarıyla sınırlı kaldığı görülmüştür. Genç Hayat Vakfı, çocuk ve ergenlerin iyi oluşuna bütüncül bir perspektifle yaklaşarak onların fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimlerini desteklemeyi hedeflemektedir. Bu kapsamda, çocuk dostu ve ergen dostu güvenli alanlarda sosyal beceri ve kodlama-twin eğitimleri, sportif aktiviteler ve kültürel faaliyetler gerçekleştirerek çocuk ve ergenlerin afet sonrası süreçte yaşadıkları travmayı anlamlandırmalarını, karşılaştıkları sorunlara daha pozitif ve yapıcı bir bakış açısıyla yaklaşmalarını, duygusal dayanıklılıklarının artmasını, sosyal becerilerinin gelişmesini ve bilgi çağında güçlü ve yetkin bireyler olmalarını desteklemektedir.

Genç Hayat Vakfı, çocuk ve ergenlerin; kendi yaşlarıyla bir arada olma ve kendilerine özel güvenli alanlarda sosyalleşme ihtiyacını gözeterek Adıyaman ve Hatay'da yer alan toplum merkezlerini genişletmiş, buralarda çocuk dostu ve ergen dostu güvenli alanlar oluşturmuştur. Bu alanlar, çocuk ve ergenlerin sosyalleşmelerini, yeni beceri ve deneyimler kazanmalarını, rutin oluşturmalarını ve normale dönüşünü destekleyerek topluma ve hayata katılmalarına katkıda bulunmaktadır.

6.2.1 Sosyal Beceri (Soft-Skill) Eğitimleri

Soft-skill eğitimleri ile çocuk ve ergenlerin kendini ifade etme, empati, eleştirel ve çözüm odaklı düşünme, yaratıcılık gibi sosyal becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda 10-14 ve 15-18 yaş grubu çocuk ve ergenler "Etkili İletişim", "Estetik Düşünme" ve "Tasarım Odaklı Düşünme" eğitimlerine katılmaktadır. Bu eğitimler kapsamında çocuk ve ergenler; akrandan akrana öğrenme, yapay zeka aracılığıyla yaratıcılıklarını destekleme, var olan bir probleme katılımcı bir yaklaşımla çözüm bulma gibi konularda deneyim kazanmaktadırlar.

6.2.2 Teknoloji Eğitimleri

Depremden etkilenen bölgelerde yaşayan çocuk ve ergenler, pandemi sonrası ikinci kez eğitimden uzun süreli uzak kalmıştır. Yaşanan yıkımlar, kayıplar ve deprem sonrası nitelikli eğitime erişimde yaşanan zorluklarla beraber, bu durum deprem bölgesinde özellikle ergen grupta kaygı ve geleceğe dair artan belirsizlikler doğurmaktadır. Ergenlerin yeniden nitelikli eğitime erişebilmesi, akranlarıyla rekabet edebilir hale gelmesi ve toplumsal katılımının artması yönünde, destekleyici eğitim ve faaliyetlere ihtiyaç duydukları gözlemlenmiştir. Bu nedenle, Genç Hayat Vakfı yürüttüğü aktivitelerde hedef grubundaki çocuk ve ergenlerin gelişimlerini desteklerken, onların çocuk dostu ve ergen dostu güvenli alanlarda yer alan teknoloji sınıflarımızda Kodlama ve Twin eğitimleri gerçekleştirilmektedir. Eğitimlere katılan çocuk ve ergenlerin, 21. yüzyıl becerilerinin geliştirilmesi, dijital dönüşüme uygun bilgi ve becerileri kazanmaları, geleceğe yönelik yeni kariyer hedefleri oluşturabilmeleri desteklenmektedir.

6.2.3 Sportif Faaliyetler

Fiziksel egzersiz yapmak, stres ve kaygı ile başa çıkmada ve duygusal dengeyi korumada büyük önem taşımaktadır. Depremın neden olduğu yıkım ve hasar, toplu barınma yerlerindeki fiziksel alanların yetersizliği, park ve bahçe gibi yerlerin afet sonrası çalışmalar kapsamında başka amaçlarla kullanılması gibi nedenler, çocuk ve ergenlerin hareket alanını kısıtlamıştır. Çocuk dostu ve ergen dostu alanlarımızda gerçekleştirilen sportif faaliyetler ile çocuk ve ergenlere hareket özgürlüğü tanınması, fiziksel sağlıklarının desteklenmesi, yararlı alışkanlıklar edinmeleri, olumlu akran ilişkileri geliştirmeleri, sosyalleşmeleri ve takım sporları yoluyla dayanışma ve birlik olma gibi pozitif duyguları deneyimlemeleri sağlanmaktadır.

6.2.4 Kültürel Faaliyetler ve Destekler

Genç Hayat Vakfı, depremden etkilenen çocuk ve ergenlere yönelik çalışmalarının çeşitliliğini ve kapsamını geliştirmek amacıyla bilgi yarışması, müzik ve şiir dinletisi, kültür sempozyumu, film izleme etkinliği ve gezi programları ve 23 Nisan kutlamaları gibi birçok aktivite gerçekleştirmektedir. Bu aktiviteler ile çocuk ve ergenlerin farklı alanlarda bilgi birikimlerinin artması, yaşitlarıyla bir araya gelerek etkileşimde bulunmaları, topluluklarına daha aktif bir biçimde katılmaları hedeflenmektedir.

Macaristan, Budapeşte Gezisi

2023 Eylül ayında Macaristan'dan gelen davet ve Macaristan Büyükelçisi Sayın Gülşen Karanış Ekşioğlu'nun da destekleri sayesinde Türkiye'de depremden etkilenen gençler, 6 gece 7 günlük bir programla Budapeşte kültürel gezisine katıldı.

Bu motivasyon gezisi gençler için büyük moral kaynağı olmuştur. Gençler bu süre zarfında hem gezmiş hem eğlenmişler; unutulmaz anılar biriktirme fırsatı yakalamışlardır. Gençlerle kurduğumuz iletişim, sonrasında aktif bir şekilde devam etmiştir. Budapeşte gezisi için oluşturduğumuz WhatsApp grubu, farklı iller ve bölgelerde yaşayan öğrencilerle

olan bağlantımızı koparmamış bu gençler arasında burs verdiklerimiz ve diğer gençlik programlarına kattığımız gençler olmuştur.

Gezi sürecinde öğrenciler için hem buldukları ortamdaki uzaklaşmaları hem de yeni bir kültürle tanışmalarının kendilerini çok iyi hissettirdiğini söylemiş, şu mesajları iletilmişlerdir:

“Kendimi çok değerli hissettim; herkesin çabasını, emeğini gördüm ve her şey için minnettardım.”

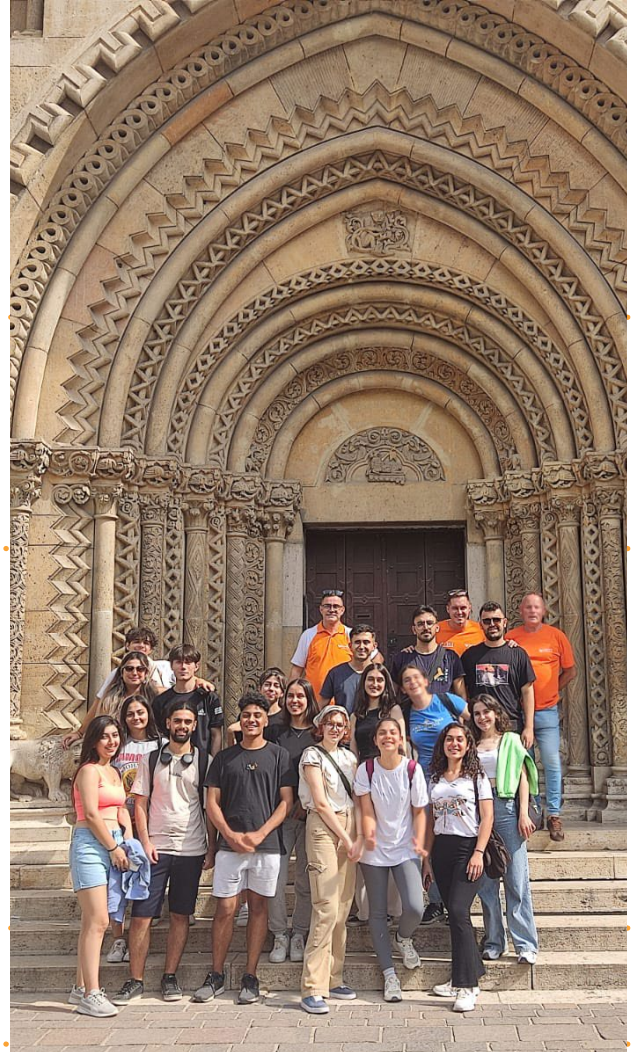
“Mükemmel bir geziydi. Benim için çok güzel bir deneyimdi. Çok mutluyum çünkü eğlenceye doymadığımız, kahkahalara boğulduğumuz o 4 gün bana çok güzel ve özel anılar yaşattı. Herkese minnettardım. Bunun için bize o kadar iyi ve sıcak davrandılar ki kendimi hiç yabancı hissetmedim. Hayatıma kattıkları değerler için kendilerine çok teşekkür ediyorum. İyi ki varsınız”

“Yolculuk hayal ettiğimden çok daha güzeldi, kısa bir süremiz olmasına rağmen her günümüz deneyimlerle doluydu. Zamanımızı en verimli şekilde kullandığımızı düşünüyorum. Hiç sıkılmadım, gezdiğimiz her yer büyüleyici ve eğlenceliydi. Bu gezi için Macaristan ve Genç Hayat Vakfı'na teşekkür ediyorum.”

“Merhaba, ilk yurtdışı seyahatimi sizin sayenizde yaptım. Unutulmaz bir yolculuktu. Birçok anı biriktirdim. Çok güldük, çok eğlendik. Bizimle çok ilgilendiniz, her şey için teşekkür ederim.”

“İlk yurt dışı deneyimimdi. İlk ve en özeliydi. Ekibiniz çok güler yüzlü ve organizeydi. Dileklerinizi göz ardı etmediler. Çok düşünceli davrandılar. Her şey için çok teşekkür ederim. Memnun oldum”

“Benim için unutulmaz bir deneyimdi. Tüm ekibin gülümsemesi ve samimiyeti içimi ısıttı. Yaptığımız ve gördüğümüz her şeyden keyif aldık.”

Çocuk ve Ergenlere Yönelik Eğitim-Öğretim Materyali Desteği:

Genç Hayat Vakfı, sosyal beceri ve kodlama-twin eğitimleri, sportif aktiviteler ve kültürel faaliyetler gibi eğitim programlarının yanı sıra, çocuk ve ergenlerin eğitim-öğretim materyallerine erişimini destekleyici çalışmalar da yürütmektedir. Depremden ardından yüz binlerce bina hasar görmüş; depremden etkilenen kişilerin büyük bir kısmının evleri ve eşyaları kullanılamaz hale gelmiş, çocuk ve ergenler, oyuncaklarını, kitaplarını ve diğer ders materyallerini kaybetmişlerdir. Deprem nedeniyle kaybedilen oyuncaklar, kitaplar ve ders materyalleri, çocuk ve ergenlerde bir tür kayıp hissine yol açarak duygusal zorlanma ve üzüntü yaratmaktadır.

Çocuk ve ergenlerin zorlayıcı deneyimlerle baş etmelerini ve iyi oluşlarını desteklemek amacıyla kırtasiye malzemeleri, oyuncak, okuma kitapları ve ders kitaplarından oluşan kitler hazırlanarak bu kitlerin dağıtımı gerçekleştirilmiştir. Kitler oluşturulurken çocuklar, 4-6, 7-11, 12-14 ve 15-18 olmak üzere farklı yaş gruplarına ayrılarak gelişim dönemlerine uygun kitap ve oyuncakların seçilmesine dikkat edilmiştir. Ayrıca, seçilen kitlerde afet sürecinde yaşanan travmatik olayları tetikleyebilecek unsurların yer almamasına özen gösterilmiştir.

Afet sonrası süreçte, çocuk ve ergenlerin psikolojik iyi oluşlarının desteklenmesinde, çocukların eski rutinlerine dönmesi büyük önem taşımaktadır. Çocuk ve ergenler için okul; rutine ve normale dönüşün önemli ve olmazsa olmaz parçasıdır. Kırtasiye malzemeleri, okuma ve ders kitapları ile çocuk ve ergenlerin okul devamlılığına destek sağlanmış, eğitim-öğretim materyallerine erişememenin neden olduğu okul terki riski azaltılmıştır. Böylece normalleşmenin ve eğitimde devamlılığın sağlanmasına katkıda bulunulması hedeflenmiştir.

6.2.5 Ebeveyn Eğitimleri

Genç Hayat Vakfı, ebeveynlere yönelik eğitim faaliyetlerini yürütürken, afet sonrası süreçte ergen olmanın getirdiği özel zorluklara odaklanarak ailelere destek olmaya ve bu zorlu süreçte onlara eşlik etmeye çalışmaktadır. Ergenlerle gerçekleştirilen psikososyal destek çalışmaları, bireysel psikoterapi seansları, aile görüşmeleri ve sahadaki gözlemler neticesinde edinilen bilgi ve vizyon ile ergenlerin zorlandıkları alanlar belirlenerek eğitimler onların ihtiyaçlarına yanıt verecek şekilde tasarlanmıştır. Bu kapsamda, "Ebeveynlere Yönelik Afet Sonrası Süreçte Çocuklarla İletişim", "Pozitif Ebeveynlik ve Duyarlılık" ve "Çocuk ve Ergenlerde Bağımlılığı Önleme ve Bağımlılığa Yaklaşım" eğitimleri gerçekleştirilmektedir. Bu eğitimler ile afet sonrası süreçte, ergenlerin ebeveynleri ile iletişim kurmalarının kolaylaşması, pozitif ebeveynlik becerilerinin geliştirilmesi, özel gereksinimli bireylerin özelliklerine ve ihtiyaçlarına yönelik farkındalığın artırılması, tütün, alkol, madde ve teknoloji bağımlılığının erken tespit edilmesi ve önlenmesine katkıda bulunmaktadır.

6.2.6 Öğretmen Eğitimleri

Deprem sonrasında, yüz binlerce çocuk ve ergen yaşadığı illerden ayrılmak zorunda kalmış ve başka illere yerleştirilmiştir. Farklı illere yerleşen çocuk ve ergenler, depremin neden olduğu yıkım, duygusal zorlanma, kayıp ve yas süreci ile mücadele ederken, öte yandan sevdiklerinden ayrılma ve yeni bir şehre adaptasyon sağlamakla baş etmeye çalışmaktadır. Bu süreç, özellikle ergenler için daha zorlayıcıdır, çünkü arkadaşlık ilişkileri, ergenlerin duygusal gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Arkadaş çevresinden kopmak, akran desteğinden mahrum kalmak, bir gruba dahil olamamak ve akranları tarafından dışlanmak, ergenlerin kendilerini yalnız hissetmelerine ve depremin neden olduğu travmanın derinleşmesine neden olmaktadır. Ayrıca, ergenlik dönemi zaten bireyin kimlik arayışında olduğu bir dönem olduğu için, bu süreçte yaşanan yer değişikliği ekstra bir stres kaynağı oluşturmaktadır. Yeni bir şehre adapte olmaya çalışmak, farklı bir kültüre alışmak ve yeni arkadaşlar edinmek, ergenler için duygusal bir zorlanma yaratmaktadır.

Genç Hayat Vakfı, deprem nedeniyle İzmir'e göç etmek zorunda kalan 6-9, 10-13 ve 14-18 yaş grubundaki çocuk ve ergenlere yönelik psikolojik destek faaliyetleri gerçekleştirerek, onların psikolojik iyi oluş ve okula uyum süreçlerine yardımcı olmayı hedeflemiştir. Ayrıca, afetten etkilenen çocuklarla sağlıklı iletişim kurma ve okula uyum süreçlerine destek olma konularında, öğretmenlerin bilgi ve becerilerini geliştirmek adına "Öğretmenlere Yönelik Sosyal Uyum Eğitimi" düzenlenmiştir. Eğitim kapsamında, çocuk ve ergenlerde görülebilecek afet sonrası travma ve stres tepkileri, afet sonrası süreçte çocuklarla iletişim, sınıf içi uyumun desteklenmesi, farklılıklarla bir arada olma, akran zorbalığı ve şiddetsiz iletişim gibi konulara odaklanılmıştır. Eğitim sonrasında, öğretmenlerin edindikleri bilgileri sınıflarında ve okul ortamlarında uygulayarak, afetten etkilenen çocukların psikolojik iyi oluş ve sosyal uyum süreçlerine destek olunması amaçlanmıştır.

6.2.7 Saha Ekiplerimize Yönelik Kapasite Geliştirme Eğitimleri

Depremden etkilenen illerde yürütülen afet sonrası çalışmaları değerlendirildiğinde, benimsenen yaklaşımların ve kullanılan materyallerin büyük bir kısmında, 1999 Gölcük Depreminde edinilen deneyimlerin etkisi olduğunu gözlemlenmektedir. Genç Hayat Vakfı, geçmiş deneyimler ve alanyazından yararlanmanın yanı sıra, dönemin şartlarına ve güncel ihtiyaçlara cevap verebilecek bilgi birikiminin kazanılmasına önem vermektedir. Ergen odaklı çalışmaları yürütürken, ergenlerle aynı dili konuşabilmenin, onların beğendikleri, takip ettikleri trendler hakkında bilgi sahibi olmanın ve kendini sürekli geliştirmenin önemli ve gerekli olduğunun farkındalığıyla aksiyon almaktadır. Bu nedenle, afet sonrası çalışmalar yürütülürken, saha ekiplerinin kapasitelerinin güçlendirilmesi önemsenmektedir.

Depremden etkilenen illerde yürütülmekte olan çalışmalardan edinilen deneyim ve gözlemler, alandaki uzman isimlerin görüşleri ve saha ekiplerinin talepleri doğrultusunda, bir dizi eğitim gerçekleştirilmiştir. Saha ekibine yönelik gerçekleştirilen kapasite geliştirme eğitimlerinin başlıklarına aşağıda yer verilmiştir:

1. Afet Sonrası Psikolojik İlk Yardım & Psikososyal Destek Süreçlerinde Dikkat Edilmesi Gerekenler
2. Yas ve Kayıp Sürecine Yönelik Nasıl Çalışılır?
3. Travma Mağdurlarıyla İletişimde Dikkat Edilmesi Gerekenler & Çocuk ve Aileyle İletişim
4. Etkili İletişim & Ekip İçi İletişim
5. Saha Ekibinin Öz-bakımı & İyi Olma Halinin Desteklenmesi
6. Afet Sonrası Koruma Süreçleri
7. Bağımlı Bireylere Yaklaşım
8. Türkiye'de Deprem Sonrası Travma ile Çalışmaya Yönelik Zihin-Beden Yaklaşımları
9. Ergenlerle Çalışırken Dikkat Edilmesi Gerekenler

7. GÜNCEL ÇALIŞMALAR

7.1 Çocuk ve Ergen Dostu Güvenli Alanlarımız

Deprem bölgelerinde yaşanan felaketlerin ardından, çocuklar ve ergenler için yaratılan çocuk dostu güvenli alanlar, onların toparlanma sürecindeki en önemli destek mekanizmalarından biridir. Bu alanlar, genç bireylerin yaşadıkları travmayı anlamlandırma ve iyileşme sürecinde kendilerini güvende hissedebilecekleri, duygusal açıdan dayanıklılıklarını artırebilecekleri ve toplumsal bağlarını yeniden kurabilecekleri birer sığınak görevi görür.

Depremzede çocuklar için çocuk dostu alanlar, sarsıntının ardından gelen kaosun ortasında bir istikrar kaynağı oluşturur. Bu mekanlar, çocukların oyun ve eğlence yoluyla stres atabilecekleri, kendi yaş grubundaki diğer çocuklarla sosyal etkileşim içinde bulunabilecekleri ve böylece yalnız olmadıklarını hissedebilecekleri yerlerdir. Oyun, çocukların kendilerini ifade etmelerinin doğal bir yoludur ve bu ortamlar, onlara bu imkanı sağlayarak, yaşadıkları olayların etkisini azaltmaya yardımcı olur.

Ergenler için de benzer şekilde, ergen dostu güvenli alanlar, kendilerini güvende ve desteklenmiş hissedebilecekleri, yaşadıkları travmayı akranları ve yetişkin rehberler eşliğinde işleyebilecekleri yerlerdir. Bu alanlar, onlara yaşadıkları zorlukları anlamlandırma ve bunlarla başa çıkma stratejileri geliştirme fırsatı sunar. Ergenler, burada sosyal becerilerini ve özgüvenlerini geliştirebilir, madde bağımlılığı ve teknoloji kullanımı gibi konularda bilinçlendirilir ve sağlıklı yaşam tarzlarına teşvik edilirler.

Sanat ve spor gibi yaratıcı ve fiziksel etkinlikler, genç bireylerin duygusal ifadesini destekler ve onların fiziksel sağlıklarını korumalarına yardımcı olur. Bu aktiviteler, aynı zamanda, ergenlerin kendi potansiyellerini keşfetmelerine ve yeni beceriler kazanmalarına imkan tanır. Bilişim ve kodlama gibi eğitimlerle donatılmış bu alanlar, ergenlere 21. yüzyıl becerilerini öğrenme ve geleceğe dair hedefler belirleme olanağı verir.

Çocuk dostu alanlar, depremde çocukların ve ergenlerin normalleşme sürecine önemli ölçüde katkı sağlar. Bu alanlar, çocukların ve ergenlerin travma sonrası yaşadıkları zorlukları anlamalarına, üstesinden gelmelerine ve sağlıklı bir şekilde topluma yeniden entegre olmalarına yardımcı olur. Çocukların ve ergenlerin duygusal ihtiyaçlarını karşılamak ve sosyal becerilerini geliştirmek için tasarlanan bu güvenli alanlar, afet sonrası toplumun iyileşme sürecinin temel taşlarından biridir ve depremde genç nesillerin sağlıklı gelişimi için kritik bir öneme sahiptir. Tüm bu yaklaşımdan ve gözlemlerden yola çıkarak Genç Hayat vakfı olarak ana odağımızda yer alan çocuk, ergen ve gençler için hem Adıyaman hem Hatay'da çocuk dostu güvenli alanlar inşaat ettik.

Deprem bölgelerindeki afet sonrası psikososyal destek çalışmaları, ağırlıklı olarak okul öncesi ve ilkokul yaş grubundaki çocuklara yoğunlaşmaktadır. Ergenlere yönelik faaliyetlerin çoğunlukla ders destek çalışmalarını kapsadığı;

bu yaş grubuna yönelik psikososyal destek çalışmalarının ise çocuk ve ergen ayırımına gidilmeden, aynı ortamda gerçekleştirildiği gözlemlenmiştir. Depremden etkilenen ergenlerin yaşadıkları zorlu deneyimleri paylaşabilecekleri, ergenlik döneminin neden olduğu karmaşık süreçleri anlamlandırabilecekleri, yaşlılarıyla sosyalleşebilecekleri, potansiyellerini keşfedebilecekleri ve yeni beceriler edinebilecekleri kendilerine özgü alanlara ihtiyaç duydukları görülmüştür. Genç Hayat Vakfı, çocuk ve ergenlerin yaş grubu ve gelişimsel dönem özelliklerini gözetenek, onların akranlarıyla bir arada olabilecekleri çocuk dostu ve ergen dostu güvenli alanlar oluşturarak, çocuk ve ergenlere özgü ihtiyaçlara en uygun şekilde yanıt verebilmeyi hedeflemektedir.

Adıyaman ve Hatay toplum merkezlerimizde yer alan çocuk dostu güvenli alan ve ergen dostu güvenli alanlarda, psikososyal destek programları, sosyal beceri eğitimleri, sportif faaliyetler, kodlama-bilişim eğitimleri, psikoterapi desteği sağlanmaktadır. Çocuk dostu ve ergen dostu güvenli alanlarımız, deprem bölgelerindeki afet sonrası psikososyal destek çalışmalarımızda önemli bir role sahiptir. Bu alanlar, çocuklar ve ergenler için özel olarak tasarlanmış, onların psikososyal iyi oluşlarını destekleyen, güvenli ve destekleyici ortamları içermektedir. Çocuk dostu güvenli alanlarda, çocuklara yönelik psikososyal destek programları gerçekleştirilerek, çocukların oyun oynamasına, resim, müzik, drama gibi sanatsal etkinliklere katılmasına ve spor yoluyla enerjilerini olumlu bir şekilde yönlendirmelerine imkan sağlanmaktadır. Böylece çocukların duygularını ifade etmesinin, fiziksel sağlıklarını korumanın, yeni beceriler edinmelerinin ve olumlu akran ilişkileri kurmalarının desteklenmesi hedeflenmektedir.

Güvenli alanda yaşlılarıyla bir araya gelen ergenler; duygu, düşünce ve deneyimlerini paylaşarak, birbirlerine destek olmakta, sportif faaliyetler aracılığıyla sağlıklı yaşam alışkanlıkları kazanmakta, madde ve teknoloji bağımlılığı gibi zararlı alışkanlıklara dair farkındalık geliştirmekte, 21. yüzyıl becerileri edinerek geleceğe yönelik yeni hedef ve planlar oluşturmaktadır. Kültür-sanat etkinlikleri, spor, bilişim, sosyal beceriler gibi pek çok alanda, çeşitli faaliyetlere katılan ergenlerin; geleceğe daha olumlu bir bakış açısıyla bakabilmelerini, onlara depremle ilişkili sorunlar dışında bir perspektif sunarak potansiyellerini geliştirmelerini ve rutin oluşturmalarına katkıda bulunarak normale dönüş sürecini desteklemeyi hedefliyoruz.

7.2. Kadın Dostu Güvenli Alan ve Kuaför

“Bazı kadın arkadaşlarımız hormonal kılınma bozukluklarından dolayı hiç insan içine çıkamıyordu. Bu kuaför sayesinde biraz normal hayata dönebildi.”

Deprem sonrasında hayatlarını yeniden kurmaya çalışan kadınlar ve genç kızlar için, kadın dostu alanlar ve kuaför hizmetleri, sadece fiziksel ihtiyaçlarını karşılamakla kalmaz, aynı zamanda onların özsaygılarını ve toplumsal dayanışmalarını güçlendirir. Bu tür hizmetler, afetin psikolojik etkileriyle baş etmede ve kadınların öz bakım rutinlerine geri dönmelerinde önemli bir rol oynar, ki bu da genel iyilik halleri için hayati önem taşır.

Kadın dostu alanlar, güvenlik ve mahremiyet sağlayarak, kadınların ve genç kızların kişisel bakımlarını yapabilecekleri ve kendilerini ifade edebilecekleri bir ortam sunar. Kuaför hizmetleri ise, afetin ardından çoğu kez göz ardı edilen kişisel bakım ihtiyaçlarını giderme fırsatı vererek, normalleşme sürecine bir adım atılmasını sağlar. Birçok kadın ve genç kız için, saçını yaptırmak veya bir güzellik işlemi, sadece dış görünüşlerini düzeltmekten çok daha fazlasını ifade eder. Bu hizmetler, kendilerine olan güvenlerini ve morallerini yükseltir, yaşadıkları travmatik olayların yarattığı stres ve kontrol kaybı hissini hafifletir.

Özellikle genç kızlar için, kuaför hizmetlerine erişim, kendilerine olan inancı artırır ve akranlarıyla sosyal etkileşim içinde olmalarına yardımcı olur. Aynı zamanda, deprem gibi olağanüstü bir durumun yarattığı kaosu ortasında, kendilerini yeniden toplama ve kişisel imajlarını güçlendirme fırsatı sunar. Kuaför hizmetleri, genç kızların yaşadıkları kayıpları ve değişiklikleri işleme şekillerinde onlara bir hissiyat ve estetik kontrol duygusu kazandırır.

Kadın dostu alanlar ve kuaför hizmetleri, deprem bölgelerindeki kadınların ve genç kızların travma sonrası toparlanmalarına yardımcı olurken, aynı zamanda toplumsal bağları ve destek ağlarını güçlendirir. Bu tür hizmetler, kadınların ve genç kızların topluluk içinde aktif roller üstlenmelerini teşvik eder, onlara kendi kişisel güçlerini keşfetme ve yaşanan zorluklarla başa çıkma konusunda güven kazandırır. Sağlanan güvenli ve destekleyici ortam, onların hem fiziksel hem de ruhsal iyi oluşlarını destekler ve afet sonrası toplumun iyileşme sürecinde kadınların ve genç kızların önemli bir rol oynamalarını sağlar. Bu bağlamda, kadın dostu alanlar ve kuaför hizmetleri, depremde kadınların ve genç kızların hayatlarında pozitif bir değişim yaratır ve afet sonrasında onların toplumsal ve psikolojik iyileşmelerine katkıda bulunur. Tüm bu bakış açısından yola çıkarak Genç Hayat Vakfı olarak bu alanların kurulmasını sağladık.

Deprem gibi doğal afetler, toplumun her kesimini etkilerken, bu sürecin kadınlara özel olarak getirmiş olduğu özel güçlükler de bulunmaktadır. Depremden kaynaklanan yıkım ve hasarlar sonucunda evsiz kalan veya yaşadıkları bölgelerden uzaklaşan kadınlar, güvenlik, hastalık, şiddet gibi pek çok riskle karşılaşabilirler. Ayrıca, deprem sonrasında temiz suya erişim ve hijyen malzemelerine ulaşımın zorlaşması kadınların öz-bakımlarını olumsuz yönde etkiler. Depremden etkilenen illerde yürüttüğümüz afet sonrası çalışmalar kapsamında, kadınların psikolojik, duygusal ve fiziksel iyi oluşlarının zarar gördüğünü; eski rutinlerinden uzak kaldıklarını, sosyalleşemediklerini, kendilerini güvende hissetmediklerini ve toplu barınma alanları nedeniyle mahremiyetlerinin kısıtlandığını gözlemledik. Bu doğrultuda, Hatay'da kadınların temel bakım ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri ve sosyalleşebilecekleri kadın dostu güvenli alan oluşturulmuştur. Hatay Toplum Merkezimize gelerek kadın dostu güvenli alandaki hizmetlerden yararlanan kadınların, günlük rutinlerine geri dönmelerini sağlanarak normalleşme süreçlerine katkıda bulunulması ve öz-bakım yoluyla iyi oluşlarının desteklenmesi amaçlanmaktadır.

Ergen merkezli çalışmalarımızda, çocuk ve gençlerin bakım verenleriyle olan iletişimlerinin ve ilişkilerinin afetin yıkıcı etkilerini azaltmadaki rolünün farkındayız. Bu doğrultuda, çocuklarıyla daha sık vakit geçiren bakım veren olan annelerin iyi oluşlarını desteklemenin, doğrudan ergenlerin iyi oluşuna katkı sağlayacağını bilincinde olarak, ebeveynin iyi oluş halini hem eğitimler hem de kadın dostu güvenli alanımızla desteklemekteyiz.

Kadın dostu güvenli alan, yararlanıcıların çocuk ve yetişkinlere yönelik bireysel psikoterapi seanslarından, ebeveyn eğitimlerinden, çocuklara yönelik eğitim ve psikososyal destek çalışmalarından haberdar olmasını da sağlamıştır.

Toplum merkezimize gelen kadınlar, ayrıca iyi oluşlarını desteklemeye yönelik psikoterapi desteği almakta ve ebeveynlik becerilerini geliştirebilecekleri farklı eğitimlerden yararlanmaktadır. Bu sırada çocukları da toplum merkezimizdeki bireysel psikoterapi seansı, eğitimler ve psikososyal destek çalışmalarından yararlanabilmektedir. Böylece çocuk ve ergenlerin iyi oluşları, bütüncül bir yaklaşımla desteklenmeye devam edilmektedir.

8. GENÇLERİN ÖNERİLERİ: "Gençler nasıl desteklenebilir?"

Son olarak, "Afet sonrası süreçte pek çok kuruluş gençlere yönelik çalışmalar yapıyor. Sizin veya akranlarınızın ihtiyaçlarını düşündüğünüze gençlerin ihtiyaçlarına yönelik neler yapabilir, gençler nasıl desteklenebilir?" sorusuna gelen cevaplardan seçilenler aşağıdadır:

1. "Gençlere baskı yapılmamalıdır ve onların kararlarını önemsememiz gerekir."
2. "İnsanların ruhsal olarak belki yaşadıkları kötü şeyleri unutturabilme adına, konserler, sportif faaliyetler, sanatsal faaliyetler, müzikal etkinlikler."
3. "Sürekli genç neslin olumsuz, yargıcı düşünceleri eleştiriyor. Elimizde olan imkanlar ile en iyisi olmaya çalışırken mükemmeliyetçi insanlar ve çevre yüzünden en kötüsü olmaya mecbur bırakıldık."
4. "Depremden sonra eğitimde gerilemeler oldu, bunun için eğitimde geri kalan konuları tekrarlamak. Örneğin ben 8. sınıfta 2. dönemi depremden dolayı göremedim, 9.sınıfta bunun zorluklarını yaşıyorum."
5. "Eğitimi sevdirmeye, geleceğimizi iyi bir şekilde hazırlamak için neler yapabiliriz? Bunların konuşulması gerektiğini düşünüyorum. Şu an ki gençlerde - ben de dahil - gelecek kaygısı çok var. İlerde bir deprem daha ya da ne bileyim başka bir şey olduğunda aileni yanına alabilmek önemli benim için. Güzel bir mesleğim ve gelirim olmalı ki ailemi yanıma alayım."
6. "Gençlere destek olamazsınız. Konuşarak halledilecek bir durumun içerisinde değiliz. İki kağıt ile düzelemiyor bazı şeyler. Teşekkürler."
7. "Özellikle yaşadığımız il ve ilçede hiçbir kuruluş gençlere yönelik bir faaliyet, çalışma yaptığını düşünmüyorum. Bir deprem şehri olarak birden fazla faaliyet olması gerekirken bunun tam tersi oluyor. Nedenini ben de bilmiyorum. Ama psikolojik açıdan gençlere yönelik çalışmalar olursa çok faydalı olacaktır."
8. "Önce gençler ile onların ihtiyaçlarına göre bir tablo yapılmalı. Gençler dinlenilmeli ve güvende hissettirilmeli. Daha sonra onların sorunlarına yönelik çalışmalar yapılmalı. Depremden genç yaşlı çocuk demeden herkes çoktu ama çocukların ve gençlerin psikolojisi yaşlılara göre çabuk bozulabilir durumda olduğu için çok etkilendik."
9. "Afet sonrası çoğu eşyalarımızı kaybettik. Bundan dolayı yenilerini alma zorunluluğumuz var. Bunlar da biraz pahalı olduğu için biz gençlerin ihtiyaçları hep sonraya erteleniyor."
10. "Okul sonrası zamanı değerlendirme, baskı ile başa çıkma, sosyal medya sürecini doğru kullanma, dikkat dağınıklığını azaltma, odaklanmayı artırma, akranlar ile iletişimde zorluk sıkıntısını giderme, duygular ile başa çıkma"
11. "Kaynak kitabı yardımı yapabilirsiniz. Dershaneye gidemeyenler için ders çalışma alanları kurulabilir veya genişletilebilir."
12. "Çevremden gördüğüm kadarıyla sigara, tütün bağımlılığı çok fazla akranlarımda ben kullanmıyorum ama onlar için üzülüyorum bu konuda bir şeyler yapılabilir. Hele ki sigara bağımlılığı gerçekten çok fazla ve kullanıcı yaşları ise genç 14-18 arası yani."
13. "Mesela gençleri buldukları sıkıntılı ortamlardan uzaklaştırmak ve kafalarını dağıtmalarını sağlamak. Şehir dışı geziler vb."

14. "Gençler desteklenmiyor sürekli eleştiriliyor. Tüm ebeveynler bir yol çizip o yolda gitmemizi, kendi fikirlerimizi önemsememizi istiyor. Öncelikle bunun için ilk başta ebeveynlerin baskıcı hali ve anlayışsız hali için bir çalışma yapılmalı. Daha sonra gençlerin iyiliği ve özgürlüğü için etkinlikler yapılmalı."
15. "Daha iyi psikolojik destek, etkinlikler yapılmalı, ilk zamanlar vardı ama şu an herkes depresi unuttu fakat hala psikolojik zorluk çeken var. Ders çalışmakta zorluk çekenlere yönelik programlar düzenlenmeli."
16. "Kesinlikle kütüphane lazım bu koşullarda evde ders çalışmak çok zor. Gençler için eğlenceli yerler. Evde durmak onları daha kötü etkiliyor."
17. "İş kurma, hayatımızı yönetme, normal hayatla ilgili bilgilendirici etkinlikler, spor etkinlikleri, zor durumlara karşı nasıl davranılmasına karşı dersler."
18. "Sosyalleşebileceğimiz kafeler, geleceğe yönelik kariyer planlama etkinlikleri."
19. "Okula ulaşımında zorluk çekiliyor, servisler sadece belirli bölgelerde değil, her yerdeki çocukları taşımalı. Kırtasiye ürünlerine destekte bulunulmalı. Kantin fiyatları çok pahalı ve gençler için stres atıcı etkinlikler yapılmıyor."
20. "Gençler bir yerde toplanıp dertlerini ve ihtiyaçlarını belirtsin ve video kaydı alınıp sosyal medyada paylaşılsın, büyük küçük herkese bir farkındalık olsun, belki o zaman birileri bir şeyleri değiştirebilir. Deprem bölgesinde olduğumuz için ayrıca kötü hissediyoruz lütfen deprem bölgelerinde sinema, tiyatro, konser gibi faaliyetler sağlansın. Okul ve ev dışında neredeyse hiçbir şey yapamıyoruz. Ben de bir genç olarak en büyük talebim sosyal imkanların artırılarak en azından her şeyden uzaklaşıp biraz kafa dağıtmak istediğimi belirtmek isterim. Bu bence hepimizin ihtiyacı lütfen dikkate alınız."
21. "Teknolojik alet eksikliği çok var. İnternet sorunu yaşayanlar var. Kitapları depremde ve yangında giden çocuklar da var. Çoğu kişinin maddi durumu çok kötü burs sağlanabilir."
22. "Depremden sonra biliyorsunuz ki bazı okullar yıkıldı ve öğrencilerinin çoğunun okulları değişti. Ulaşım sorunları arttı ve ulaşımında zorluklar çekiliyor. Trafik ışıkları bile çalışmıyor. Şehrimizde hiçbir düzen yok. Lütfen Hatay'ı unutmayın bizim de deprem olana dek her şeyimiz vardı."
23. "Ben çok uzun zamandır yıkımlardan dolayı internete erişmekte zorlanıyorum. Bu beni hem derslerim açısından hem de başka ilerdeki aile bireylerime ulaşmamı engelliyor. Maddi anlamda da zorluk çektiğimizden paket yükleyemiyoruz. Ve ben şu an için en azından benim için çok büyük bir sorun."
24. "Kesinlikle ulaşım için desteklenmeliyiz. Ben dershaneye giden 12. sınıf öğrencisi olarak sıkıntı yaşıyorum. Otobüsler 2 saatte 1 geçiyor. Yollar desenez her yerde yıkım var. Psikolojik destek almamız gerektiğini düşünüyorum. Motivasyonumuzu yükseltecek sosyal etkinlikler olması gerektiğini düşünüyorum. Deprem bölgesindeki öğrencilere daha fazla destek lazım."
25. "Aslında biz istediğimiz de çok şey başarabiliriz. Ama genel olarak insanlar umutsuz ve geleceğe karşı beklentisi düşük, amaçsız yaşıyor. Bu yüzden hiçbir şeye karşı istek yok, bu yüzden kimse geleceği öyle hevesli beklemiyor. Bu durumun nasıl düzeltilebileceğimiz ile ilgili bir fikrim yok ama kolay olmaz, coşkulu bir yaşama sevincimiz olduğunu düşünmüyorum."
26. "Girişimci gençlere destek sağlanmalı ve sonrasında maalesef psikolojik anlamda oldukça kaybımız oldu. Gençlerin burada gençliklerini yaşayabileceğini düşünmüyorum bu yüzden eğlence amaçlı etkinlikler olmalı gibi gibi."
27. "Gençlerin ruhandan anlayan genç enerjik insanlar gelmeli. Bir kere yapıp sonra hiç yapmamalı düşüncesi de çok yanlış. Bir çalışmaya başlanacaksa yarın bırakılmamalı. Psikolojik destek verilmeli."

28. "Yaşadığımız durum gittikçe unutuluyor. Çok zor bir durumdan geçtik. Bunun unutulmasını istemem. Mesela taşınmalı eğitimde ücret ödüyoruz. Bence ödenmemeliydi. Sonuçta birçok öğrencinin geliri olmayabilir. Etrafta birçok bina yıkılıyor, bunun daha iyi zamanlarda olmasını ve öğrencilerin rahatını bozmayacak şekilde olmasını beklerdim. Mesela okulda sosyal aktivitelerimiz için faaliyetler olmalı. Beslenmemiz karşılanmalı. Rehberlik dersleri artırılmalı."

Verilen cevaplara göre, gençlerin afet sonrası ihtiyaçlarını ve desteklenme yollarını kategorilere ayırabiliriz:

1. Psikolojik ve Sosyal Destek:

Gençlerin ruhsal olarak desteklenmesi ve afetin etkilerini untabilmeleri için konserler, sportif faaliyetler, sanatsal ve müzikal etkinlikler düzenlenmesi.

Psikolojik destek sağlanması, özellikle deprem bölgesinde yaşayan gençler için.

Duygusal ve psikolojik zorluklarla başa çıkma becerilerinin geliştirilmesi.

Sosyal medya kullanımı, dikkat dağınıklığını azaltma ve akranlarla iletişim konusunda rehberlik.

2. Eğitim ve Öğrenim Desteği:

Depremden kaynaklanan eğitim kayıplarını telafi etmek için ek dersler ve öğrenim materyalleri.

Ders çalışma alanlarının kurulması veya genişletilmesi.

Kütüphane ve okuma alanları oluşturulması.

Kaynak kitap yardımı ve dershaneye gidemeyen öğrencilere yönelik destekler.

3. Ekonomik ve Maddi Destek:

Afet sonrası kaybedilen eşyaların yerine yenilerinin temini.

Gençlerin ihtiyaçlarına yönelik maddi destek ve burslar.

Ulaşım, kırtasiye ürünleri ve kantin fiyatlarına destek.

4. Kariyer ve Gelecek Planlaması:

Geleceğe yönelik kariyer planlama ve iş kurma konusunda bilgilendirme etkinlikleri.

Gençlerin gelecek kaygılarını azaltacak çalışmalar ve bilgilendirmeler.

5. Ebeveyn ve Toplumsal Farkındalık:

Ebeveynlerin gençlere yönelik baskıcı ve anlayışsız tutumlarının azaltılması için eğitim ve bilinçlendirme.

Gençlerin seslerinin duyurulması ve toplumun gençlere yönelik farkındalığının artırılması.

6. Geziler ve Eğlence Faaliyetleri:

Şehir dışı geziler, sinema, tiyatro ve konser gibi sosyal etkinlikler düzenlenmesi.

Gençler için eğlenceli ve sosyalleşme imkanı sunan yerlerin oluşturulması.

7. Sağlık ve Bağımlılıkla Mücadele:

Sigara ve tütün bağımlılığı gibi sağlık sorunlarına yönelik farkındalık ve müdahale programları.

8. Altyapı ve Teknoloji Desteği:

İnternet ve teknolojik cihazlara erişim imkanlarının artırılması.

Deprem ve afetler için eğitim ve tatbikatların yapılması.

Bu kategorilere ayrılmış cevaplar, gençlerin afet sonrası ihtiyaçlarına yönelik kapsamlı bir yaklaşım geliştirmek için önemli bir yol gösterici olabilir. Her kategorinin, gençlerin yaşam kalitesini artırmaya ve afetin etkilerini azaltmaya yönelik spesifik çözüm önerileri sunması hedeflenmelidir.

Afet sonrası süreçte gençlerin desteklenmesi ve ihtiyaçlarının karşılanması konusunda, çeşitli görüşler dikkate alındığında, birtakım kategorik çözüm önerileri ortaya çıkmaktadır. Öncelikle, psikolojik ve sosyal destek önem arz etmektedir. Bu bağlamda, gençlerin ruhsal iyilik halini destekleyecek konserler, sportif faaliyetler ve sanatsal etkinlikler düzenlenmesi, onların yaşadığı travmatik deneyimlerin etkilerini hafifletmeye yardımcı olabilir. Örneğin, bir katılımcının belirttiği gibi, "İnsanların ruhsal olarak belki yaşadıkları kötü şeyleri unutturabilme adına" düzenlenen etkinliklerin psikolojik rahatlama sağlayacağı öngörülebilir.

Eğitim ve öğrenim desteği de kritik bir öneme sahiptir. Afetten kaynaklanan eğitim kayıplarını gidermek amacıyla ek dersler, öğrenim materyalleri ve ders çalışma alanlarının oluşturulması gerekmektedir. Bir öğrencinin ifade ettiği gibi, "Depremden sonra eğitimde gerilemeler oldu, bunun için eğitimde geri kalınan konuları tekrarlamak" önemli bir ihtiyaçtır.

Ekonomik ve maddi destek, özellikle afet sonrası zarar gören eşyaların yeniden temini ve gençlerin eğitimle ilgili maddi ihtiyaçlarının karşılanması açısından elzemdir. Bir genç tarafından dile getirildiği üzere, "Afet sonrası çoğu eşyalarımızı kaybettik. Bundan dolayı yenilerini alma zorunluluğumuz var" gerçeği, maddi destek ihtiyacını gözler önüne sermektedir.

Kariyer planlaması ve gelecek kaygılarına yönelik çalışmalar da gençler için büyük önem taşımaktadır. Geleceğe dair belirsizlikler ve mesleki beklentiler, gençler arasında yaygın endişeler arasında yer almaktadır. Bu bağlamda, "Eğitimi sevdirme, geleceğimizi iyi bir şekilde hazırlamak için neler yapabiliriz?" sorusu, bu endişeleri yansıtmaktadır.

Ebeveyn ve toplumsal farkındalık da önemli bir husustur. Gençlerin görüşlerine ve ihtiyaçlarına duyarlı olmak, onların baskı altında hissetmelerini önleyebilir ve onlara daha anlamlı destekler sağlayabilir. Bir genç tarafından ifade edildiği üzere, "Gençlere baskı yapmak yerine onlara daha çok destek çıkmaları gerekir" yaklaşımı, bu ihtiyacı vurgulamaktadır.

Geziler ve eğlence faaliyetleri de, gençlerin sosyal ve psikolojik iyilik hali için hayati rol oynamaktadır. Özellikle afet sonrası dönemde gençlerin moralini yükseltecek ve onları günlük streslerden uzaklaştıracak aktiviteler düzenlenmesi önerilmektedir.

Sağlık ve bağımlılıkla mücadele, özellikle sigara ve tütün gibi bağımlılık yapıcı maddelerin kullanımının önlenmesine yönelik programlar gerektirmektedir. Gençler arasında bu tür alışkanlıkların yaygınlığı, bu tür programların önemini artırmaktadır.

Son olarak, altyapı ve teknoloji desteği, afet sonrası dönemde gençlerin eğitim ve iletişim ihtiyaçlarını karşılamak için kritik önem taşımaktadır. İnternet erişimi ve teknolojik cihazların sağlanması, gençlerin bilgiye erişimlerini kolaylaştırarak eğitimlerini destekleyecektir.

Bu çözüm önerilerinin bütünü, gençlerin afet sonrası süreçte karşılaştıkları zorlukların üstesinden gelmelerine yardımcı olacak ve onların sosyal, eğitimsel ve psikolojik iyilik hallerini iyileştirecek bir yapı oluşturabilir.

9. SONUÇ

Genç Hayat Vakfı, afet sonrası dönemde gençler ve ergenler için tasarlanmış kapsamlı bir destek modeli geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu model, temel yaşam ihtiyaçlarına erişim, eğitimsel olanaklara erişim ve sosyal entegrasyona erişim olmak üzere üç ana unsurdan oluşmaktadır:

- 1. Temel Yaşam İhtiyaçlarına Erişim:** Çocuklar ve ergenlerle yapılacak bütün faaliyetlerde en önemli öncelik, onların temel ihtiyaçlarına eriştiğinden emin olmaktır. Bu ihtiyaçlar; güvenli barınma, yeterli ve sağlıklı beslenme, temiz su erişimi ve temel sağlık hizmetleri gibi yaşamsal öneme sahip unsurları kapsar. Temel ihtiyaçlara erişemeyen çocuk ve ergenlerle yapılacak eğitim ve benzeri diğer faaliyetlerin, onlara fayda sağlamak bir yana zarar vermesi mümkündür. Örneğin, temiz su ve tualete erişemeyen bir çocuğa yönelik yapılacak "Hijyen ve Öz bakım" eğitiminin, buradaki yoksunluğu çocuğa yükleme ihtimali vardır. Bu durum, "zarar vermeme" prensibiyle de ters düşmektedir. Bu nedenle, Genç Hayat Vakfı olarak alanda deprem bölgesindeki faaliyetlerimize, temel ihtiyaçların giderilmesine yönelik aktivitelerle başladık. Bu doğrultuda kurum olarak önerimiz kamu, sivil toplum ve özel sektör işbirliğinde deprem bölgelerindeki bütün çocukların sağlıklı bir şekilde temel ihtiyaç ve hizmetlere erişiminin bir an önce tam olarak sağlanması için çabaların sürdürülmesidir. Temel yaşam ihtiyaçlarının karşılanmaması durumunda, eğitim gibi diğer ihtiyaçların giderilmesinin gençler ve ergenler üzerinde olumsuz etkilere yol açabileceği akademik literatürde geniş bir şekilde kabul görmektedir.¹
- 2. Eğitime Erişim:** Pandemi ve deprem gibi olağanüstü koşullar toplumdaki herkesi yoğun bir şekilde etkilerken, bu durumlar çocuklar ve gençler için bazı risklerin daha görünür olmasına neden olmaktadır. Bu riskler arasında çocuk işçiliği, erken yaşta zorla evlilik, cinsiyet temelli şiddet ve çeşitli formlarıyla karşılaştığımız bağımlılık yer almaktadır. Genç Hayat Vakfı olarak, çocuk ve ergenleri bu risklerden korumaya yönelik çabalarımızdaki en temel aracın eğitim olduğuna inanıyoruz. Bu doğrultuda, hedef grubumuzdaki tüm çocuk ve ergenlerin önce eğitime dahil olmasını, erişilen eğitimin niteliğinin artırılmasını sağlamayı amaçlıyoruz. Afet sonrası dönemde, eğitim süreçlerinin aksamaması ve öğrencilerin eğitimlerine kesintisiz devam edebilmeleri için esnek ve yenilikçi eğitim çözümlerinin sunulması gerekmektedir. Afet bölgesinde çoğunluğu pandemi sonrası ikinci kez eğitimden belirli süreyle uzak kalan çocuk ve ergenlerin nitelikli eğitime erişimini sağlayıcı modelleri sunmak ve onları akranlarıyla rekabet edebilecek doğrultuda özel yapılandırılmış modellerle desteklemek, bu risklerin en aza indirilmesi için son derece elzemdir. Eğitim erişiminin sağlanması, gençlerin bilişsel ve sosyal gelişimlerini destekleyecek ve afetin oluşturduğu kesintilerin uzun vadeli etkilerini minimize edecek önemli bir faktördür. Eğitim erişiminin sağlanması, gençlerin bilişsel ve sosyal gelişimlerini destekleyecek ve afetin oluşturduğu kesintilerin uzun vadeli etkilerini minimize edecek önemli bir faktördür.²
- 3. Toplumsal Katılım:** Depremden etkilenen bölgelerde bugüne kadar yürüttüğümüz faaliyetlere katılan çocuk ve ergenler odağında yaptığımız en temel gözlem, deprem dolayısıyla yaşanan yıkımın bu yaş gruplarına ait sosyal alanları da tamamen ortadan kaldırdığı yönündedir. Toplumsal katılım mekanizmaları ve fiziksel alanları ortadan kalkan ergenler açısından, çocuk işçiliği, bağımlılık, erken yaşta zorla evlilik ve cinsiyet temelli şiddet gibi riskler daha da artmaktadır. Genç Hayat Vakfı, Hatay ve Adıyaman'daki toplum merkezlerinde gençlerin aktif katılımını destekleyici, onların akranlarıyla vakit geçirebilecekleri, onların gelişimini destekleyen alanlar oluşturmayı hedeflemiştir. Spor, sanat, teknoloji gibi çeşitli alanlarda ergenlerin güvenli bir şekilde kullanabilecekleri, sağlıklı beslenmeye erişebilecekleri güvenli alanların inşası, ergenlerin psikolojik iyi oluşlarını desteklerken, onların toplumsal katılım yoluyla başatma mekanizmaları geliştirmelerine de kolaylık sağlayacaktır. Bu bağlamda, sosyal etkinlikler, grup terapileri, akran destek programları ve topluluk içi etkileşimleri teşvik eden faaliyetler önem kazanır. Sosyal dayanışmayı ve topluluk içindeki bağları güçlendirmek, gençlerin ve ergenlerin yaşadıkları travmaları işlemelerine ve toplumla bütünleşmelerine yardımcı olacaktır. Sosyal etkileşim ve entegrasyon, gençlerin ve ergenlerin duygusal ve sosyal gelişimleri için kritik öneme sahiptir. Afet sonrası dönemde sosyal ilişkilerin sürdürülmesi ve güçlendirilmesi, gençlerin toplumsal uyum süreçlerine katkı sağlar.

¹ Afet sonrası psikolojik iyileşme süreçlerinde, temel ihtiyaçların karşılanmasının önemi, Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi teorisiyle de desteklenmektedir. Maslow'a göre, bireylerin güvenlik ve fizyolojik ihtiyaçları karşılanmadan, daha yüksek seviyedeki ihtiyaçlara (örneğin, sosyal ve bilişsel ihtiyaçlar) odaklanmaları zordur (Maslow, 1943).

² Eğitim erişimi ve sürekliliğinin önemi, Bruner'in eğitim kuramında vurgulanır. Bruner, eğitimin bireyin düşünce yapısını geliştirmede ve toplumsal adaptasyonda kritik bir rol oynadığını belirtir (Bruner, 1960). Ayrıca, afet sonrası eğitimde esnek yaklaşımların önemi, Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu (UNICEF) ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO) gibi kuruluşlar tarafından da vurgulanmaktadır.

Bu bağlamda, sosyal etkinlikler, grup terapileri, akran destek programları ve topluluk içi etkileşimleri teşvik eden faaliyetler önem kazanır. Sosyal dayanışmayı ve topluluk içindeki bağları güçlendirmek, gençlerin ve ergenlerin yaşadıkları travmaları işlemelerine ve toplumla bütünleşmelerine yardımcı olacaktır.³

Bu üç temel unsura dayalı destek modeli, gençlerin ve ergenlerin afet sonrası süreçte kapsamlı bir şekilde desteklenmelerini ve toplumsal olarak daha sağlam bir temel üzerinde ilerlemelerini sağlamayı amaçlamaktadır. Bu model, onların hem kısa hem de uzun vadeli ihtiyaçlarını dikkate alarak, bireysel ve toplumsal iyileşme sürecine katkıda bulunmayı hedefler.

Bu üçlü model, gençlerin ve ergenlerin afet sonrası topluma sağlıklı ve aktif bireyler olarak katılmalarını teşvik eder, aynı zamanda gelecekteki zorluklara karşı daha dirençli olmalarını sağlar. Bu bütüncül yaklaşım, onların ihtiyaçlarını kapsamlı bir şekilde ele alarak afet sonrası iyileşme süreçlerini destekler.

Genç Hayat Vakfı, depremin etkilediği bölgelerdeki çalışmalarını özellikle ergenlere odaklayarak toplumun geleceğini şekillendirmeye yönelik önemli bir adım atmaktadır. Ergenler, deprem sonrası müdahale çalışmalarının merkezinde bulunmaktadır çünkü ergenlik dönemi, bir toplumun gelişiminde ve dayanıklılığında kritik bir rol oynamaktadır.

Geleceğin Liderleri: Ergenler, gelecekteki liderler, girişimciler ve toplumsal etkisi olan bireyler olarak yetişmektedirler. Bu nedenle, onları iyi bir şekilde hazırlamak, toplumun sürdürülebilir kalkınması için temel bir taşıyıcıdır.

Yetenek Geliştirme: Ergenlik dönemi, gençlerin ilgi alanlarını keşfettikleri, becerilerini geliştirdikleri ve potansiyellerini gerçekleştirdikleri bir dönemdir. Bu, toplumun gençlerin yeteneklerini desteklemesi ve gelecekteki inşaa etmelerine yardımcı olması için bir fırsattır.

Toplumsal Katılım: Ergenler, toplumsal sorumluluklarını anlama ve topluma aktif bir şekilde katılma yolunda büyümektedirler. Bu, toplumun demokratik değerlerini korumasına ve sivil katılımı artırmaya yardımcı olabilir.

Yaratıcı Çözümler: Gençler, yeni ve yaratıcı fikirlere açıktır. Bu nedenle, onları deprem sonrası sorunları çözmeye teşvik etmek, toplumun daha iyi bir şekilde iyileşmesine katkı sağlayabilir.

Dayanıklılık ve Uyum: Ergenler, zorluklarla başa çıkma ve değişime uyum sağlama konusunda esneklik gösterebilirler. Bu, toplumun deprem sonrası zorlukları daha etkili bir şekilde ele almasına yardımcı olabilir.

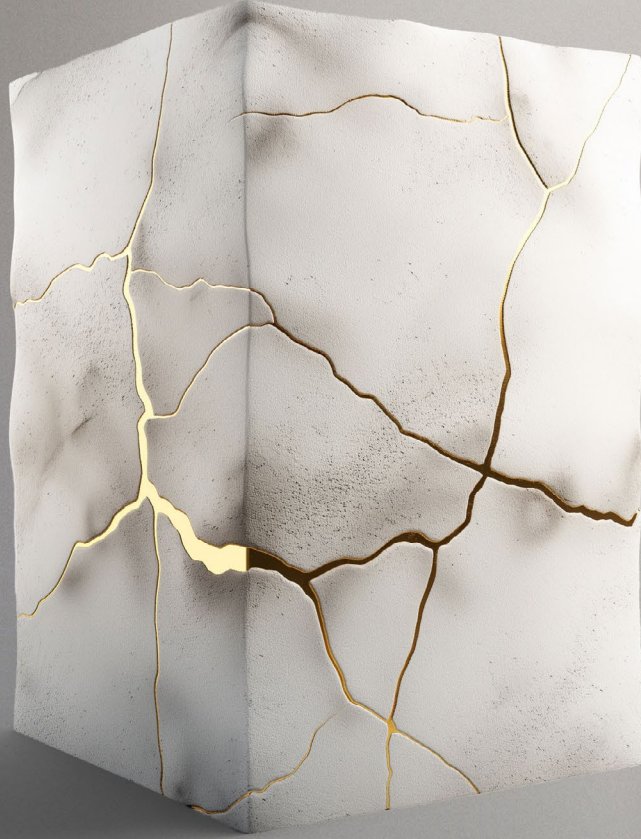
Genç Hayat Vakfı, depremin ardından gençlerin yaşadığı zorluklara özel bir önem vererek, onlara yönelik müdahale çalışmalarını bu bilinçle şekillendirmektedir. Vakıf, depremin gençler üzerindeki etkilerini hafifletmek ve onların topluma daha güçlü ve dirençli bir şekilde entegre olmalarını sağlamak için stratejik çalışmalar yürütmektedir. Bu yaklaşım, gençlerin kendilerini toplumun geleceği olarak görmelerini ve potansiyellerini tam olarak gerçekleştirmelerini teşvik etmeyi hedefler. Böylece, deprem sonrası toplumun daha dayanıklı ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşması amaçlanmaktadır.

3 Sosyal entegrasyon ve destek sistemlerinin önemi, Bowlby'nin Bağlanma Teorisi ile desteklenir. Bowlby, bireylerin sağlıklı psikolojik gelişimi için güvenli bağlanma ve sosyal desteğin önemini vurgular (Bowlby, 1969). Ayrıca, afet sonrası sosyal destek sistemlerinin güçlendirilmesi, travma sonrası stres bozukluğunun azaltılmasında etkili bir yöntem olarak literatürde yer alır (Hobfoll et al., 2007).

10. KAYNAKÇA

- Ataç, M., ve G. Özsezer. "Depremden Etkilenen Çocuk ve Ergenlerin Ruhsal Durumu ve Hemşirelik Yaklaşımı." *Acil Yardım ve Afet Bilimi Dergisi* 1, no. 1 (Mart 2021): 22-27.
- Betancourt, T. S., ve K. T. Khan. "The mental health of children affected by armed conflict: Protective processes and pathways to resilience." *International Review of Psychiatry* 20, no. 3 (2008): 317-328.
- Boztas, Mehmet Hamid, Ahmet Tamer Aker, Kerim Munir, Feyza Çelik, Adem Aydın, Umut Karasu, ve Elif Aktan Mutlu. "2011 yılı Van-Erciş depremi sonrası yetişkinlerde travma sonrası stres bozukluğu." *Klinik Psikiyatri Dergisi* 22, no. 4 (2019): 380-388.
- Bruner, Jerome S. *The Process of Education*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1960.
- Bowlby, John. *Attachment and Loss: Vol. 1. Attachment*. New York: Basic Books, 1969.
- Çevik, G. B. "Afet (travma) psikolojisi." *Afetlerde Eğitim ve Yönetimi* 7 (2023).
- Danışman, I. G., ve D. Okay. "Afetlerin çocuk ve ergenler üzerindeki etkileri ve müdahale yaklaşımları." *Türkiye Klinikleri Psychology-Special Topics* 2, no. 3 (2017): 189-197.
- Erbay, Ercüment. "Güç ve Güçlendirme Kavramları Bağlamında Sosyal Hizmet Uygulaması." *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, no. 42 (2019): 41-64.
- Genç Hayat Vakfı. "Afet Çalışmaları Raporu II - Kahramanmaraş Depremleri (06.02-01.05.2023)." Erişim tarihi 1 Mart 2023. https://genchayat.org/wp-content/uploads/2023/03/GHV_rapor_tr-1-1.pdf.
- Genç Hayat Vakfı. "Depreme Yönelik Acil Durum Müdahalesi Raporu - Kahramanmaraş Depremleri (06-26.02.2023)." Erişim tarihi 29 Mayıs 2023. https://genchayat.org/wp-content/uploads/2023/05/GHV_Afet_Calismalari_Raporu_2.pdf.
- Hobfoll, Stevan E., et al. "Five Essential Elements of Immediate and Mid-Term Mass Trauma Intervention: Empirical Evidence." *Psychiatry: Interpersonal and Biological Processes* 70, no. 4 (2007): 283-315.
- Jaycox, L. H., B. D. Stein, S. H. Kataoka, M. Wong, A. Fink, P. Escudero, ve C. Zaragoza. "Violence exposure, posttraumatic stress disorder, and depressive symptoms among recent immigrant schoolchildren." *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry* 41, no. 9 (2002): 1104-1110.
- Karabulut, D., ve T. Bekler. "Doğal afetlerin çocuklar ve ergenler üzerindeki etkileri." *Doğal Afetler de Çevre Dergisi* 5, no. 2 (2019): 368-376.
- Kaya, İbrahim. "Ergenlerin Benlik Algıları ile İyi Oluş Halleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi; Diyarbakır Şehitlik Semti Örneği." *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı*, 2022.
- Latuperissa, G. R., W. Rumaolat, I. Susanti, ve F. F. Soulissa. "A Systematic Review of the Effect of Social Support on Post-Traumatic Stress Disorder in Post-Earthquake Adolescents." *Jurnal Ners, Special Issues* (2020): 135-141.
- Layne, C. M., R. S. Pynoos, W. R. Saltzman, B. Arslanagic, M. Black, N. Savjak, ve R. Houston. "Trauma/grief-focused group psychotherapy: School-based postwar intervention with traumatized Bosnian adolescents." *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice* 5, no. 4 (2001): 277.
- Maslow, Abraham H. "A Theory of Human Motivation." *Psychological Review* 50, no. 4 (1943).
- Masten, A. S., ve A. J. Narayan. "Child development in the context of disaster, war, and terrorism: Pathways of risk and resilience." *Annual Review of Psychology* 63 (2012): 227-257.
- Türk, A., ve S. Kaya. "Deprem Sonrası Psikososyal Destek Uygulamalarında Merhamet Yorgunluğunun Psikolojik Sağlamlığa Etkisi: Sosyal Hizmet Uzmanları Üzerine Bir Araştırma." (2023).

www.genchayat.org

@genchayatvakfi